

Univerzita Karlova
Právnická fakulta

Radka Louthanová

Právní regulace platebních služeb

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Kotáb, Ph.D.

Katedra finančního práva a finanční vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 19. listopadu 2017

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Celkový rozsah vlastního textu práce (od úvodu po závěr), včetně mezer a poznámek pod čarou je 203 325 znaků.

V Praze dne 20. listopadu 2017

Radka Louthanová

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	5
1. ÚVOD	7
2. VÝVOJ REGULACE PLATEBNÍHO STYKU	9
2.1. ZÁKON O PLATEBNÍM STYKU Z ROKU 2002	9
2.2. ZÁKON O PLATEBNÍM STYKU Z ROKU 2009	9
2.3. SMĚRNICE PSD II.....	11
2.3.1. Silné ověření uživatele	12
2.3.2. Surcharging	12
2.3.3. Transpozice směrnice PSD II v České republice.....	12
3. PLATEBNÍ SLUŽBY	14
3.1. POZITIVNÍ VYMEZENÍ PLATEBNÍCH SLUŽEB	15
3.1.1. Vložení hotovosti na platební účet a výběr hotovosti z platebního účtu	16
3.1.2. Převod peněžních prostředků	19
3.1.3. Vydávání a správa platebních prostředků a zařízení k přijímání platebních prostředků	21
3.1.4. Poukazování peněz	23
3.1.5. Platební transakce prováděné poskytovatelem služeb elektronických komunikací	27
3.2. NOVÉ PLATEBNÍ SLUŽBY PODLE NOVÉHO ZÁKONA O PLATEBNÍM STYKU..	29
3.2.1. Služba nepřímého dání platebního příkazu	29
3.2.2. Služba informování o platebním účtu.....	30
3.3. NEGATIVNÍ VYMEZENÍ PLATEBNÍCH SLUŽEB	31
3.3.1. Služby hotovostního oběhu	33
3.3.2. Směnárenská činnost	33
3.3.3. Šeky, směnky a cestovní šeky	36
3.3.4. Papírové poukázky na zboží nebo služby	36
3.3.5. Poštovní poukazy.....	37
3.3.6. Omezená síť.....	38
3.3.7. Stravenky, fond kulturních a sociálních potřeb, dávky v hmotné nouzi.....	39
3.3.8. Platba prováděná mezi poskytovateli nebo jejich obchodními/pověřenými zástupci ...	40
3.3.9. Platba v rámci podnikatelského seskupení	41
3.3.10. Platba v rámci platebního systému nebo systému pro vypořádání obchodů s cennými papíry	41
3.3.11. Správa cenných papírů	42
3.3.12. Správa cizího majetku	42
3.3.13. Obchodní zastoupení	44
3.3.14. Platba prováděná poskytovatelem služeb elektronických komunikací	45

3.3.15.	Cashback a nezávislí provozovatelé bankomatů	46
3.3.16.	Poskytovatelé technických služeb	48
4.	POSKYTOVATELÉ PLATEBNÍCH SLUŽEB	49
4.1.	BANKY.....	52
4.1.1.	Banky jako poskytovatelé platebních služeb.....	52
4.2.	ZAHRANIČNÍ BANKY A ZAHRANIČNÍ FINANČNÍ INSTITUCE.....	54
4.2.1.	Zahraniční banky se sídlem v jiném než členském státě EU.....	54
4.2.2.	Zahraniční banky se sídlem v členském státě EU	55
4.2.3.	Zahraniční finanční instituce	55
4.3.	SPOŘITELNÍ A ÚVĚRNÍ DRUŽSTVA.....	57
4.4.	INSTITUCE ELEKTRONICKÝCH PENĚZ.....	58
4.4.1.	Instituce elektronických peněz jako poskytovatelé platebních služeb.....	60
4.4.2.	Vydávání a distribuce elektronických peněz a poskytování platebních služeb prostřednictvím obchodního/pověřeného zástupce instituce elektronických peněz.....	62
4.4.3.	Výkon činnosti instituce elektronických peněz v hostitelském členském státě.....	64
4.4.4.	Činnost institucí elektronických peněz se sídlem v České republice	64
4.5.	ZAHRANIČNÍ INSTITUCE ELEKTRONICKÝCH PENĚZ.....	65
4.6.	VYDAVATELÉ ELEKTRONICKÝCH PENĚZ MALÉHO ROZSAHU	66
4.6.1.	Činnost vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu	68
4.7.	PLATEBNÍ INSTITUCE	70
4.7.1.	Poskytování platebních služeb prostřednictvím obchodního/pověřeného zástupce platební instituce.....	71
4.7.2.	Výkon činnosti platební instituce v hostitelském členském státě.....	71
4.7.3.	Činnost platebních institucí se sídlem v České republice.....	72
4.8.	ZAHRANIČNÍ PLATEBNÍ INSTITUCE	73
4.9.	POSKYTOVATELÉ PLATEBNÍCH SLUŽEB MALÉHO ROZSAHU	74
4.9.1.	Činnost poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu	76
4.10.	ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA	79
4.11.	SPRÁVCE INFORMACÍ O PLATEBNÍM ÚČTU	80
4.11.1.	Poskytování platebních služeb prostřednictvím pověřeného zástupce správce informací o platebním účtu	81
4.11.2.	Výkon činnosti správce informací o platebním účtu v hostitelském členském státě.....	81
4.12.	ZAHRANIČNÍ SPRÁVCE INFORMACÍ O PLATEBNÍM ÚČTU	82
4.13.	DRŽITEL POŠTOVNÍ LICENCE.....	82
5.	ZÁVĚR.....	84
6.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	86

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

druhá směrnice o elektronických peněžích	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16. září 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES
důvodová zpráva k návrhu nového zákona o platebním styku	důvodová zpráva k návrhu zákona o platebním styku - sněmovní tisk 1059
nařízení CRR	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012
nový zákon o platebním styku	zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku
občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
první směrnice o elektronických peněžích	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/46/ES ze dne 18. září 2000 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností
směrnice o neodvolatelnosti zúčtování	směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES ze dne 19. května 1998 o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry
směrnice PAD	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. července 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky
směrnice PSD I	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES

směrnice PSD II	směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES
správní řád	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
stávající zákon o platebním styku	zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů
zákon o advokacii	zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů
zákon o bankách	zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů
zákon o ČNB	zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů
zákon o oběhu bankovek a mincí	zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů
zákon o platebním styku z roku 2002	zákon č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech, ve znění pozdějších předpisů
zákon o podnikání na kapitálovém trhu	zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů
zákon o poštovních službách	zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
zákon o směnářské činnosti	zákon č. 277/2013 Sb., o směnářské činnosti, ve znění pozdějších předpisů
zákon o spořitelních a úvěrních družstvech	zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
změnový zákon k novému zákonu o platebním styku	zákon č. 371/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku

1. ÚVOD

Dne 23. prosince 2015 byla v Úředním věstníku Evropské unie zveřejněna tzv. druhá směrnice o platebních službách,¹ taktéž označována jako PSD II z anglického názvu *Payment Services Directive*. Tato směrnice bývá často označována jako revoluční, neboť přináší mnoho novinek.

Transpozice směrnice PSD II si vyžádala přijetí zcela nového zákona o platebním styku, který byl teprve dne 13. listopadu vyhlášen ve Sbírce zákonů České republiky jako zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku.² Jedná se o jeden z posledních přijatých zákonů v tomto roce. Ve chvíli, kdy jsem začala připravovat tuto práci tak nebylo zřejmé, zda vůbec bude zákon přijat a bude dodržena transpoziční lhůta stanovená do 13. ledna 2018. Nový zákon o platebním styku ale byl včas přijat a v České republice tak nenastane situace, kdy by zde 13. ledna 2018 platila odlišná pravidla pro platební styk než v jiných členských státech Evropské unie. Do toho data je v České republice účinný stávající zákon o platebním styku přijatý v roce 2009.³

Cílem práce je přehledně popsat všechny platební služby, které lze nalézt ve stávajícím zákoně o platebním styku, ale i nové platební služby, které přináší nový zákon o platebním styku. Bezhotovostní platební styk se v posledních letech stal natolik nepostradatelnou součástí běžného života, že se dle mého názoru jedná o aktuální téma. Mimo to se práce věnuje představení a analýze subjektů, které mohou v České republice poskytovat platební služby.

V první části práce je stručně popsán vývoj regulace platebního styku v České republice. Vývoj regulace je skutečně jen nastíněn, neboť s ohledem na množství evropské legislativy, která platební styk v České republice ovlivňovala, by dané téma vystačilo na další diplomovou práci. Považuji ale za důležité alespoň zmínit, jaké zákony v České republice platební styk doposud upravovaly.

Druhá část práce se zaměřuje na platební služby, a to na jejich pozitivní i negativní vymezení. Při popisu jednotlivých platebních služeb jsou zmíněny i problematické situace, které mohou v souvislosti s danou platební službou nastat. Část věnovaná negativnímu vymezení platebních služeb pojednává o výjimkách, díky kterým nejsou dle stávajícího i nového zákona o platebním styku některé činnosti platebními službami. Určit, zda je nebo není nějaká činnost platební službou, je mnohdy mnohem složitější, než se může na první pohled zdát.

---

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES (dále jen „směrnice PSD II“).

² Dále jen „nový zákon o platebním styku“.

³ Tj. zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stávající zákon o platebním styku“).

Třetí část práce pak přináší přehled všech poskytovatelů platebních služeb podle stávajícího i nového zákona o platebním styku. Důraz je kladen především na ty poskytovatele platebních služeb, které upravuje přímo stávající či nový zákon o platebním styku a kteří mají sídlo v České republice. Většina lidí si jako poskytovatele platebních služeb představí pouze banky, byť samozřejmě banky nejsou jedinými poskytovateli. Mnoho lidí využívá služeb fintech společností, kdy některé z nich budou nově regulovány jako správci informací o platebním účtu.

Ve všech částech práce poukazuji na změny, které nový zákon o platebním styku v dané oblasti přináší. Někdy se jedná o pouhé maličkosti, někdy jde ale o změny, které se nedotýkají jen poskytovatelů platebních služeb, ale i širší veřejnosti.

Při přípravě práce jsem čerpala především z relevantních zákonů, důvodových zpráv nebo komentáře k zákonu o platebním styku,⁴ ale i z různých odborných článků nebo stanovisek České národní banky. Mnohé důležité informace mi pak přinesla i odborná literatura, odborné časopisy či různé internetové zdroje.

Diplomová práce vychází z právní úpravy účinné ke dni 14. 11. 2017.

---

⁴ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

2. VÝVOJ REGULACE PLATEBNÍHO STYKU

2.1. ZÁKON O PLATEBNÍM STYKU Z ROKU 2002

Platební styk v České republice byl poprvé jednotně upraven až v zákoně o platebním styku z roku 2002⁵ s účinností od 1. ledna 2003. Jedním z důvodů přijetí tohoto zákona byl vstup České republiky do Evropské unie a potřeba harmonizovat oblast platebního styku a zúčtování s právem Evropské unie. Do té doby byla úprava platebního styku roztržštěná a neúplná. Obsažena byla například v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, kde byla upravena smlouva o běžném účtu a vztah mezi klientem a bankou, či v zákoně o bankách,⁶ kde byl upraven systém mezibankovního platebního styku České národní banky. Některé oblasti nebyly právní úpravou vůbec regulovány – například oblast platebních karet.

Vývoj právní regulace platebního styku v České republice je z velké části ovlivněn evropským právem, především směrnicemi a nařízeními. Již zákon o platebním styku z roku 2002 transponoval 4 směrnice, z nichž například první směrnicí o elektronických peněžích⁷ nebo směrnicí o neodvolatelnosti zúčtování.⁸ Všechny tyto směrnice (s výjimkou směrnice o neodvolatelnosti zúčtování) již nejsou platné a byly nahrazeny novými směrnicemi.

2.2. ZÁKON O PLATEBNÍM STYKU Z ROKU 2009

Přípravu zcela nového zákona o platebním styku si v roce 2008 vyžádalo přijetí směrnice o platebních službách PSD I.⁹ Jednalo se o rozsáhlou úpravu oblasti platebního styku, která mimo jiné zavedla novou kategorii poskytovatelů platebních služeb, a to platební instituce. Členským státům bylo dále umožněno využít diskrece a zavést kategorii poskytovatelů platebních služeb, kteří budou platební služby poskytovat v menším rozsahu. Daná směrnice se nevztahovala na hotovostní transakce, neboť hotovostní transakce již byly evropským právem regulovány.¹⁰ Směrnice PSD I dále přinesla

---

⁵ Zákon č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o platebním styku z roku 2002“).

⁶ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“).

⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/46/ES ze dne 18. září 2000 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností (dále jen „první směrnice o elektronických peněžích“).

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES ze dne 19. května 1998 o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry (dále jen „směrnice o neodvolatelnosti zúčtování“).

⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES (dále jen „směrnice PSD I“).

¹⁰ Viz recitál 19 směrnice PSD I.

jednotnou úpravu soukromoprávních vztahů mezi poskytovateli platebních služeb a jejich klienty. Tato směrnice pak měla přispět k možnosti zavedení tzv. Jednotné oblasti pro platby v Eurech.¹¹ Pouhá novelizace zákona o platebním styku z roku 2002 tedy nepřicházela v úvahu.

Stávající zákon o platebním styku nabyt účinnosti dne 1. listopadu 2009 a na rozdíl od jiných zákonů se zde podařilo dodržet transpoziční lhůtu. Doposud byl celkem osmkrát novelizován. Jednou ze zásadních novel byla novela provedená v roce 2011 zákonem č. 139/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění zákona č. 156/2010 Sb., a některé další zákony. Tato novela souvisela s přijetím druhé směrnice o elektronických penězích.¹² Kromě novelizace ustanovení týkajících se instituce elektronických peněz došlo i k novelizaci ustanovení týkajících se platebního systému s neodvolatelností zúčtování.

Další zásadní novelizace stávajícího zákona o platebním styku pak proběhla v roce 2016 v souvislosti s přijetím tzv. směrnice PAD.¹³ Tato směrnice sjednotila postup při změně platebního účtu, zavedla základní platební účet a zároveň zavedla bankám povinnost poskytovat spotřebitelům dokumenty, které zjednoduší jejich orientaci v poplatcích hrazených bance.

Kromě výše uvedených směrnic byly do stávajícího zákona o platebním styku zapracovány další evropské akty, a to například směrnice o neodvolatelnosti zúčtování, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 924/2009 ze dne 16. září 2009 o přeshraničních platbách ve Společenství a zrušení nařízení (ES) č. 2560/2001, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 260/2012 ze dne 14. března 2012, kterým se stanoví technické a obchodní požadavky pro úhrady a inkasa v eurech a kterým se mění nařízení (ES) č. 924/2009 nebo nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/751 ze dne 29. dubna 2015 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce.

---

¹¹ Tzv. SEPA – Single Euro Payments Area.

¹² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16. září 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES (dále jen „druhá směrnice o elektronických penězích“).

¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. července 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky (dále jen „směrnice PAD“).

2.3. SMĚRNICE PSD II

Vzhledem ke vzrůstajícímu počtu bezhotovostních plateb a objevujícím se problémům, které Evropská komise zaznamenala (např. díky sérii veřejných konzultací uskutečněných v roce 2012), bylo na místě zvážit revizi evropské úpravy platebních služeb. To vedlo v červenci roku 2013 Evropskou komisi k předložení návrhu nové, revidované směrnice o platebních službách. Tato směrnice měla být od počátku součástí „balíčku“, který zahrnoval i návrh nařízení o mezibankovních poplatcích za karetní transakce.¹⁴ Před přijetím směrnice PSD II došlo ještě k přijetí výše zmiňované směrnice PAD.

V říjnu roku 2015 Evropský parlament schválil návrh směrnice PSD II a předal návrh Evropské komisi s pozměňovacími návrhy. K přijetí směrnice PSD II pak došlo dne 25. listopadu 2015 a bylo stanoveno, že směrnice bude členskými státy transponována do 13. ledna 2018.

Směrnice PSD II přináší mnoho novinek. Mezi ty nejdůležitější patří například:

- zavedení silného ověření uživatele,¹⁵
- snížení limitu odpovědnosti uživatele při neautorizované platební transakci způsobené použitím ztracené či odcizené platební karty ze 150 EUR na pouhých 50 EUR,
- úprava blokace peněžních prostředků,
- zavedení nových platebních služeb, tj. informování o platebním účtu a nepřímého dání platebního příkazu,¹⁶
- zakázán tzv. surcharging.¹⁷

Výše uvedené novinky budou dalším krokem k jednotnému platebnímu styku uvnitř Evropské unie. Dále povedou k větší bezpečnosti internetových plateb a větší ochraně spotřebitele. V neposlední řadě pak přivedou na trh nové subjekty především z řad fintech společností. Směrnice PSD II se totiž mimo jiné pokouší bojovat s monopolem bank a díky nové povinnosti bank zpřístupnit své rozhraní internetového bankovníctví¹⁸ bude vstup nebankovních subjektů na trh platebních služeb jednodušší.

Směrnice PSD II se obdobně jako směrnice PSD I nevztahuje na hotovostní transakce, neboť jednotný trh pro hotovostní platby již existuje. Obdobně se pak nevztahuje na platby šeky, směnkami či dluhopisy.¹⁹

---

¹⁴ Později přijato jako nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/751 ze dne 29. dubna 2015 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce.

¹⁵ Tj. uživatele platebních služeb; jedná se o legislativní zkratku, která bude i nadále užívána v této práci. K silnému ověření viz dále.

¹⁶ Viz kapitola 3.2.

¹⁷ K surchargingu viz dále.

¹⁸ Tzv. API (Application Programming Interface). Povinnost zpřístupnit své rozhraní se nicméně netýká jen bank, ale i ostatních poskytovatelů platebních služeb, kteří vedou platební účty.

¹⁹ Viz recitály 22 a 23 směrnice PSD II.

2.3.1. Silné ověření uživatele

Článek 4 bod 30 směrnice PSD II uvádí, že silné ověření klienta je *ověření založené na použití dvou nebo více navzájem nezávislých prvků z kategorie znalost (to, co ví pouze uživatel), držení (to, co drží pouze uživatel) a inherence (to, čím uživatel je), kdy nesplněním jednoho z nich není ovlivněna spolehlivost ostatních*. Jednoduše řečeno, bude-li chtít klient zaplatit zboží či službu přes internet nebo se přihlásit do svého internetového bankovníctví, bude muset využít dva ze tří uvedených prvků. Lze uvést například kombinaci zadání hesla a vložení čipové karty nebo zadání hesla a využití otisku prstu. Mnoho bank již v současnosti silné ověření využívá, činí tak ale dobrovolně. Nyní budou banky povinny silné ověření vyžadovat.

Evropský orgán pro bankovníctví na základě článku 98 směrnice PSD II vypracuje regulační technické standardy k silnému ověření klienta. V současné době se čeká na přijetí návrhu technických standardů Evropskou komisí.²⁰

2.3.2. Surcharging

Surcharging znamená účtování dodatečných poplatků obchodníkem při platbě určitým platebním prostředkem. Směrnice PSD II v článku 62 odst. 4 členským státům nařizuje zajistit, aby obchodníci nemohli požadovat poplatek v případě platby spotřebitelskou debetní či kreditní kartou. Členským státům byla ale ponechána diskrece rozšířit zákaz surchargingu i na další platební prostředky. Nutno podotknout, že Česká republika diskreci nevyužila a i nadále může být zpoplatněno přijetí podnikatelských platebních karet nebo platebních karet vydávaných v tzv. třístranných schématech.²¹ Naprostá většina platebních karet bude ale přijímána bez poplatku.

2.3.3. Transpozice směrnice PSD II v České republice

Směrnice PSD II je směrnici v režimu tzv. *plné harmonizace*, členské státy se tedy nemohou odchýlit od úpravy uvedené ve směrnici, s výjimkou výslovně uvedených národních diskrecí.

Oblast platebního styku je v gesci Ministerstva financí, transpozicí směrnice PSD II se tedy zabývalo toto ministerstvo. Ministerstvo financí se z důvodu přehlednosti rozhodlo pro přípravu zcela nového

---

²⁰ The European Banking Authority. Regulatory Technical Standards on strong customer authentication and secure communication under PSD II. *EBA: Regulation and policy* [online]. [cit. 2017-09-07]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/payment-services-and-electronic-money/regulatory-technical-standards-on-strong-customer-authentication-and-secure-communication-under-psd2>.

²¹ Vláda České republiky. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o platebním styku. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2017 [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121275.pdf>.

zákonu o platebním styku. Ve stávajícím zákoně o platebním styku by došlo k příliš velkým změnám a další rozsáhlá novela by k přehlednosti zákona nepřispěla.

Při přípravě nového zákona o platebním styku se Ministerstvo financí rozhodlo konzultovat některé otázky (především zda využít či nevyužít diskrece dané směrnicí) s odbornou veřejností.²² Jedná se o poměrně efektivní způsob, jak získat názory dotčených subjektů a lepší představu o tom, jak by určitá právní úprava dopadla na jednotlivé subjekty trhu. Stejně postupovaly i některé další členské státy, například Velká Británie.²³

Návrh zákona o platebním styku byl jako vládní návrh Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky předložen dne 21. března 2017. Následně byl návrh zákona rozeslán jako sněmovní tisk 1059. Součástí návrhu zákona byla i žádost, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvním čtení z důvodu dodržení transpoziční lhůty. S tímto návrhem Poslanecká sněmovna nesouhlasila. I přes tuto komplikaci ale dojde k včasné transpozici směrnice PSD II, neboť návrh nového zákona o platebním styku byl dne 11. října 2017 projednán Senátem Parlamentu České republiky jako senátní tisk 196 a byl přijat. Prezident České republiky následně návrh zákona podepsal dne 24. října 2017. K vyhlášení zákona ve Sbírce zákonů došlo dne 13. listopadu 2017, před účinností nového zákona o platebním styku tedy poběží dvouměsíční legisvakanční lhůta.

Spolu s návrhem zákona o platebním styku byl předložen i návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku.²⁴ Tento zákon byl projednáván jako sněmovní tisk 1060, senátní tisk 197 a nakonec byl ve Sbírce zákonů vyhlášen jako zákon č. 371/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku. Změnový zákon novelizuje celkem 8 dalších zákonů, například zákon o bankách či přílohu zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

---

²² Ministerstvo financí. Konzultační materiál k transpozici směrnice o platebních službách na vnitřním trhu – Veřejná konzultace (21. března 2016 – 24. dubna 2016). *Ministerstvo financí České republiky: Bankovníctví a platební služby* [online]. 2016 [cit. 2017-09-14]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/bankovnictvi-a-platebni-sluzby/platebni-sluzby-a-vyporadani-obchodu/aktuality/2016/konzultacni-material-k-transpozici-smern-24372>.

²³ Government of UK. Implementation of the revised EU Payment Services Directive (PSD II). *GOV.UK: Consultations* [online]. 2017 [cit. 2017-10-12]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/consultations/implementation-of-the-revised-eu-payment-services-directive-psdii>.

²⁴ Dále jen „změnový zákon k novému zákonu o platebním styku“.

3. PLATEBNÍ SLUŽBY

Platební služba je klíčovým pojmem zákona o platebním styku. Jak stávající zákon, tak i nový zákon o platebním styku definuje pojem platební služby v § 3. Nejedná se o jednoznačnou definici - jedná se o pozitivní a negativní vymezení platebních služeb, tedy výčet toho, co je a není platební službou. Podle tohoto členění jsou níže popsány jednotlivé platební služby i výjimky, které platebními službami nejsou.

Platební služby jsou poskytovány poskytovateli platebních služeb, o kterých hovoří kapitola 4. této práce. Platební služby jsou ze soukromoprávního hlediska poskytovány na základě smlouvy o platebních službách uzavřené mezi poskytovatelem²⁵ a uživatelem. Stávající zákon o platebním styku upravuje dva typy smlouvy o platebních službách, a to rámcovou smlouvu a smlouvu o jednorázové platební transakci. Rámcová smlouva se týká většího počtu platebních transakcí, jejichž počet není ve smlouvě stanoven. Pokud smlouva upravuje jednotlivé platební transakce, jedná se o smlouvu o jednorázové platební transakci. Nový zákon o platebním styku navíc přidává i smlouvu o poskytnutí služby nepřímého dání platebního příkazu a smlouvu o poskytnutí služby informování o platebním účtu.

---

²⁵ Tj. poskytovatel platebních služeb; jedná se o legislativní zkratku, která bude i nadále užívána v této práci, je-li o poskytovateli hovořeno jako o straně soukromoprávního vztahu. V případě *osob oprávněných poskytovat platební služby* bude hovořeno jako o *poskytovatelích platebních služeb*.

3.1. POZITIVNÍ VYMEZENÍ PLATEBNÍCH SLUŽEB

Positivní vymezení platebních služeb vyplývá z přílohy směrnice PSD I a přílohy I směrnice PSD II. Obě směrnice vycházejí z toho, že platební služby jsou „podnikatelskou činností“.²⁶ Český zákonodárce ale neomezil definici platebních služeb pouze na případy, kdy se jedná o podnikatelskou činnost. Za platební službu by měly být považovány i případy, kdy poskytovatel poskytuje platební služby bez záměru dosahovat zisk, pouze ojediněle či dokonce bez veřejnoprávního oprávnění.²⁷

Stávající zákon o platebním styku za platební služby považuje následující činnosti:

- službu umožňující vložení hotovosti na platební účet vedený poskytovatelem;
- službu umožňující výběr hotovosti z platebního účtu vedeného poskytovatelem;
- provedení převodu peněžních prostředků z platebního účtu, k němuž dává platební příkaz plátce,²⁸ příjemce²⁹ nebo plátce prostřednictvím příjemce, jestliže poskytovatel neposkytuje uživateli převáděné peněžní prostředky jako úvěr;
- provedení převodu peněžních prostředků z platebního účtu, k němuž dává platební příkaz plátce, příjemce nebo plátce prostřednictvím příjemce, jestliže poskytovatel poskytuje uživateli převáděné peněžní prostředky jako úvěr;
- vydávání a správu platebních prostředků a zařízení k přijímání platebních prostředků;
- provedení převodu peněžních prostředků, při němž plátce ani příjemce nevyužívají platební účet u poskytovatele plátce (poukazování peněz);
- provedení platební transakce poskytovatelem služeb elektronických komunikací, jestliže je souhlas plátce s provedením platební transakce dáván prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení.

Nový zákon o platebním styku přidává dvě nové platební služby, a to službu nepřímého dání platebního příkazu a službu informování o platebním účtu. Naopak platba prováděná poskytovatelem služby elektronických komunikací nebo operátorem při splnění určitých podmínek se za platební službu nepovažuje.³⁰

²⁶ Viz článek 4 bod 3 směrnic PSD I a PSD II.

²⁷ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 45. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

²⁸ Plátcem je podle § 2 odst. 3 písm. a) stávajícího i nového zákona o platebním styku *uživatel, z jehož platebního účtu mají být odepsány peněžní prostředky k provedení platební transakce nebo který dává k dispozici peněžní prostředky k provedení platební transakce*.

²⁹ Příjemcem je podle § 2 odst. 3 písm. b) stávajícího i nového zákona o platebním styku *uživatel, na jehož platební účet mají být podle platebního příkazu připsány peněžní prostředky nebo jemuž mají být podle platebního příkazu peněžní prostředky dány k dispozici*.

³⁰ K tomu viz kapitola 3.3.14.

3.1.1. Vložení hotovosti na platební účet a výběr hotovosti z platebního účtu

Služba umožňující vložení hotovosti na platební účet vedený poskytovatelem [§ 3 odst. 1 písm. a) stávajícího i nového zákona o platebním styku] a služba umožňující výběr hotovosti z platebního účtu vedeného poskytovatelem [§ 3 odst. 1 písm. b) stávajícího i nového zákona o platebním styku] jsou platební služby, které spočívají v možnosti uživatele vložit hotovost na platební účet nebo naopak hotovost z platebního účtu vybrat. Jedná se o platební služby podle bodů 1 a 2 přílohy směrnice PSD I a totožných bodů přílohy I směrnice PSD II. Typicky se jedná o platební služby poskytované bankami, kdy klienti bank mohou vkládat hotovost na svůj účet, případně ji z účtu vybírat. Tuto platební službu neposkytují ale pouze banky, neboť i další poskytovatelé platebních služeb mohou vést svým klientům platební účty.

Pro přesné vymezení těchto platebních služeb je nutné si uvědomit, co je platební účet podle zákona o platebním styku. Současný zákon o platebním styku v § 2 odst. 1 písm. b) uvádí, že platební účet je účet, který *slouží k provádění platebních transakcí*; tato definice zůstala zachována i v novém zákonu o platebním styku. Platební transakcí je pak *vložení peněžních prostředků na platební účet, výběr peněžních prostředků z platebního účtu nebo převod peněžních prostředků, ledaže se nejedná o platební službu* [§ 2 odst. 1 písm. a) stávajícího zákona o platebním styku].³¹ Jedná se tak o definici kruhem, neboť se vždy vrátíme k otázce, co je platební účet, případně platební transakce.

Základním znakem platebního účtu je možnost na účet vkládat peněžní prostředky či peněžní prostředky vybírat, a to opakovaně. Uživatel platebního účtu musí mít možnost s účtem disponovat, byť dispozice může být nějakým způsobem omezena. Zásadní je ale míra tohoto omezení. Mezi platební účet lze zařadit tzv. běžný účet, tedy nejběžnější typ platebního účtu vedeného bankami. Platebním účtem je zajisté i základní platební účet podle § 124q a následujících ustanovení stávajícího zákona o platebním styku.³² Spořicí účty budou ve většině případů taktéž platebními účty, byť zde již může být dispozice majitele účtu omezena například možností převádět peněžní prostředky ze spořicího účtu jen na jeden stanovený účet.³³ Naopak účet ze stavebního spoření či účet, na kterém je vedený termínovaný vklad, platebními účty nebudou, neboť zde je dispozice uživatele natolik omezena, že není možné, aby s takovými účty disponoval bez souhlasu poskytovatele. Při posuzování, zda se jedná o platební účet či nikoliv, je tedy především zapotřebí vzít v potaz jeho základní účel

---

³¹ Nový zákon o platebním styku definici platební transakce v § 2 odst. 1 písm. a) lehce upravil, a to tak, že platební transakcí je *vložení peněžních prostředků na platební účet, výběr peněžních prostředků z platebního účtu nebo převod peněžních prostředků, je-li prováděna v rámci platební služby*.

³² V novém zákonu o platebním styku se pak jedná o § 210 a následující.

³³ K tomu je nutné poznamenat, že skutečnost, že na (například spořicí) účet nelze vkládat hotovost nebo z něj hotovost vybírat ještě neznamená, že se nejedná o platební účet - byť nebude možné provádět platební služby, o kterých hovoří tato kapitola.

a funkčnost.³⁴ Pro úplnost je vhodné dodat, že vedení a správa platebního účtu se nepovažuje za platební službu.

Vkládat hotovost na platební účet nebo ji z platebního účtu vybírat je možné jak v provozovně poskytovatele, tak i prostřednictvím speciálních zařízení, z nichž jsou nejrozšířenější bankomaty. V současné době již několik bank provozuje i tzv. vkladové bankomaty, prostřednictvím kterých je možné vložit hotovost na platební účet. Fungují tedy na opačném principu než běžný typ bankomatů.

Spornou otázkou v souvislosti s těmito platebními službami je, zda i v případě vložení hotovosti na platební účet či výběru hotovosti z platebního účtu u jiného poskytovatele než u toho, který vede příslušný platební účet, se stále bude jednat o platební služby podle § 3 odst. 1 písm. a) a b) stávajícího i nového zákona o platebním styku, nebo se již bude jednat o převod peněžních prostředků podle § 3 odst. 1 písm. c), d) nebo f) stávajícího i nového zákona o platebním styku. Jak komentář k zákonu o platebním styku,³⁵ tak i výklad České národní banky³⁶ zastávají názor, že z povahy věci se v případě jiného poskytovatele již jedná o převod. Nevidím důvod tento názor rozporovat, neboť složí-li uživatel u „cizího“ provozovatele určitou částku v hotovosti a jeho úmyslem je částku převést na svůj platební účet, jedná se o poukazování peněz podle § 3 odst. 1 písm. f) stávajícího i nového zákona o platebním styku (obdobně i v případě, že by uživatel u poskytovatele A vložil hotovost ve prospěch platebního účtu vedeného u B, který není jeho). Oproti tomu kdyby uživatel navštívil svého poskytovatele, který mu vede platební účet, a na platební účet vložil hotovost, jednalo by se o vložení hotovosti na platební účet.

Obdobně i v případě výběru z bankomatu jiné banky než té, která vede platební účet, se nejedná o platební službu podle § 3 odst. 1 písm. b) stávajícího i nového zákona o platebním styku.

---

³⁴ K problémům s vymezením definice platebního účtu již během přípravy směrnice PSD I viz například WANDHÖFER, Ruth. *EU payments integration: the tale of SEPA, PSD and other milestones along the road*. New York: Palgrave Macmillan, 2010. s. 126. ISBN 978-0-230-24347-7.

³⁵ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

³⁶ Česká národní banka. Výkladová stanoviska k vybraným ustanovením zákona o platebním styku. *Česká národní banka: Platební styk* [online]. 2013 [cit. 2017-09-22]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/pravni_predpisy/vykladova_stanoviska/download/vykladova_stanoviska_zakona_o_plat_styku_k_20130213.pdf.

K pochopení výše uvedeného může pomoci následující tabulka:³⁷

Operace	V rámci jednoho poskytovatele	Mezi dvěma různými poskytovateli
Hotovost → platební účet	vložení hotovosti	převod
Platební účet → hotovost	výběr hotovosti	převod
Platební účet → platební účet	převod	převod
Hotovost → hotovost	převod	převod

Je zřejmé, že služba umožňující vložení hotovosti na platební účet a služba umožňující výběr hotovosti z platebního účtu spolu úzce souvisí. Je ale možné, aby bylo poskytovateli platebních služeb uděleno povolení pouze k jedné z těchto dvou platebních služeb? Podle zákona o platebním styku (stávajícího i nového) to možné je, neboť Česká národní banka v povolení k činnosti poskytovatele platebních služeb vymezí, jaké činnosti je poskytovatel platebních služeb oprávněn vykonávat.³⁸ I v seznamu vedeném Českou národní bankou lze najít platební instituci, která má povolenou pouze službu umožňující vložení hotovosti na platební účet spolu se službou poukazování peněz.³⁹ Taková kombinace je i logická. Jedná se ale spíše o ojedinělý jev, neboť zpravidla budou mít poskytovatelé platebních služeb povoleny obě uvedené služby, nebo ani jednu.

³⁷ Tabulka převzata z *Výkladových stanovisek k vybraným ustanovením zákona o platebním styku*. Česká národní banka. Výkladová stanoviska k vybraným ustanovením zákona o platebním styku. Česká národní banka: *Platební styk* [online]. 2013 [cit. 2017-09-22]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/pravni_predpisy/vykladova_stanoviska/download/vykladova_stanoviska_zakona_o_plat_styku_k_20130213.pdf.

³⁸ Například v případě platební instituce viz § 10 odst. 2 stávajícího zákona o platebním styku a § 10 odst. 2 nového zákona o platebním styku.

³⁹ Jedná se o společnost Dek-Co (UK) Limited, která provozuje svou činnost v České republice prostřednictvím pobočky. Tato platební instituce poskytuje zahraniční bezhotovostní převody peněžních prostředků.

3.1.2. Převod peněžních prostředků

Jako převod peněžních prostředků lze označit platební služby podle § 3 odst. 1 písm. c) a d) stávajícího i nového zákona o platebním styku. Jedná se o platební služby podle bodů 3 a 4 přílohy směrnice PSD I a totožných bodů přílohy I směrnice PSD II. Zákonná definice uvedených platebních služeb je následující:

- provedení převodu peněžních prostředků z platebního účtu, k němuž dává platební příkaz
  1. plátce,
  2. příjemce nebo
  3. plátce prostřednictvím příjemce,jestliže poskytovatel neposkytuje uživateli převáděné peněžní prostředky jako úvěr;
- provedení převodu peněžních prostředků z platebního účtu, k němuž dává platební příkaz
  1. plátce,
  2. příjemce nebo
  3. plátce prostřednictvím příjemce,jestliže poskytovatel poskytuje uživateli převáděné peněžní prostředky jako úvěr.

Jedná se o nejrozšířenější platební služby, neboť bezhotovostní převod platebních prostředků je v současné době hojně využíván. I karetní platební transakce spočívají na principu převodu peněžních prostředků. Převod peněžních prostředků je pak upraven i v § 3 odst. 1 písm. f) zákona o platebním styku (stávajícího i nového), kde se jedná o tzv. poukazování peněz. O této platební službě bude pojednáno dále.

Rozdíl mezi písmenem c) a d), tedy mezi výše uvedenými definicemi, spočívá v tom, zda jsou peněžní prostředky k provedení převodu dávány jako úvěr, či nikoliv. V prvním zmiňovaném případě jsou peněžní prostředky čerpány z kladného zůstatku na účtu. V druhém případě jsou peněžní prostředky poskytnuty plátcí na úvěr. Bude se jednat především o platební účty, ke kterým byla vydána kreditní platební karta a u kterých má klient sjednanou možnost přečerpání. Poskytnutí úvěru spotřebiteli se bude řídit zákonem č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů.

Není příliš zřejmé, z jakého důvodu jsou písmena c) a d) rozdělena, neboť podstata převodu je stejná, ať už jsou, nebo nejsou peněžní prostředky poskytnuty na úvěr. Stejně tak by mohl být rozdělen výběr hotovosti z platebního účtu, neboť i v případě této platební služby může být hotovost poskytnuta na úvěr.⁴⁰ Důvod, proč k rozdělení došlo při tvorbě zákona o platebním styku z roku 2009, již nejspíš nezjistíme. V novém zákoně o platebním styku zůstalo rozdělení podle mého názoru zachováno

---

⁴⁰ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 77. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

z důvodu co nejmenších zásahů do vymezení platebních služeb, které je pro oblast platebního styku zcela zásadní.

Zákonné definice těchto platebních služeb rozdělují, kdo dává k převodu platební příkaz. Rozdělení je zásadní pro úpravu práv a povinností smluvních stran, která je v soukromoprávní části zákona o platebním styku (stávajícího i nového).

V prvním případě dává platební příkaz plátce. Jedná se tedy například o bezhotovostní platby prováděné v internetovém bankovníctví nebo trvalé příkazy. Tento typ převodu se nazývá úhrada.⁴¹

Ve druhém případě dává platební příkaz příjemce. Jedná se tedy o tzv. inkaso, které stávající zákon o platebním styku v § 2 odst. 1 písm. f) definuje jako *převod peněžních prostředků z platebního účtu, k němuž dává platební příkaz příjemce na základě souhlasu, který plátce udělil příjemci, poskytovateli příjemce nebo svému poskytovateli*.⁴² Jednoduše řečeno, plátce musí každý měsíc platit za určité služby, přičemž výše platby je každý měsíc rozdílná. Aby plátce nemusel každý měsíc zadávat jednotlivý příkaz k převodu podle momentální výše platby, ve své bance učiní souhlas s inkasem, kde určí příjemce platby a maximální výši platby. Příjemce si pak každý měsíc strhne požadovanou částku. Příkladem inkasa je například služba SIPO, o které je pojednáno v kapitole 4.13.

Ve třetím případě dává platební příkaz plátce prostřednictvím příjemce. Typicky se jedná o karetní transakce. Plátce zaplatí platební kartou a dá tak platební příkaz, ovšem nikoliv přímo svému poskytovateli, ale nepřímo za účasti příjemce, tedy obchodníka. Obchodník následně předá platební příkaz svému poskytovateli a jeho prostřednictvím poskytovateli plátce, tj. zákazníka.

Stávající i nový zákon o platebním styku v § 3 odst. 2 uvádí, že o převod peněžních prostředků se jedná i v případě bezhotovostního obchodu s cizí měnou, pokud se nejedná o činnost, která je investiční službou podle zákona upravujícího podnikání na kapitálovém trhu.⁴³ Bezhotovostním obchodem s cizí měnou se rozumí *nákup nebo prodej peněžních prostředků v české nebo cizí měně za peněžní prostředky v jiné měně, jestliže jsou peněžní prostředky od uživatele přijaty nebo uživateli dány k dispozici bezhotovostně*.⁴⁴

Jak již bylo uvedeno, počet bezhotovostních platebních transakcí vzrůstá. Vzrůstající počet bezhotovostních převodů peněžních prostředků lze vypočítat z počtu položek, které zpracovává

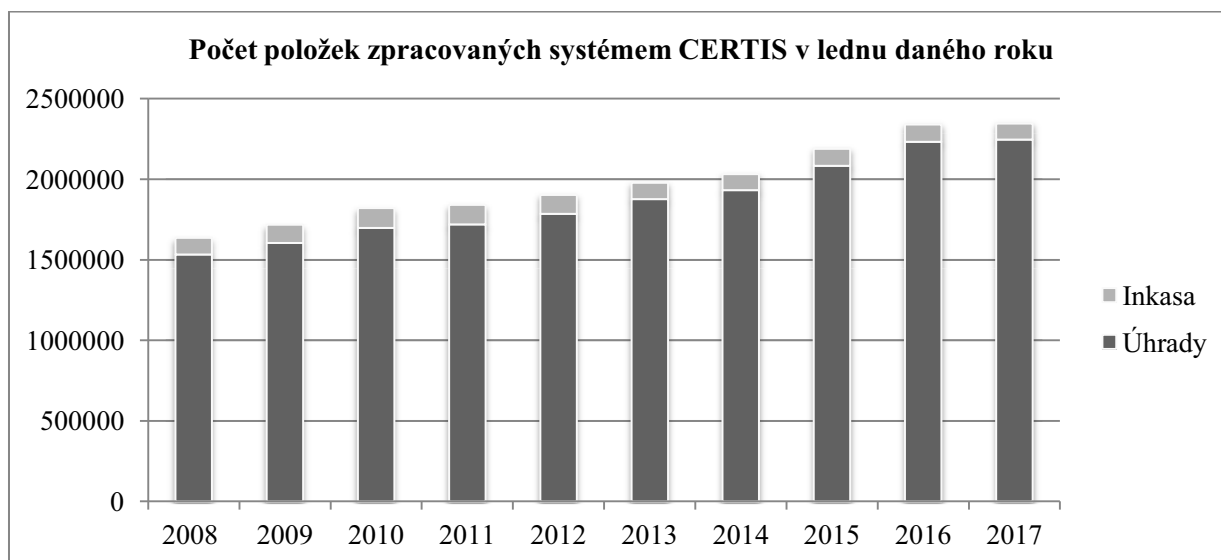
⁴¹ V novém zákoně o platebním styku je úhrada v § 2 odst. 1 písm. f) definována jako *převod peněžních prostředků z platebního účtu plátce na platební účet příjemce na základě platebního příkazu, který dává plátce přímo svému poskytovateli*.

⁴² V novém zákoně o platebním styku se jedná o § 2 odst. 1 písm. e).

⁴³ Tj. zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o podnikání na kapitálovém trhu“).

⁴⁴ Viz § 2 odst. 1 písm. e) stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku je pak definice přesunuta přímo k platební službě v § 3 odst. 2.

system mezibankovního platebního styku CERTIS. V grafu níže je zobrazen vývoj počtu úhrad a inkas od roku 2008, vždy v měsíci lednu.⁴⁵ System CERTIS zpracovává pouze platební transakce provedené v českých korunách, nejsou zde tedy zohledněny platební transakce v jiných měnách.

3.1.3. Vydávání a správa platebních prostředků a zařízení k přijímání platebních prostředků

Vydávání a správa platebních prostředků a zařízení k přijímání platebních prostředků je platební službou podle § 3 odst. 1 písm. e) stávajícího i nového zákona o platebním styku. Jedná se o platební služby podle bodu 5 přílohy směrnice PSD I a totožného bodu přílohy I směrnice PSD II.

Toto ustanovení v sobě fakticky zahrnuje dvě platební služby, a to samotné vydávání a správu platebních prostředků (typicky platebních karet) a tzv. *acquiring*. Tyto platební služby se od zbývajících liší tím, že jejich náplní není provádění platebních transakcí. Vydávání a správu platebních prostředků ve velkém provádějí banky, které vydávají – v případě platebních karet - *bankovní platební karty*. Ostatní subjekty, které nemají bankovní licenci, ale vydávají platební karty, vydávají tzv. *nebankovní platební karty*. Jak bankovní, tak nebankovní platební karty jsou vydávány pod značkou některé karetní asociace.⁴⁶ Mezi další hojně využívané platební prostředky pak patří aplikace elektronického bankovníctví, platebním prostředkem je ale i samotný PIN kód nebo přihlašovací jméno a heslo do internetového bankovníctví.

⁴⁵ Zdroj dat: Česká národní banka. Statistické údaje CERTIS. *Česká národní banka: Platební styk* [online]. 2017 [cit. 2017-10-15]. Dostupné z: www.cnb.cz/cs/platebni_styk/ceres_download/Statistika_CERTIS.xls.

⁴⁶ Mezi nejznámější karetní asociace patří Visa, Mastercard, American Express, Diners Club nebo JCB.

Platební karty lze dělit podle různých hledisek. Asi nejčastěji využívané dělení je podle toho, zda držitel platební karty při placení využívá vlastní peněžní prostředky na platebním účtu, či jsou mu poskytnuty vydavatelem platební karty jako úvěr. Na základě tohoto kritéria lze platební karty dělit na debetní, kreditní a charge karty.

V případě debetní platební karty čerpá její vlastník peněžní prostředky, které se nachází na jeho platebním účtu. Při použití kreditní a charge karty nevyužívá její vlastník peněžní prostředky, které se nachází na platebním účtu, ale peněžní prostředky jsou mu poskytovány jako úvěr; jsou to tedy tzv. úvěrové platební karty. V případě charge karty musí být úvěr celý splacen do určitého data a pokud není celý splacen během bezúročného období, je majiteli karty účtován úrok. Kreditní karty se oproti tomu vyznačují možností splácet úvěr postupně, část splatit a znovu čerpat další úvěr a podobně. Záleží vždy na podmínkách vydavatele dané kreditní karty.

Acquiring platebních transakcí zahrnuje služby, které poskytovatel poskytuje obchodníkovi přijímajícímu platební prostředky při placení za zboží nebo služby. Jedná se především o předání platebního příkazu a zpracování platebních transakcí pro příjemce. Mnohdy se o acquiringu mluví jako o *akceptaci platebních karet*, neboť platební karty jsou nejčastěji užívaným platebním prostředkem a acquiring je tedy převážně spjat s nimi. Subjekty poskytující acquiring zprostředkují předání platebních příkazů poskytovateli plátce a úhradu platby obchodníkovi.

Komentář k zákonu o platebním styku⁴⁷ polemizuje o tom, proč jsou tyto platební služby ve směrnici PSD I (potažmo i ve směrnici PSD II) uvedeny jako samostatné platební služby, když mnoho znaků těchto platebních služeb je obsaženo již v platební službě převod peněžních prostředků. Dle mého názoru je vyčlenění vhodné, neboť se jedná o platební služby svým způsobem specifické. Nadto, některé subjekty mohou zcela nebo převážně poskytovat pouze tyto platební služby,⁴⁸ proto je vhodné umožnit jim získat povolení jen pro uvedené činnosti. Pravdou nicméně je, že tyto poskytovatele platebních služeb musí mít stejně vysoký základní kapitál, ať už poskytují tuto platební službu, nebo platební službu převod peněžních prostředků.⁴⁹

Nový zákon o platebním styku nyní tuto platební službu vymezuje jako *vydávání a správu platebních prostředků a, je-li uživatel příjemcem, předávání platebního příkazu a zpracování platebních transakcí*. Acquiring je tedy v definici této platební služby výslovně zmíněn.

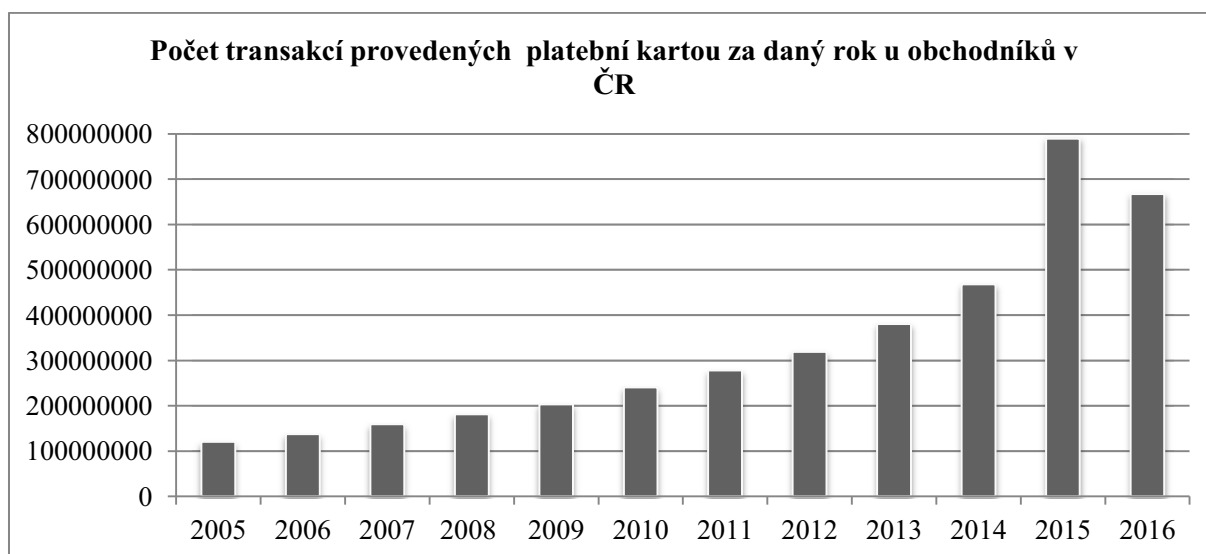
---

⁴⁷ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

⁴⁸ Jako například zahraniční platební instituce American Express Payment Services Limited, která v České republice vykonává svoji činnost prostřednictvím pobočky a má udělené povolení k činnosti jen pro uvedenou platební službu.

⁴⁹ Například k platebním institucím viz § 16 písm. c) stávajícího zákona o platebním styku a § 15 odst. 1 písm. c) nového zákona o platebním styku.

Platební karty jsou nejrozšířenějším platebním prostředkem a každoročně vzrůstá počet transakcí jimi uskutečněnými. Graf níže uvádí počty transakcí provedených platebními kartami u obchodníků v České republice za daný kalendářní rok.⁵⁰

Velký nárůst počtu transakcí v posledních letech je dán především rozšířením bezkontaktní metody placení. Důvod zásadního nárůstu v roce 2015 ale není znám.

3.1.4. Poukazování peněz

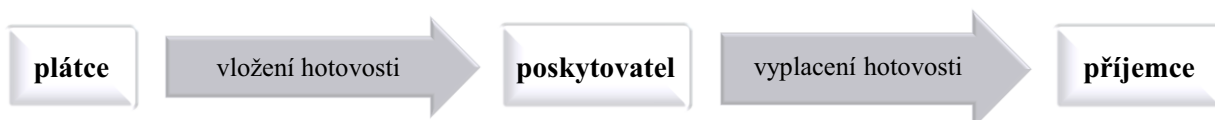
Poukazování peněz je platební službou podle § 3 odst. 1 písm. f) stávajícího i nového zákona o platebním styku. Konkrétně se jedná o službu *provedení převodu peněžních prostředků, při němž plátce ani příjemce nevyužívají platební účet u poskytovatele plátce*. To, že není využíván platební účet u poskytovatele plátce, je zásadním rozdílem oproti převodu podle § 3 odst. 1 písm. c) a d) zákona o platebním styku (stávajícího i nového). Někdy může být ale rozdíl mezi těmito platebními službami nejasný. Směrnice PSD I tuto platební službu uvádí v příloze pod bodem 6, v příloze I směrnice PSD II je uvedena pod totožným bodem.

Často je tato platební služba využívána při odesílání hotovosti do zahraničí. Plátce složí hotovost u poskytovatele platebních služeb, který vyplatí příjemci hotovost v zahraničí. Typicky se jedná o službu poskytovanou společností Western Union. Poukazování peněz ale poskytují i další subjekty, jejichž činnost se týká přeshraničních převodů. Tyto subjekty jsou mnohdy schopny provést přeshraniční platební transakci s nižšími náklady pro uživatele než banky. Další službou spadající pod poukazování peněz je služba *cash advance*, o které bude pojednáno v kapitole 3.3.2.

⁵⁰ Zdroj dat: Sdružení pro bankovní karty. Statistika. *Sdružení pro bankovní karty: Profil ČR* [online]. 2017 [cit. 2017-10-15]. Dostupné z: www.bankovnikarty.cz/pages/czech/profil_statistiky.html.

Pochopení této platební služby ovšem může zkomplikovat skutečnost, že peněžní prostředky nemusí být poskytovateli vždy poskytnuty v hotovosti, ale i odepsáním z jiného než platebního účtu nebo i samostatnou platební transakcí, kdy jsou peněžní prostředky převedeny z platebního účtu. Obdobně ani příjemci nemusí být peněžní prostředky poskytnuty jen v hotovosti, ale mohou být připsány na platební účet či na jiný než platební účet. Níže se pokusím znázornit některé situace, které mohou nastat.

1.

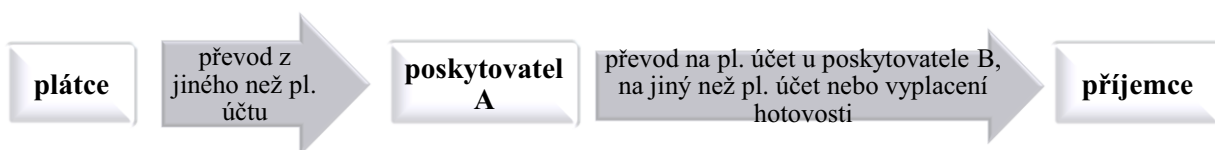
Plátce předá poskytovateli hotovost, který ji následně vyplatí příjemci. Jedná se o typický příklad poukazování peněz, který je využíván například v situacích, kdy jsou plátce a příjemce v jiné zemi a nechtějí nebo nemohou využít bezhotovostní převod peněžních prostředků.

2.

Plátce předá poskytovateli hotovost. Poskytovatel ji pak převede na platební účet příjemce vedený u jiného poskytovatele nebo na jiný než platební účet.

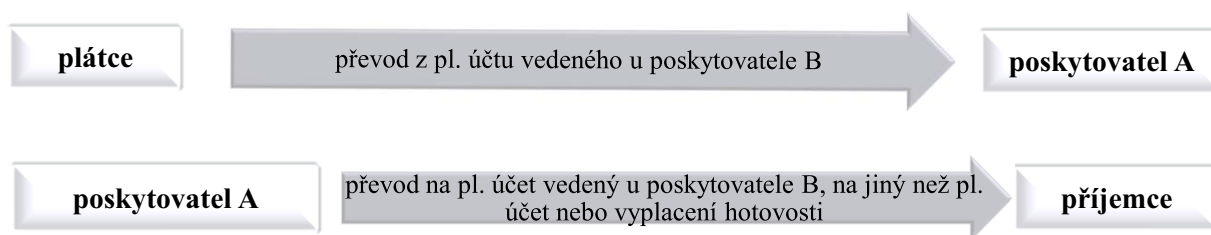
3.

Plátce převede peněžní prostředky z jiného než platebního účtu poskytovateli, který je pak poskytne příjemci, a to buď vyplacením hotovosti nebo převedením na jiný než platební účet nebo na platební účet vedený u jiného poskytovatele.

4.

Tato možnost může probíhat celá bezhotovostně. Poskytovatel poskytuje plátcí službu poukázání peněz. Plátce u něj ale neskládá peníze v hotovosti, ani nemá u tohoto poskytovatele platební účet – převede tedy ve prospěch poskytovatele peněžní prostředky z platebního účtu vedeného u jiného poskytovatele samostatnou platební transakcí. Poskytovatel poskytující poukazování peněz následně poskytne peněžní prostředky příjemci, a to buď vyplacením hotovosti nebo převedením na jiný než platební účet nebo na platební účet vedený u jiného poskytovatele. Aby zde byla naplněna podstata platební služby poukazování peněz, je nezbytné, aby ani plátce, ani příjemce neměli platební účet vedený u poskytovatele poskytujícího poukazování peněz.

Na platební službu poukazování peněz navazuje tzv. výjimka pro přepravu, sběr, zpracování a doručení hotovosti podle § 3 odst. 3 písm. a) zákona o platebním styku (stávajícího i nového). Při těchto činnostech je transportovaná hotovost po celou dobu fyzicky totožná, zatímco v případě poukazování peněz není hotovost přijímaná od plátce identická s hotovostí vyplácenou příjemci. Není ovšem vyloučeno, aby plátcí byla předána totožná hotovost.⁵¹

Spornou otázkou ohledně této platební služby je, zda pod ni zahrnout i tzv. hotovostní vymáhání pohledávek uskutečňované inkasními agenturami. Poskytovatel dané služby uzavře smlouvu s věřitelem. Inkasní agentura poté vymůže hotovost od dlužníka a následně ji vyplatí věřiteli. Komentář k zákonu o platebním styku vidí v této činnosti poukazování peněz.⁵² Praxe je nicméně odlišná, neboť v seznamech platebních institucí či poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu vedených Českou národní bankou inkasní agentury nenalezneme. Stejně tak ale Česká národní banka inkasní agentury nesankcionuje za neoprávněné poskytování platebních služeb. Lze se tedy domnívat, že náhled České národní banky na tuto otázku je odlišný od názoru v komentáři. Podle mého názoru je možné spatřovat v činnosti inkasních agentur poskytování platebních služeb. Inkasní agentura v zastoupení příjemce-věřitele fakticky vystupuje v roli příjemce inkasa, který dává platební příkaz,

⁵¹ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 51. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

⁵² BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 52. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

byť v tomto případě probíhá platba v hotovosti. Tak odůvodňuje svůj pohled i komentář k zákonu o platebním styku.

Zároveň lze ale připustit i takový výklad, že činnost inkasních agentur spadá pod výjimku v § 3 odst. 3 písm. d) bodu 6 stávajícího i nového zákona o platebním styku, tedy pod tzv. výjimku pro obchodní zástupce. Inkasní agentura zde jedná jako zástupce věřitele, který určitým způsobem zajišťuje přesun peněžních prostředků od plátce k příjemci. Obchodní zástupce by se ale měl podílet na uzavření smlouvy mezi příjemcem a plátcem, k čemuž v tomto případě nedochází – věřitel a dlužník již smlouvu uzavřeli a inkasní agentura pouze zprostředkovává plnění. I přes uvedené se ale domnívám, že Česká národní banka nepovažuje činnost inkasních agentur za platební službu na základě této výjimky.

Další činností, která může vykazovat znaky poukazování peněz, případně převodu peněžních prostředků, je situace, kdy má zaměstnavatel uzavřenu smlouvu se společností zpracovávající mzdy, kdy tato společnost mzdy zaměstnancům i rozesílá. Zaměstnavatel zde vystupuje na straně plátce, neboť zpracovateli mezd převádí (případně předává v hotovosti) peněžní prostředky, které mají být využity na výplatu mezd (tj. k provedení platebních transakcí). Zpracovatel vystupuje na straně zprostředkovatele, neboť zprostředkovává provedení platebních transakcí, tj. vyplacení mezd, zpravidla převodem na jednotlivé účty zaměstnanců. Zpracovatel navíc může vést zaměstnavateli platební účet, na kterém může mít zaměstnavatel uloženy peněžní prostředky určené například právě na výplatu mezd.

Zpracovatel mezd v případě rozesílání mezd zaměstnancům vystupuje jako poskytovatel platebních služeb, neboť poskytuje platební službu převod peněžních prostředků, případně (nevede-li zaměstnavateli platební účet) poukazování peněz. Pro uvedené činnosti by tedy měl mít Českou národní bankou uděleno povolení k činnosti. Jako nejvhodnější by se jevílo povolení k činnosti platební instituce nebo poskytovatele platebních služeb malého rozsahu. Z jakého důvodu tedy mezi platebními institucemi nebo poskytovateli platebních služeb malého rozsahu v seznamech České národní banky nenalezneme větší množství subjektů zpracovávajících mzdy?

Předně, účetní kanceláře a další podobné subjekty se snaží vyhnout zátěži a regulaci, která je s poskytováním platebních služeb spojena, tím, že nedrží peněžní prostředky svých klientů, tedy například zaměstnavatelů. Těm předávají pouze informace o tom, jaká je výše mezd náležející jednotlivým zaměstnancům a je již na zaměstnavateli, aby peněžní prostředky převedl na účty zaměstnancům (případně je zaměstnancům vyplatil v hotovosti).

Dále se zpracovatelé mezd snaží využít výjimky v § 3 odst. 3 písm. d) bodu 5 stávajícího i nového zákona o platebním styku. Tato výjimka se týká správy cizího majetku prováděné advokáty, notáři či

soudními exekutory.⁵³ Zpracovatelé mezd tak mohou provádět výpočet mezd a jejich rozesílání pod hlavičkou advokátních kanceláří, pokud se jejich činnost podřadí pod aplikaci daňových zákonů, obhospodařování majetku klientů aj. Je otázkou, nakolik uvedená výjimka skutečně dopadá na tuto činnost, neboť smyslem výjimky bylo to, aby pod platební služby nespadala advokátní, notářská či exekutorská úschova.

Na základě výše uvedeného by se mohlo zdát, že pokaždé, když někdo někomu převede peněžní prostředky za účelem provedení dalšího převodu, stává se ten, jemuž byly peněžní prostředky převedeny, poskytovatelem platebních služeb. Jako příklad lze uvést společenství vlastníků jednotek, které od vlastníků bytů přijímá platby za energie a následně je převádí dodavatelům energií. Nebo například i situaci, kdy jedna osoba převede peněžní prostředky druhé, aby za ně zakoupila určité zboží. Uvedené situace od poskytování platebních služeb ale odlišuje především to, že nejsou vykonávány jako podnikatelská činnost. Jsou-li převody peněžních prostředků uskutečňovány jako podnikání, je již nezbytné získat příslušné oprávnění k činnosti.

3.1.5. Platební transakce prováděné poskytovatelem služeb elektronických komunikací

Provedení platební transakce poskytovatelem služeb elektronických komunikací, jestliže je souhlas plátce s provedením platební transakce dáván prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení, je platební službou podle § 3 odst. 1 písm. g) stávajícího zákona o platebním styku. Směrnice PSD I tuto platební službu uvádí v bodu 7 přílohy. Podstatou této platební služby je provádění tzv. mobilních plateb, tedy platebních transakcí prováděných prostřednictvím mobilního telefonu.

Mobilní platby jsou hojně užívány k platbě za jízdenky v městské hromadné dopravě, platbě parkovného, nabíjení kreditu na různých webových stránkách nebo též lze tímto způsobem zaslat dárcovskou sms. Charakteristickou je pro tyto platební transakce skutečnost, že jsou autorizovány pomocí elektronického komunikačního zařízení.⁵⁴ Dalším znakem této platební služby je, že poskytovatel provádějící tuto platební službu je zároveň poskytovatelem služeb elektronických komunikací. To vylučuje, aby pod tuto platební službu spadaly například ověřovací sms využívané internetovým bankovníctvím k autorizaci platby, neboť poskytovatel služeb elektronických komunikací sice předává uživateli sms s ověřovacím kódem, ale platbu provádí banka.

Na tuto platební službu navazuje výjimka stanovená v § 3 odst. 3 písm. d) bodu 7 stávajícího zákona o platebním styku. Z působnosti zákona jsou vyňaty platby uskutečněné prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení, slouží-li platební transakce k zaplacení zboží nebo služby,

---

⁵³ Viz kapitola 3.3.12.

⁵⁴ Elektronické komunikační zařízení je podle § 2 písm. i) zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, *technické zařízení pro vysílání, přenos, směrování, spojování nebo příjem signálů prostřednictvím elektromagnetických vln.*

které jsou dodány do elektronického komunikačního zařízení. Jedná se tedy například o platbu za vyzváněcí melodii zakoupené od mobilního operátora.

Nový zákon o platebním styku tuto platební službu přesouvá do negativního výčtu. Podle nového zákona o platebním styku již platební transakce prováděné poskytovatelem služeb elektronických komunikací nejsou při splnění určitých podmínek platební službou.⁵⁵ K tomu blíže viz kapitola 3.3.14.

---

⁵⁵ Viz § 3 odst. 3 písm. e) nového zákona o platebním styku.

3.2. NOVÉ PLATEBNÍ SLUŽBY PODLE NOVÉHO ZÁKONA O PLATEBNÍM STYKU

3.2.1. Služba nepřímého dání platebního příkazu

Služba nepřímého dání platebního příkazu je nová platební služba, která se objevila ve směrnici PSD II pod názvem *payment initiation service*, v českém překladu směrnice pak pod názvem služba iniciování platby. Některé subjekty (především z řad fintech společností) již tuto službu poskytují, doposud ale nebyla nijak regulována.⁵⁶

Nový zákon o platebním styku definuje v § 2 odst. 1 písm. k) tuto platební službu jako *službu spočívající v dání platebního příkazu k převodu peněžních prostředků z platebního účtu jménem plátce poskytovatelem rozdílným od poskytovatele, který pro plátce vede daný platební účet, je-li platební příkaz dán prostřednictvím internetu*. Jednoduše řečeno, jedná se o možnost zadávání platebního příkazu při placení přes internet prostřednictvím třetí strany, tj. poskytovatele služby nepřímého dání platebního příkazu. Klient poskytovatele služby nepřímého dání platebního příkazu zadá platbu prostřednictvím tohoto poskytovatele. Poskytovatel obratem informuje příjemce (především z řad eshopů), že platba byla iniciována a může tedy dojít k odeslání zboží či poskytnutí služby. Jedná se tak o možnost urychleného zaplacení zboží či služby bez nutnosti užití platební karty. Rozdíl oproti karetní transakci je v tom, že platební příkaz dává přímo plátce, nikoliv plátce prostřednictvím příjemce.

Pro mnoho uživatelů může být placení prostřednictvím poskytovatele nepřímého dání platebního příkazu příjemnější než online platba platební kartou, neboť zpravidla není zapotřebí zadávat žádné další údaje, jako číslo platební karty, datum platnosti apod. Tato služba je (a pravděpodobně i nadále bude) zpravidla poskytována prostřednictvím aplikací v mobilním telefonu či tabletu, případně mnoho eshopů využívá tzv. platební tlačítka, která nakupujícího spojí přímo s jeho poskytovatelem služby nepřímého dání platebního příkazu. Některé uživatele nicméně může odradit to, že poskytují přístup ke svému platebnímu účtu nebankovním subjektům. Nový zákon o platebním styku ale zavádí ochranu uživatelů těchto aplikací, která zde doposud nebyla.

Tuto platební službu nebudou moci poskytovat správci informací o platebním účtu, poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu a vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu. Pokud byl tedy nějaký subjekt poskytující tuto službu doposud držitelem oprávnění k činnosti poskytovatele platebních služeb malého rozsahu nebo vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, bude muset požádat o udělení povolení k činnosti platební instituce nebo instituce elektronických peněz. Pokud se bude povolení k činnosti platební instituce nebo instituce elektronických peněz vztahovat i na tuto

---

⁵⁶ Například aplikace Sofort provozovaná společností SOFORT GmbH.

platební službu, ve prospěch daného subjektu bude muset být uzavřena pojistná smlouva či poskytnuto jiné srovnatelné zajištění.

3.2.2. Služba informování o platebním účtu

Ani služba informování o platebním účtu (ve směrnici PSD II jako *služba informování o účtu, account information service*) není zcela nová, byť se její první regulace objevila teprve ve směrnici PSD II. Službu obdobnou platební službě informování o platebním účtu v současné době poskytují některé fintech společnosti, které vyvinuly aplikace pro *money management*, tj. správu osobních financí.⁵⁷

Nový zákon o platebním styku v § 2 odst. 1 písm. l) službu informování o platebním účtu definuje jako *službu spočívající ve sdělování informací o platebním účtu prostřednictvím internetu poskytovatelem rozdílným od poskytovatele, který vede daný platební účet*. Uživatel této služby poskytne správci informací o platebním účtu přístup ke svým platebním účtům. Správce informací o platebním účtu pak shromažďuje informace o pohybech na platebních účtech, o aktuálním zůstatku aj. Jednotlivé odeslané či přijaté platby řadí do skupin podle účelu platby, typu subjektu, kde bylo placeno a další. Uživateli tak správce poskytuje celkový přehled o všech jeho platebních účtech zároveň, což má napomáhat lepšímu plánování rodinných financí. Základním znakem této platební služby je to, že je poskytována online.

Subjekty poskytující tuto službu budou nově podléhat dohledu České národní banky. Regulace jim ale přinese jednu obrovskou výhodu, a to povinnost bank zpřístupnit svoje rozhraní internetového bankovníctví (tzv. API), díky čemuž budou moci poskytovatelé mnohem snáze čerpat informace o platebních účtech svých klientů.

Stejně jako v případě služby nepřímého dání platebního příkazu, ani tuto platební službu nebudou moci poskytovat poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu a vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu. Zavádí se ale zcela nová kategorie poskytovatelů platebních služeb, a to správci informací o platebním účtu a zahraniční správci informací o platebním účtu, kteří budou poskytovat výhradně jen službu informování o platebním účtu.⁵⁸ Pokud se bude povolení k činnosti platební instituce nebo instituce elektronických peněz vztahovat i na tuto platební službu, ve prospěch daného subjektu bude muset být uzavřena pojistná smlouva či poskytnuto jiné srovnatelné zajištění; totéž se týká i správce informací o platebním účtu.

---

⁵⁷ Jedná se například o aplikace Spendee, Mint nebo Wallet.

⁵⁸ Viz § 49 odst. 2 nového zákona o platebním styku.

3.3. NEGATIVNÍ VYMEZENÍ PLATEBNÍCH SLUŽEB

Stávající i nový zákon o platebním styku v § 3 odst. 3 uvádějí negativní výčet platebních služeb, tzn. v daném ustanovení jsou uvedeny činnosti, které platebními službami nejsou. Podle stávajícího zákona o platebním styku mezi platební služby nepatří tyto činnosti:

- přeprava, sběr, zpracování a doručení bankovek a mincí;
- směnářská činnost;
- vydávání (či platební transakce prováděná prostřednictvím)
  - šeků, směnek nebo cestovních šeků v listinné podobě,
  - papírových poukázek na zboží nebo služby,
  - poštovních poukazů podle zákona upravujícího poštovní služby,
  - platebních prostředků, které slouží pouze k zaplacení zboží nebo služeb v prostorách využívaných vydavatelem platebního prostředku nebo zboží nebo služeb úzce vymezenému okruhu dodavatelů anebo k zaplacení úzce vymezeného okruhu zboží nebo služeb;
- platební transakce prováděná
  - mezi poskytovateli nebo jejich obchodními zástupci na jejich vlastní účet,
  - v rámci podnikatelského seskupení bez účasti nebo zprostředkování osoby mimo toto podnikatelské seskupení,
  - v rámci platebního systému nebo systému pro vypořádání obchodů s cennými papíry mezi účastníky tohoto systému a poskytovateli nebo mezi účastníky tohoto systému navzájem,
  - v rámci správy cenných papírů,
  - v rámci správy cizího majetku podle jiného právního předpisu,
  - osobou, která jedná jménem jiné osoby při nákupu nebo prodeji zboží nebo poskytování nebo čerpání služeb, nebo osobou, která zprostředkovává takový nákup, prodej, poskytování nebo čerpání, a to jedná-li se o platební transakci vyplývající z tohoto nákupu, prodeje, poskytování nebo čerpání,
  - poskytovatelem služeb elektronických komunikací prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení, slouží-li platební transakce k zaplacení zboží nebo služby, které jsou dodány do elektronického komunikačního zařízení a budou užívány prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení, přičemž poskytovatel služeb elektronických komunikací nejedná pouze jako zprostředkovatel platby mezi uživatelem platebních služeb a dodavatelem zboží nebo služby;

- vyplacení hotovosti dodavatelem zboží nebo služby zákazníkovi při placení za zboží nebo službu nad rámec tohoto placení (cashback), nebo pomocí bankomatu osobou jednající jménem vydavatele platebního prostředku, jestliže tato osoba neposkytuje jiné platební služby;
- služba poskytovatelů technických služeb, kteří podporují poskytování platebních služeb, aniž by peněžní prostředky, které jsou předmětem platební transakce, přecházely do jejich držby.

Nový zákon o platebním styku navíc uvádí, že platební službou není vydávání či platba prováděná prostřednictvím stravenek, poukazů k čerpání fondu kulturních a sociálních potřeb či prostředků, které jsou určeny k výplatě dávek pomoci v hmotné nouzi. Dále pak negativní výčet rozšiřuje o mobilní platby, jak již bylo uvedeno dříve.

Výčet vychází z článku 3 směrnice PSD I a v případě nového zákona o platebním styku z článku 3 směrnice PSD II. Zákonodárce do české právní úpravy nepřenesl veškeré činnosti uvedené v daném článku, neboť některé činnosti již z povahy věci nemohou být platební službou.⁵⁹

Je otázkou, zda je uvedený negativní výčet výčtem taxativním či demonstrativním. Některé zdroje uvádí, že výčet má pouze demonstrativní povahu,⁶⁰ některé se kloní spíše k taxativnímu výčtu.⁶¹ Přikláním se taktéž k názoru, že se jedná o taxativní výčet.

Je samozřejmě pochopitelné, že v negativním výčtu není uvedeno vše, co není platební službou. Podle mého názoru je na negativní výčet zapotřebí nahlížet tak, že se jedná o taxativní výčet výjimek, ne všech činností, které nejsou platebními službami. To, co má znaky platební služby, ale je uvedeno v negativním výčtu, není platební službou díky uvedené výjimce. To, co ani nemá znaky platební služby, není platební službou z povahy věci. Některá činnost může mít znaky platební služby a na první pohled tak spadat pod platební službu uvedenou v pozitivním výčtu, tato činnost ale může být vyjmenována mezi výjimkami v negativním výčtu. Tak je postaveno najisto, že se o platební službu nejedná. Pokud by byl negativní výčet pouze demonstrativní, tato jistota by odpadla.

Nadto, i z jazykového hlediska je zřejmé, že se nejedná o demonstrativní výčet. Pokud by se jednalo o demonstrativní výčet, byly by použity obraty jako *zejména* nebo *například*. V uvedeném ustanovení je ale jasně uvedeno, co platební službou není a výčet výjimek nelze rozšiřovat.

Pro úplnost je vhodné poukázat na to, že ohledně pozitivního výčtu a jeho taxativnosti nejasnosti nejsou. V tomto případě je zřejmé, že je výčet platebních služeb uzavřen.

⁵⁹ A to například „platební transakce uskutečněné výhradně v hotovosti přímo od plátce k příjemci, bez jakéhokoli zásahu zprostředkovatele“, viz čl. 3 písm. a) směrnice PSD I a PSD II.

⁶⁰ ELEK, Štefan. Některé otázky nové právní úpravy platebních služeb. *Obchodněprávní revue: Odborný recenzovaný časopis pro obchodní právo a právo finančních trhů*. Praha: C.H. Beck, 2010, 2(6), s. 155 - 168.

⁶¹ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 55. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

3.3.1. Služby hotovostního oběhu

Činnosti uvedené v § 3 odst. 3 písm. a) stávajícího i nového zákona o platebním styku lze shrnout pod označení *služby hotovostního oběhu*. Jedná se o přepravu, sběr, zpracování a doručení bankovek a mincí. Přeprava, sběr a doručení bankovek a mincí spočívají v přesunu peněžních prostředků, na rozdíl od platebních služeb zde hlavní roli hraje transport samotných bankovek a mincí. Bankovky a mince jsou po celou dobu přepravy fyzicky přítomné. Transport zpravidla provádí různé subjekty specializované na přepravu hotovosti či cenin.

Zpracování bankovek a mincí je činností regulovanou zákonem o oběhu bankovek a mincí.⁶² Tento zákon v § 7 odst. 4 uvádí, že *zpracování tuzemských bankovek a mincí je činnost spočívající v jejich rozřídění podle nominálních hodnot, v kontrole jejich počtu, v kontrole jejich platnosti a pravosti a v jejich rozřídění na tuzemské bankovky a mince vhodné pro další oběh a tuzemské bankovky a mince pro další oběh nevhodné*. Tuzemské bankovky a mince může zpracovávat pouze Česká národní banka, banky, spořitelní a úvěrní družstva a jiné právnické osoby, kterým Česká národní banka udělila povolení.⁶³ Zpracování cizozemských bankovek a mincí nicméně zákon o oběhu bankovek a mincí neupravuje.

3.3.2. Směnárenská činnost

Směnárenská činnost není platební službou. Směnárenská činnost je vyjmuta z působnosti zákona o platebním styku a je upravena samostatným zákonem.⁶⁴ Zákon o směnárenské činnosti v § 2 odst. 2 uvádí, že *směnárenskou činností je soustavná činnost provozovaná vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku, která spočívá v provádění směnárenských obchodů*. Směnárenským obchodem se podle § 2 odst. 1 téhož zákona rozumí *obchod spočívající ve směně bankovek, mincí nebo šeků znějících na určité měně za bankovky, mince nebo šeky znějící na jinou měnu*. Směnárenskou činnost mohou provozovat pouze banky, spořitelní a úvěrní družstva, Česká národní banka a směnárníci, kterým bylo Českou národní bankou uděleno povolení k činnosti směnárníka.⁶⁵

Podstatou směnárenského obchodu je hotovostní směna měn. Je nicméně sporné, zda může klient směnární směnárny směnárenský obchod uhradit platební kartou. Ministerstvo financí při předkládání návrhu zákona o směnárenské činnosti zastalo názor, že nikoliv, když v důvodové zprávě k předkládanému

---

⁶² Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o oběhu bankovek a mincí“).

⁶³ Viz § 15 zákona o oběhu bankovek a mincí.

⁶⁴ Zákon č. 277/2013 Sb., o směnárenské činnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o směnárenské činnosti“).

⁶⁵ Viz § 3 zákona o směnárenské činnosti.

návrhu uvedlo, že *směnárenská činnost se může týkat pouze bankovek, mincí nebo šeků, nikoliv však bezhotovostních peněžních prostředků*.⁶⁶ Česká národní banka se ovšem přiklání k názoru, že klienti směnáren mohou za směnu zaplatit i platební kartou.⁶⁷ Česká národní banka tento názor zastává dlouhodobě, neboť již v úředním sdělení k dnes již zrušenému zákonu č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů, uvedla, že je možné uhradit směnu měn platební kartou.⁶⁸

Je zřejmé, že v daném případě se jedná o výkladový problém, který jednoznačně vyřeší až případná novelizace zákona o směnárenské činnosti a upřesnění, zda je platba platební kartou možná. Ministerstvo financí si zřejmě daný problém uvědomuje, neboť ve veřejné konzultaci ke směnárenskému zákonu,⁶⁹ která se uskutečnila na jaře roku 2017 v souvislosti s připravovanou novelou zákona o směnárenské činnosti, kladlo veřejnosti otázku, zda by měla být platba platební kartou podřazena pod působnost zákona o směnárenské činnosti. Zda plánovaná novela zákona o směnárenské činnosti tento problém vyřeší, není v tuto chvíli zřejmé, neboť návrh novelizačního zákona nebyl doposud předložen.

Uvedený výklad se může časem posunout například i tak, že i bezhotovostní obchod s cizí měnou bude vyňat z působnosti zákona o platebním styku. Zastávám názor, že současný výklad České národní banky je přívětivější vůči spotřebitelům, kteří si navykli na platbu platební kartou u mnoha různých obchodníků. Nicméně platbu platební kartou umožňuje v současnosti pouze malé množství směnárníků (a to pravděpodobně i z důvodu nejasnosti zákona).

Od směnárenského obchodu se odlišuje služba *cash advance*. Cash advance je platební službou podle § 3 odst. 1 písm. f) stávajícího i nového zákona o platebním styku a k jejímu poskytování je nutné mít uděleno povolení k činnosti poskytovatele platebních služeb. Tato služba je často poskytována směnárníky, proto může být zaměnitelná se směnárenským obchodem uhrazeným platební kartou.

Služba cash advance spočívá ve výdeji tuzemské hotovosti oproti předložení platební karty. Jedná se o určitou obdobu výběru z bankomatu, neboť poskytovatel na základě předložení platební karty vydá

---

⁶⁶ K tomu viz zvláštní část důvodové zprávy k § 2 zákona o směnárenské činnosti. Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona o směnárenské činnosti: Sněmovní tisk 845. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2013 [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: www.psp.cz/doc/00/13/13/00131377.pdf.

⁶⁷ K tomu viz Česká národní banka. K zákonu o směnárenské činnosti. *Česká národní banka: Často kladené dotazy* [online]. 2013 [cit. 2017-10-05]. Dostupné z: www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/stanoviska_a_odpovedi/pdf/k_zakonu_o_smenarenske_cinnosti.pdf.

⁶⁸ Česká národní banka. Úřední sdělení ze dne 16. prosince 2009 k některým ustanovením devizového zákona a k vyhlášce o směnárenské činnosti. *Česká národní banka: O ČNB* [online]. 2009 [cit. 2017-10-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2009/download/v_2009_21_22409560.pdf.

⁶⁹ Ministerstvo financí. Konzultační materiál – Úprava zákona o směnárenské činnosti. *Ministerstvo financí: O ministerstvu* [online]. 2017 [cit. 2017-10-15]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/verejne-diskuze/2017/konzultace-k-zakonu-o-smenarenske-cinnos-28437>.

uživateli peněžní prostředky. Pokud je platební účet uživatele veden v jiné než tuzemské měně, zahrnuje cash advance i směnu měn, neboť uživateli je možné vydat jen tuzemskou měnu. Směnu měn nicméně neprovádí poskytovatel této služby (tj. například směnárník), ale banka, která zúčtovává danou karetní transakci. Službu cash advance je možné provést i v případě, že má uživatel platební účet vedený v tuzemské měně. V takovém případě je ale z mého pohledu vhodnější vybrat požadovanou hotovost z bankomatu, neboť se službou cash advance budou zpravidla spojeny vyšší poplatky než s výběrem z bankomatu.⁷⁰

Pokud má klient směnárny v úmyslu uhradit směnářenský obchod platební kartou (a směnárna to umožňuje), může dojít k následujícím situacím:

- Klientovi je poskytnuta platební služba cash advance (a to pouze v případě, že klient nakupuje české koruny). V takovém případě musí mít směnárník povolení k činnosti některého z poskytovatelů platebních služeb.
- Klient kupuje valuty (například eura) a má platební účet vedený ve stejné měně jako směnárník (například oba v českých korunách). V takovém případě směnárník provede směnu měn a klientovi prodá eura. Na platební terminál pro platbu platební kartou zadá částku v českých korunách, kterou má klient za daný směnářenský obchod zaplatit. K žádné další směně měn nedojde, neboť oba platební účty jsou vedeny ve stejné měně.
- Klient kupuje například české koruny a má platební účet vedený v jiné měně než směnárník (ten má účet vedený například v českých korunách, oproti tomu klient v eurech). V takovém případě směnárník provede směnu měn mezi eury a českými korunami a klientovi prodá české koruny. Na platební terminál pro platbu platební kartou zadá částku v českých korunách, kterou má klient za daný směnářenský obchod zaplatit. Následně dojde k další směně měn, tentokrát bankou, která zúčtovává danou karetní transakci.

Je vhodné upozornit na to, že směnárník zpravidla neví, v jaké měně je veden platební účet zákazníka. V případě poskytování služby cash advance tato informace není důležitá ani pro směnárníka, ani pro klienta. Ve druhém a třetím případě se směnárník nejspíše bude muset klienta směnárny zeptat na měnu, ve které je veden jeho účet, aby věděl, mezi jakými měnami má dojít ke směně. Pokud dojde ke třetímu uvedenému případu, může být směnářenský obchod kvůli dvěma směnám nevýhodný jak pro klienta, tak pro směnárníka.

---

⁷⁰ O výhodnosti služby lze ostatně spekulovat i v případě platebního účtu vedeného v cizí měně. K poplatkům a dostupnosti této služby viz DOSKOČILOVÁ, Veronika. Cash advance. Když potřebujete hotovost a máte jen kartu. *Měšec.cz: Účty a platby* [online]. 2017 [cit. 2017-10-05]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/cash-advance-kdyz-potrebujete-hotovost-a-mate-jen-kartu/>.

3.3.3. Šeky, směnky a cestovní šeky

Směrnice PSD I i II se vztahují pouze na elektronické platby, proto jsou platby šeky, směnkami či cestovními šeky vyňaty z působnosti stávajícího i nového zákona o platebním styku. Vynětí se ale netýká pouze těchto nástrojů, týká se také papírových poukázek na zboží nebo služby, poštovních poukazů a dalších nástrojů (k tomu viz dále). Z působnosti není vyňata pouze platba těmito nástroji, ale i jejich vydávání.

Vydávání směnek a šeků, jejich náležitosti a další, jsou upraveny zvláštním zákonem.⁷¹ Cestovní šeky byly dříve jako speciální druh cenného papíru upraveny zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v současné době ale jejich úpravu nenalezneme v žádném zákoně. Platba prováděná těmito nástroji již není tak rozšířená, přičemž platba šeky se v České republice obecně příliš neujala. Stávající i nový zákon o platebním styku vyjímá platební transakci provedenou těmito nástroji jako celek, tj. na žádnou část platební transakce provedenou směnkou, šekem či cestovním šekem se zákon o platebním styku neuplatní.

V novém zákoně o platebním styku dochází ke změně ve formulaci, když již v § 3 odst. 3 písm. c) bodu 1 není uvedeno, že jsou vyňaty *směnky, šeky a cestovní šeky v listinné podobě* – slova „v listinné podobě“ byla odstraněna, byť směrnice PSD II stále hovoří o *papírových* směnkách či *papírových* šecích. V případě směnek je důvodem zajisté to, že směnka má zásadně listinnou podobu a nemůže být zaknihována; totéž se týká i šeků.⁷² Cestovní šek bude dle mého názoru vzhledem k jeho účelu taktéž zásadně vydáván jako listinný cenný papír. Slova *v listinné podobě* tak byla nadbytečná.

3.3.4. Papírové poukázky na zboží nebo služby

Výjimka podle § 3 odst. 3 písm. c) bod 2 stávajícího i nového zákona o platebním styku se týká papírových poukázek na zboží nebo služby, a to jak na platbu jimi uskutečněnou, tak i na jejich vydávání. Domnívám se, že je zcela logické, že uhrazení určité služby například prostřednictvím dárkové poukázky (zároveň ani její vydání) není platební službou. V opačném případě by totiž prakticky každý obchod s oblečením, obuví nebo třeba wellness centra vydávající dárkové poukazy byly poskytovatelé platebních služeb, což je absurdní. Tato výjimka ale měla svůj zásadní význam v zákoně o platebním styku z roku 2009 z toho důvodu, že pod ni spadaly i papírové stravenky. Ty jsou v novém zákoně o platebním styku již výslovně uvedeny v samostatném ustanovení.⁷³ Směrnice

⁷¹ Zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů.

⁷² KOTÁSEK, Josef. *Zákon směnečný a šekový: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-11-7]. ASPI_ID KO191_1950CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

⁷³ Viz § 3 odst. 3 písm. c) bod 5 nového zákona o platebním styku; k tomu blíže viz kapitola 3.3.7.

PSD II ale i nadále uvádí v článku 3 papírové poukázky, proto jsou dle mého názoru papírové poukázky jako výjimka uvedeny i v novém zákoně o platebním styku.

Výjimka dopadá kromě zmiňovaných dárkových poukazů i například na poukazy na odběr zboží v případě různých věrnostních programů, kdy je poukázka získána za nasbírané body, nebo na různé poukazy na zboží nebo služby rozdávané v rámci propagačních akcí. Za úvahu stojí, zda bude toto ustanovení dopadat i na poukázky, které uživatel obdržel e-mailem (tzn. nejsou papírové), ale je nezbytné je předložit vytištěné (tj. v papírové podobě). Usuzuji, že je nezbytné zohlednit způsob, jakým má být poukázka využita a smysl tohoto ustanovení. I v případě dodatečně vytištěné poukázky se jedná o papírovou poukázku, která slouží k zaplacení za zboží nebo služby. Smyslem tohoto ustanovení zajisté není využívání poukázek zaslaných e-mailem považovat za platební službu. Nadto, i kdyby se neuplatnil tento výklad, stále je zde výjimka pro tzv. omezenou síť podle § 3 odst. 3 písm. c) bod 4 stávajícího i nového zákona o platebním styku, pod kterou zajisté elektronické poukázky (i elektronické poukázky, které je zapotřebí vytisknout) spadají.⁷⁴

3.3.5. Poštovní poukazy

Platba poštovními poukazy („složenkami“) je v České republice rozšířený a oblíbený způsob zasílání plateb. Nejedná se ale o službu platební, nýbrž poštovní. Služba dodání peněžní částky poštovním poukazem je poštovní služba uvedená v § 3 odst. 1 písm. c) zákona o poštovních službách.⁷⁵ Jedná se o tzv. základní službu, tedy o službu, která musí splňovat podmínky stanovené v § 3 odst. 2 zákona o poštovních službách – tato služba musí být trvale dostupná na celém území České republiky, ve stanovené kvalitě, za dostupné ceny, každý pracovní den aj.

Česká pošta, s.p. jako jediný držitel poštovní licence obsahující tuto službu v současné době umožňuje zasílání vnitrostátních plateb prostřednictvím čtyř druhů poštovních poukazů. Jednotlivé poštovní poukazy se liší tím, zda plátce skládá patřičnou částku v hotovosti, nebo je mu platba odepsána z platebního účtu a naopak zda příjemce platbu obdrží v hotovosti, nebo je mu připsána na jeho platební účet.⁷⁶ Další dva druhy poštovních poukazů slouží k zasílání plateb do zahraničí.

Nový zákon o platebním styku zavádí novou kategorii poskytovatelů platebních služeb, a to držitele poštovní licence, jehož licence výslovně obsahuje službu dodání peněžní částky poštovním poukazem.

---

⁷⁴ K tomu se lze odkázat i na otázku č. 157 v „Questions and answers“ ke směrnici PSD I. European Commission. Your questions on PSD. *European Commission: Law* [cit. 2017-11-16]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/Inko/system/files/faq-transposition-psd-22022011_en.pdf

⁷⁵ Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o poštovních službách“).

⁷⁶ K tomu viz Česká pošta s.p. Platební a finanční služby. *Česká pošta: Služby* [online]. [cit. 2017-10-08]. Dostupné z: <https://www.ceskaposta.cz/sluzby/platebni-a-financi-sluzby-cr>.

Byť není dodání peněžní částky poštovním poukazem platební službou, licence obsahující tuto poštovní službu bude umožňovat držitelům licence poskytování platebních služeb. K tomuto tématu blíže v kapitole 4.13.

3.3.6. Omezená síť

Výjimka podle § 3 odst. 3 písm. c) bodu 4 stávajícího i nového zákona o platebním styku se týká tzv. omezené sítě. Platební službou není platba prováděná prostředkem, který je určený k zaplacení pouze určitého zboží nebo služeb u vydavatele daného prostředku nebo u omezeného okruhu dodavatelů. Platební službou není ani vydávání takového prostředku.

Příkladem jsou například prostředky, kterými lze zaplatit u několika obchodníků v rámci jednoho obchodního domu, u jednoho obchodníka v jeho provozovnách nebo například v rámci jedné kulturní akce.⁷⁷ V současné době se na koncertech a dalších kulturních akcích rozšířila možnost platit kartou, na kterou si návštěvník akce nabije určité množství peněz. Po skončení akce je mu zůstatek na kartě navrácen. Další možností je například platba žetony, které si návštěvník akce směňuje za hotovost. Pod danou výjimku nebudou spadat papírové poukazy, neboť ty jsou z působnosti zákona o platebním styku již vyňaty v § 3 odst. 3 písm. c) bodu 2.

Pro danou výjimku je rozhodující omezený rozsah využití daného platebního prostředku. Často může být totiž placení určitým prostředkem zaměnitelné s placením elektronickými penězi. Rozlišení je přitom zásadní, neboť pokud by se skutečně jednalo o elektronické peníze, je nezbytné mít k jejich vydávání povolení k činnosti instituce elektronických peněz či vydavatele elektronických peněz malého rozsahu. Příkladem jsou různé palivové karty.⁷⁸ Byť peněžní prostředky na předplacených palivových kartách mohou na první pohled splňovat definiční znaky elektronických peněz,⁷⁹ to, že je lze užít jen na nákup paliv, je zařazuje pod výše uvedenou výjimku. Palivové karty mohou být stejně tak užity jen u konkrétních provozovatelů čerpacích stanic, což opět naplňuje znaky omezené sítě. Pokud by ale určitou palivovou kartu bylo možno užít na všech čerpacích stanicích na veškeré zboží a služby, již by znak omezené sítě nebyl naplněn.

---

⁷⁷ K tomu viz zvláštní část důvodové zprávy k § 3 odst. 3 písm. c) bodu 4 návrhu nového zákona o platebním styku. Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona o platebním styku: Sněmovní tisk 1059. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2017 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf> (dále jen „důvodová zpráva k návrhu nového zákona o platebním styku“).

⁷⁸ Například palivové karty společnosti CCS Česká společnost pro platební karty.

⁷⁹ Elektronickými penězi je podle § 4 odst. 1 nového zákona o platebním styku *peněžní hodnota, která představuje pohledávku vůči tomu, kdo ji vydal, je uchovávána elektronicky, je vydávána proti přijetí peněžních prostředků za účelem provádění platebních transakcí a je přijímána jinou osobou než tím, kdo ji vydal*. K elektronickým penězům blíže viz kapitola 4.4.

3.3.7. Stravenky, fond kulturních a sociálních potřeb, dávky v hmotné nouzi

Nový zákon o platebním styku v § 3 odst. 3 písm. c) bodech 5 – 7 rozšiřuje prostředky, jejichž vydávání a platba jimi uskutečněná není platební službou. Jedná se o stravenky (jak papírové, tak elektronické),⁸⁰ prostředky, kterými lze čerpat fond kulturních a sociálních potřeb či sociální fond⁸¹ a prostředky, které jsou určeny k výplatě dávek v hmotné nouzi.⁸²

Jak stravenky, tak i poukazy nebo jiné nástroje k čerpání fondu kulturních a sociálních potřeb musí splňovat podmínky pro osvobození od daně o daních z příjmů;⁸³ v opačném případě by se na ně výjimka podle nového zákona o platebním styku nevztahovala. Zmiňované nástroje byly z působnosti stávajícího zákona o platebním styku vyňaty na základě výjimky pro papírové poukazy. Směrnice PSD II pak stravenky a nástroje k čerpání fondu kulturních a sociálních potřeb vyjímá z působnosti směrnice v článku 3 písm. k) bodu 3.

Dávky pomoci v hmotné nouzi mohou být v současné době vypláceny prostřednictvím poukázek, například prostřednictvím poukázky opravňující k nákupu zboží.⁸⁴ Vydávání těchto poukázek není platební službou, subjekty vydávající takové poukázky tedy nemusí být poskytovateli platebních služeb. Obdobně jako stravenky byly i tyto poukazy vyňaty z působnosti stávajícího zákona o platebním styku na základě výjimky pro papírové poukazy.

---

⁸⁰ Viz § 3 odst. 3 písm. c) bod 5 nového zákona o platebním styku - *prostředky, kterými lze dát příkaz pouze k vnitrostátní platbě a které jsou určeny pouze k zaplacení stravování poskytovaného podle zákona upravujícího daně z příjmů jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti nebo v rámci závodního stravování zajišťovaného prostřednictvím jiných subjektů, je-li nepeněžité plnění poskytováno na základě smlouvy mezi dodavatelem a tím, kdo tyto prostředky vydal.*

⁸¹ Viz § 3 odst. 3 písm. c) bod 6 nového zákona o platebním styku - *prostředky, kterými lze dát příkaz pouze k vnitrostátní platbě a které jsou určeny pouze k zaplacení nepeněžitého plnění poskytovaného zaměstnavatelem zaměstnanci nebo jeho rodinnému příslušníkovi z fondu kulturních a sociálních potřeb, ze sociálního fondu, ze zisku po jeho zdanění anebo na vrub výdajů, které nejsou výdaji na dosažení, zajištění a udržení příjmů, a ve formě, která je podle zákona upravujícího daně z příjmů osvobozena od daně, je-li nepeněžité plnění poskytováno na základě smlouvy mezi dodavatelem a tím, kdo tyto prostředky vydal.*

⁸² Viz § 3 odst. 3 písm. c) bod 7 nového zákona o platebním styku - *prostředky, kterými lze dát příkaz pouze k vnitrostátní platbě a které jsou určeny pouze k výplatě dávek podle zákona upravujícího pomoc v hmotné nouzi.*

⁸³ K tomu viz zvláštní část důvodové zprávy k § 3 odst. 3 písm. c) bodu 5 a 6 návrhu nového zákona o platebním styku.

⁸⁴ Viz § 43 odst. 4 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Příkladem takové poukázky je například poukázka Šek Servis vydávaná společností Up Česká republika s.r.o.

3.3.8. Platba prováděná mezi poskytovateli nebo jejich obchodními/pověřenými zástupci

Výjimka podle § 3 odst. 3 písm. d) bodu 1 stávajícího i nového zákona o platebním styku dopadá na platby prováděné mezi poskytovateli platebních služeb nebo jejich obchodními zástupci (respektive pověřenými zástupci podle nového zákona o platebním styku) na jejich vlastní účet.

Jako příklad lze uvést platbu provedenou mezi bankou A a bankou B, kdy banka A provádí platbu na vlastní účet. Tato výjimka ale může být poněkud problematická ve chvíli, kdy plátcem a příjemcem platby není banka. Například platba mezi dvěma platebními institucemi totiž bude provedena bankou. V případě, kdy je plátcem klient banky a příjemcem osoba, která klientem dané banky není, je banka plátce schopná identifikovat pouze plátce. Nejistí tak, že příjemcem je taktéž platební instituce a provedená platba tak nebyla platební službou.

Výše uvedené je přitom pro banku zásadní z toho důvodu, že na banku budou dopadat rozdílné povinnosti ve chvíli, kdy se bude jednat o platební službu převodu peněžních prostředků a kdy se bude jednat o platbu mezi poskytovateli platebních služeb a o platební transakci se tak jednat nebude. Příkladem takové povinnosti je třeba lhůta pro provedení platební transakce.

Povinnosti uvedené v soukromoprávní části zákona o platebním styku (stávajícího i nového) totiž dopadají na *platební transakce*. Platební transakci stávající zákon o platebním styku v § 2 odst. 1 písm. a) vymezuje jako *vložení peněžních prostředků na platební účet, výběr peněžních prostředků z platebního účtu nebo převod peněžních prostředků, ledaže se nejedná o platební službu*.⁸⁵ Jedná-li se tedy o platbu, jejíž provedení není platební službou, nebudou na její provedení dopadat stejné podmínky, jako v případě platební transakce.

Komentář k zákonu o platebním styku⁸⁶ poukazuje na další zajímavý problém související s touto výjimkou. Jako příklad lze uvést následující - cestovní kancelář bude prioritně prodávat zájezdy, mimo to ale může mít uděleno oprávnění k činnosti poskytovatele platebních služeb malého rozsahu a poskytovat platební službu poukazování peněz. Tato cestovní kancelář bude klientem mobilního operátora. Ve chvíli, kdy i mobilní operátor bude mít uděleno oprávnění k poskytování platebních služeb (bude například poskytovatelem platebních služeb malého rozsahu) a cestovní kancelář bude chtít uhradit své vyúčtování za poskytnuté telekomunikační služby, bude se již jednat o platbu mezi dvěma poskytovateli platebních služeb a nebude se jednat o platební službu. Jakmile ale bude cestovní kancelář využívat služeb mobilního operátora, který není poskytovatelem platebních služeb, bude se jednat o platební službu převodu peněžních prostředků.

⁸⁵ Nový zákon o platebním styku mění vymezení platební transakce na *vložení peněžních prostředků na platební účet, výběr peněžních prostředků z platebního účtu nebo převod peněžních prostředků, je-li prováděna v rámci platební služby*. Díkce § 2 odst. 1 písm. a) je tedy lehce pozměněna.

⁸⁶ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 62. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

I přes výše uvedené bylo nicméně nezbytné danou výjimku v uvedené podobě transponovat, neboť je ve směrnicích PSD I i PSD II uvedena v článku 3 písm. m) mezi činnostmi vyňatými z působnosti těchto směrnic.

3.3.9. Platba v rámci podnikatelského seskupení

Výjimka podle § 3 odst. 3 písm. d) bodu 2 stávajícího i nového zákona o platebním styku dopadá na platby prováděné v rámci podnikatelského seskupení. Tato výjimka se někdy označuje jako výjimka pro vnitrokoncernové transakce.⁸⁷

Platby prováděné v rámci podnikatelského seskupení nespádají pod některou platební službu pouze v případě, že plátce, příjemce i osoba provádějící platbu jsou členy jednoho seskupení. Pokud platbu zprostředkovává osoba mimo toto seskupení, jedná se již o platební službu převodu peněžních prostředků.

Směrnice PSD I i PSD II v článku 3 písm. n) uvádí, že z působnosti směrnice jsou vyňaty *platební transakce a související služby mezi mateřským podnikem, nebo mezi dceřinými podniky téhož mateřského podniku*. Dané ustanovení tak jasně poukazuje na to, že platby jsou prováděny v rámci koncernu. Zároveň ale zdůrazňuje, že platby jsou prováděny *bez jakéhokoliv zásahu prostřednictvím poskytovatele platebních služeb, který není podnikem patřícím do této skupiny*.

3.3.10. Platba v rámci platebního systému nebo systému pro vypořádání obchodů s cennými papíry

Z režimu platebních služeb jsou podle § 3 odst. 3 písm. d) bodu 3 vyňaty i platby prováděné v rámci platebního systému nebo systému pro vypořádání obchodů s cennými papíry mezi účastníky tohoto systému a poskytovateli nebo mezi účastníky tohoto systému navzájem. Vztahy mezi účastníky a provozovateli uvedených systémů jsou upraveny směrnicí o neodvolatelnosti zúčtování. Tato směrnice je transponována v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu v části týkající se vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání a ve stávajícím i novém zákoně o platebním styku v části týkající se platebního systému s neodvolatelností zúčtování.

Výjimka dopadá jak na platby v rámci platebního systému s neodvolatelností zúčtování,⁸⁸ tak i na platby v rámci systémů, které nepožívají výhody neodvolatelnosti. Důvodem je to, že zákon

---

⁸⁷ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 63. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

⁸⁸ Jediným platebním systémem s neodvolatelností zúčtování v České republice je systém mezibankovního platebního styku CERTIS provozovaný Českou národní bankou.

o platebním styku (stávající i nový) v § 3 odst. 3 písm. d) bodu 3 hovoří obecně o platebních systémech. Podle definice platebního systému v § 2 odst. 2 písm. l)⁸⁹ stávajícího zákona o platebním styku je platebním systémem *systém s jednotnými pravidly, který slouží k provádění, zúčtování nebo vypořádání platebních transakcí.*

3.3.11. Správa cenných papírů

Podle § 3 odst. 3 písm. d) bodu 4 stávajícího i nového zákona o platebním styku není platební službou platba provedená v rámci správy cenných papírů.

Stávající ani nový zákon o platebním styku neuvádí, jaké činnosti spadají pod *správu cenných papírů*. Obě směrnice o platebních službách v článku 3 písm. i) uvádějí, že vynětí z působnosti směrnice dopadá na platby související se správou cenných papírů, včetně dividend, výnosů nebo jiných příjmů nebo na platby související s odkoupením či prodejem cenného papíru. Obdobně pak i důvodová zpráva k návrhu nového zákona o platebním styku uvádí, že pod danou výjimku spadá například výplata dividend, výnosů nebo jiných příjmů nebo výplata příjmů ze zpětného odkupu nebo prodeje. Uvedené platby jsou podle mého názoru platby, které se v souvislosti správou cenných papírů provádějí nejčastěji a uvedené ustanovení není ani přes chybějící vymezení *správy cenných papírů* problematické.

3.3.12. Správa cizího majetku

Stávající zákon o platebním styku v § 3 odst. 3 písm. d) bodu 5 uvádí, že platební službou není *platební transakce prováděná v rámci správy cizího majetku podle jiného právního předpisu*, přičemž jiným právním předpisem je podle poznámky pod čarou například zákon o advokacii⁹⁰ nebo zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnostech (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů. Je tedy zřejmé, že tato výjimka dopadá především na advokátní, notářskou a exekutorskou úschovu.

Advokátní úschova je využívána jako způsob placení. Plátce uzavře s advokátem smlouvu, složí peníze do úschovy a při splnění podmínek stanovených smlouvou je advokát vyplatí stanovenému příjemci.

Advokátní úschova je upravena v § 56 a následující zákona o advokacii. Advokát je oprávněn přijímat do úschovy peníze a listiny za účelem jejich vydání dalším osobám. Peníze je oprávněn přijímat jak v hotovosti, tak bezhotovostně. Přijaté peníze je advokát povinen uložit na zvláštní účet u banky nebo

---

⁸⁹ V novém zákoně o platebním styku se jedná o § 2 odst. 2 písm. k), přičemž definice platebního systému zůstává nezměněna.

⁹⁰ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“).

u jiné osoby oprávněné podle zvláštních právních předpisů k přijímání vkladů.⁹¹ Pokud advokát přijímá peníze v hotovosti, je povinen dodržet povinnost plynoucí ze zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 377/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, a přijmout jednorázově hotovost v maximální výši 270 000 Kč.

Notářská úschova funguje na obdobném principu jako advokátní úschova. Oproti tomu v případě exekutorské úschovy je soudní exekutor oprávněn přijímat peníze do úschovy pouze v souvislosti s exekucním, soudním nebo jiným řízením.⁹²

Správa cizího majetku advokátem ale nezahrnuje pouze advokátní úschovu a může mít mnohé další podoby. Zahrnuje například správu financí, správu nemovitostí, správu podniku, správu dědictví aj.⁹³ Proto dané výjimky využívají i kanceláře zpracovávající mzdy, které tak činí jménem advokátních kanceláří, jak již bylo uvedeno v kapitole 3.1.4. Ačkoliv bylo pravděpodobně záměrem zákonodárce, aby ustanovení dopadalo pouze na advokátní úschovu (tento záměr lze dovozovat z důvodové zprávy k návrhu stávajícího zákona o platebním styku),⁹⁴ výjimka se ve skutečnosti uplatní na větší okruh činností.

Nový zákon o platebním styku již v ustanovení § 3 odst. 3 písm. d) bodu 5 konkrétně stanovuje, že se jedná o správu cizího majetku podle *zákona upravujícího výkon advokacie, zákona upravujícího činnost notářů a zákona upravujícího činnost soudních exekutorů*. Výčet je dle důvodové zprávy k návrhu nového zákona o platebním styku taxativní a nelze pod tuto výjimku zařazovat správu cizího majetku podle občanského zákoníku.⁹⁵

---

⁹¹ Viz § 56a odst. 1 zákona o advokacii.

⁹² Viz § 75 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹³ K tomu viz SVEJKOVSKÝ, J., VYCHOPĚŇ, M., KRYM, L., PEJCHAL, A. a kolektiv. *Zákon o advokacii. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2012. s. 416. ISBN 978-80-7179-248-2.

⁹⁴ Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona o platebním styku: Sněmovní tisk 860. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2009 [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=57447>.

⁹⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“).

3.3.13. Obchodní zastoupení

V § 3 odst. 3 bodu 6 stávajícího i nového zákona o platebním styku je upravena tzv. výjimka pro obchodní zástupce. Podle této výjimky není platba prováděná *osobou, která jedná jménem jiné osoby při nákupu nebo prodeji zboží nebo poskytování nebo čerpání služeb, nebo osobou, která zprostředkovává takový nákup, prodej, poskytování nebo čerpání, a to jedná-li se o platební transakci vyplývající z tohoto nákupu, prodeje, poskytování nebo čerpání, platební službou.*⁹⁶ Jednoduše řečeno, tato výjimka dopadá na případy, kdy se třetí osoba podílí na uzavření smlouvy mezi plátcem a příjemcem nebo uzavření této smlouvy zprostředkovává a spolu s uzavřením smlouvy zajišťuje přesun peněžních prostředků mezi plátcem a příjemcem. Uzavřená smlouva se může týkat jakéhokoliv zboží nebo služeb.

Byť tato výjimka míří především na situace, kdy uzavření smlouvy zprostředkovává obchodní zástupce příjemce [směrnice PSD II v článku 3 písm. b) konkrétně hovoří o obchodních zástupcích], zprostředkovávající osobou nemusí být jen obchodní (respektive pověřený) zástupce podle zákona o platebním styku nebo obchodní zástupce podle občanského zákoníku. Zprostředkovávající osobou může být obecně zástupce plátce nebo příjemce.

Příkladem spadajícím pod tuto výjimku může být například obchodní zástupce pojišťovny, který kromě sjednání pojištění pro pojišťovnu zprostředkovává i platbu pojistného. Dalším příkladem je pak situace, kdy platbu za určitou službu nebo zboží zprostředkovává poskytovatel služeb elektronických komunikací. Jedná se například o platbu parkovného, nákup jízdenek nebo „dobití kreditu“ na různých internetových stránkách prostřednictvím sms zpráv. Poskytovatel služeb elektronických komunikací zprostředkovává uzavření smlouvy pro příjemce, tj. například provozovatele parkoviště. Plátce, tj. například řidič vozidla, odešle sms zprávu v příslušném tvaru, čímž uzavře smlouvu a poskytovatel služeb elektronických komunikací zároveň zpracuje jeho platbu za danou službu, kterou pak dále poskytne příjemci.

---

⁹⁶ Nový zákon o platebním styku díky tohoto ustanovení upravuje a § 3 odst. 3 písm. d) bod 6 nyní zní „*platba prováděná osobou, která jedná jménem plátce, nebo příjemce při nákupu nebo prodeji zboží nebo poskytování nebo čerpání služeb, nebo osobou, která na účet plátce, nebo příjemce zprostředkovává takový nákup, prodej, poskytování nebo čerpání, a to jedná-li se o platbu vyplývající z tohoto nákupu, prodeje, poskytování nebo čerpání.*“

3.3.14. Platba prováděná poskytovatelem služeb elektronických komunikací

O platbách prováděných prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení bylo již pojednáno v kapitole 3.1.5. Vzhledem k tomu, že v tomto bodě se stávající a nový zákon o platebním styku liší, je vhodné tuto činnost znovu zmínit i u negativního vymezení platebních služeb.

Z působnosti stávajícího zákona o platebním styku jsou na základě § 3 odst. 3 písm. d) bodu 7 vyňaty platby uskutečněné prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení, slouží-li platba k zaplacení za zboží nebo služby, které jsou dodány do elektronického komunikačního zařízení. Jedná se tedy například o platbu za vyzváněcí melodii zakoupené od mobilního operátora. Podmínkou pro vynětí z působnosti zákona je to, že dodaný digitální obsah bude užíván prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení a že poskytovatel služeb elektronických komunikací nejedná pouze jako zprostředkovatel platby mezi uživatelem a dodavatelem zboží nebo služby.

Dříve zmiňovaná mobilní platba za jízdenky, parkovné aj. nebude z pohledu stávajícího zákona o platebním styku pod tuto výjimku spadat, neboť v daném případě vystupuje poskytovatel služeb elektronických komunikací jako zprostředkovatel platby. Zároveň pak nelze mít za to, že například jízdenka zasláná sms zprávou na mobilní telefon je *užívána prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení*.

Dle nového zákona o platebním styku se již platby prováděné poskytovatelem služeb elektronických komunikací nepovažují za platební službu⁹⁷ (a poskytovatelé služeb elektronických komunikací nebo operátoři nemusí mít povolení k činnosti poskytovatele platebních služeb). Odpadá tak rozlišování mezi tím, zda je určitá činnost platební službou podle § 3 odst. 1 písm. g) stávajícího zákona o platebním styku, nebo spadá pod výjimku podle § 3 odst. 3 písm. d) bodu 7 stávajícího zákona o platebním styku. K tomu je ale zapotřebí splnit následující podmínky:

- částka platby odpovídá nejvýše 50 eurům, přičemž celková částka plateb, ke kterým dal příkaz jeden uživatel, nepřesáhne částku odpovídající 300 eurům za 1 měsíc a zároveň
- platba slouží k zaplacení za digitální obsah nebo hlasové služby nebo
- je prováděna za účelem zaplacení za vstupenky nebo jízdenky nebo za charitativním účelem.

Podkladem pro vynětí této činnosti z platebních služeb je článek 3 písm. l) směrnice PSD II, který tyto činnosti vyjímá z působnosti uvedené směrnice. Jedním z důvodů, které k vynětí vedly, je skutečnost, že tímto způsobem jsou hrazeny malé částky (například za zmiňované jízdenky nebo parkovné). Při nákupu jízdenek pomocí mobilního telefonu odpadají náklady nutné na výrobu papírových jízdenek. Tento způsob platby je navíc pro spotřebitele příjemný a ekonomicky výhodnější.⁹⁸ Díky vynětí

⁹⁷ Viz § 3 odst. 3 písm. e) nového zákona o platebním styku.

⁹⁸ Viz recitál 16 směrnice PSD II.

z působnosti směrnice PSD II nebudou mobilní operátoři zatěžováni požadavky kladenými touto směrnicí.

Všichni velcí čeští mobilní operátoři mají v současné době oprávnění k činnosti poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, kdy se jejich povolení k činnosti vztahuje na platební službu podle § 3 odst. 1 písm. g) stávajícího zákona o platebním styku. Díky přechodnému ustanovení v § 272 odst. 1 nového zákona o platebním styku se jejich povolení k činnosti bude od 13. ledna 2018 vztahovat na platební služby podle § 3 odst. 1 písm. c), d) a f) nového zákona o platebním styku.

Vzhledem ke stanoveným limitům je na každém poskytovateli služeb elektronických komunikací, aby zamezil tomu, že jeho klienti budou mobilním telefonem platit vyšší částky než umožňuje limit stanovený v § 3 odst. 3 písm. e) nového zákona o platebním styku, chtějí-li využívat výhod plynoucích z výjimky. Nedomnívám se ale, že by nový zákon o platebním styku zapovídal poskytovatelům služeb elektronických komunikací umožnit svým klientům platit mobilním telefonem částky vyšší, než je ekvivalent 50 eur nebo přesáhnout částku 300 eur za jeden měsíc. V takovém případě bude pravděpodobně nezbytné, aby poskytovatel služeb elektronických komunikací požádal o udělení povolení k činnosti poskytovatele platebních služeb. Zůstává nicméně otázkou, jaké platební služby by měl mít povoleny v uděleném povolení k činnosti. Analogicky k přechodnému ustanovení v § 272 nového zákona o platebním styku se domnívám, že by šlo o některou z platebních služeb podle § 3 odst. 1 písm. c), d) nebo f) nového zákona o platebním styku. Pokud by taková situace skutečně nastala, posouzení toho, o povolení k jaké platební službě je nutné žádat, by bylo na České národní bance.

3.3.15. Cashback a nezávislí provozovatelé bankomatů

Výjimka stanovená v § 3 odst. 3 písm. e) bodu 1 a 2 stávajícího zákona o platebním styku⁹⁹ dopadá na dva případy vyplacení hotovosti, a to na tzv. cashback a vyplacení hotovosti prostřednictvím bankomatu provozovaného tzv. nezávislým provozovatelem bankomatu. Výjimka se v obou případech vztahuje čistě jen na vyplacení hotovosti. Ostatní části platební transakce, například odepsání částky platební transakce z platebního účtu uživatele, již podléhají režimu platebních služeb.¹⁰⁰

Cashback je službou využívanou nejčastěji při platbě platební kartou za zboží nebo služby u obchodníka. Zákazník obchodníka za svůj nákup platební kartou fakticky zaplatí více, než je hodnota nákupu. Rozdíl mezi hodnotou nákupu a uhrazenou částkou je zákazníkovi vyplacen

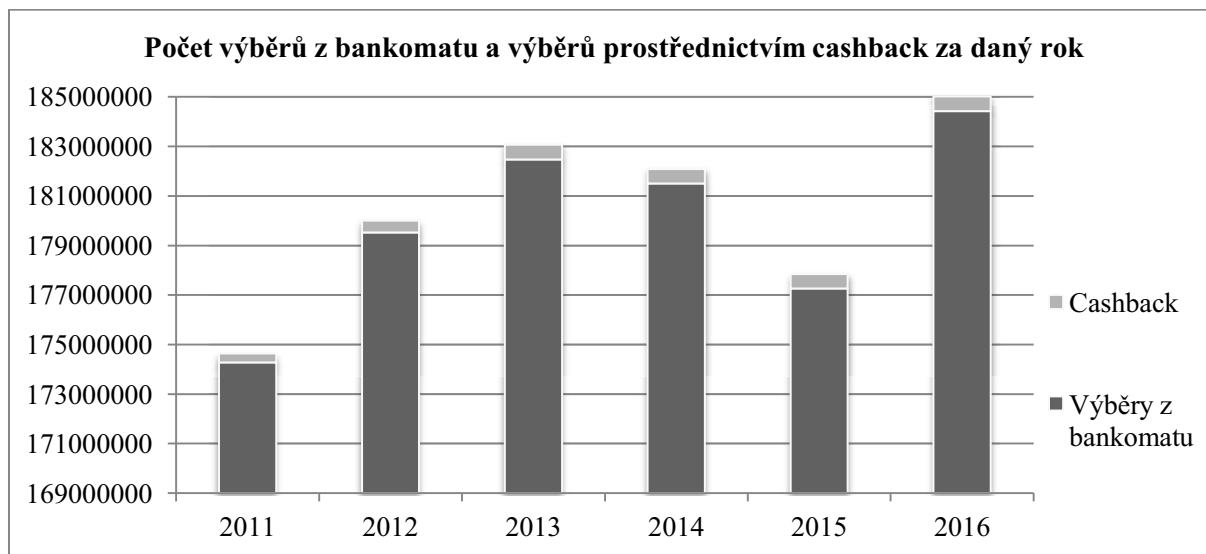
---

⁹⁹ V novém zákoně o platebním styku se jedná o § 3 odst. 3 písm. f) bod 1 a 2.

¹⁰⁰ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 67. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

v hotovosti. Z platebního účtu je následně zákazníkovi stržena celá částka. Jedná se tak o určitou obdobu výběru hotovosti z bankomatu.

Velké množství bank umožňuje svým klientům využívat u obchodníků tuto službu bez poplatku. Pro zákazníky tak může být využití služby cashback výhodnější než výběr z bankomatu, který může být zpoplatněn (speciálně v případě bankomatu provozovaného jinou bankou, než která vede platební účet). I přes to je výběr hotovosti z bankomatu využíván více než služba cashback. To dokazuje i následující graf:¹⁰¹

Z uvedeného grafu je zřejmé, že výběr hotovosti z bankomatu je oproti výběru pomocí cashback mnohonásobně využívanější. Důvodem může být mimo jiné i to, že výše výběru cashback je omezená, zpravidla maximální výší 1 500 Kč. Zajímavé ale je, že si tato služba nezískala příliš velkou oblibu ani přes to, že je poskytována mnoha řetězci supermarketů. Mohlo by se tak zdát, že pro většinu lidí bude pohodlnější vybrat si hotovost přímo při každodenním nákupu potravin. Data uvedená v grafu výše tuto domněnku nicméně vyvrací.

Z režimu platebních služeb je vyňato i vyplacení hotovosti pomocí bankomatu osobou jednající jménem vydavatele platebního prostředku, jestliže tato osoba neposkytuje jiné platební služby. Jedná se tedy o tzv. nezávislé provozovatele bankomatů. V praxi se jedná o bankomaty, které neprovozují některá z bank.¹⁰² Důvod zařazení této výjimky do směrnice PSD I (a následně i PSD II) není příliš zřejmý. Důvodem může být to, že jestliže jedná nezávislý provozovatel bankomatu jménem vydavatele platebního prostředku (tj. například banky, která vydala platební kartu), není on sám

¹⁰¹ Zdroj dat: Sdružení pro bankovní karty. Statistiky. *Sdružení pro bankovní karty: Profil ČR* [online]. 2017 [cit. 2017-10-29]. Dostupné z: www.bankovnikarty.cz/pages/czech/profil_statistiky.html.

¹⁰² Jedná se například o bankomaty společnosti Euronet Worldwide, Inc.

s uživatelem platebního prostředku v žádném smluvním vztahu a nemůže mu tak on sám poskytovat žádnou platební službu.¹⁰³ Na základě této logiky se ale celá výjimka jeví nadbytečná.

3.3.16. Poskyvatelé technických služeb

Výjimka podle § 3 odst. 3 písm. f) stávajícího zákona o platebním styku¹⁰⁴ se týká poskytovatelů technických služeb. Z režimu platebních služeb je vyňata služba poskytovatelů technických služeb, kteří svou činností podporují poskytovatele platebních služeb při poskytování platebních služeb. Důležité ale je, že peněžní prostředky, které jsou předmětem platební transakce, nepřechází do držby poskytovatelů technických služeb.

Pro poskytovatele technických služeb je charakteristické, že při své činnosti nevstupují do kontaktu s uživatelem platebních služeb, ale s poskytovatelem platebních služeb, kterému poskytují své služby. Typicky se jedná o správu bankomatů, poskytování a správu platebních terminálů, činnost spočívající ve zpracování a uchování údajů, poskytování informačních technologií aj.

Některé z technických služeb mohou mít charakter tzv. *outsourcingu*. Stávající i nový zákon o platebním styku umožňuje platebním institucím a institucím elektronických peněz, aby některé provozní činnosti svěřily jiné osobě. Při využití *outsourcingu* je nezbytné, aby byla informace o výkonu některých činností prostřednictvím jiné osoby oznámena České národní bance.

Nový zákon o platebním styku v § 3 odst. 3 písm. g) navíc uvádí, že službou poskytovatelů technických služeb není služba nepřímého dání platebního příkazu nebo služba informování o platebním účtu. Takový dodatek je podle mého názoru důležitý, neboť některé společnosti poskytující aplikace na správu financí by mohly argumentovat tím, že jen poskytují technické služby – byť by měly mít uděleno povolení k činnosti správce informací o platebním účtu.

---

¹⁰³ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 68. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

¹⁰⁴ V novém zákoně o platebním styku se jedná o § 3 odst. 3 písm. g).

4. POSKYTOVATELÉ PLATEBNÍCH SLUŽEB

Jako poskytovatele platebních služeb lze označit takové subjekty, kterým bylo uděleno příslušné veřejnoprávní oprávnění k poskytování platebních služeb jako podnikání.

Podle § 5 stávajícího zákona o platebním styku mohou poskytovat platební služby tyto subjekty:

- banky,
- zahraniční banky a zahraniční finanční instituce,
- spořitelny a úvěrní družstva,
- instituce elektronických peněz,
- zahraniční instituce elektronických peněz,
- vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu,
- platební instituce,
- zahraniční platební instituce,
- poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu,
- Česká národní banka.

Tyto subjekty byly uvedeny již v prvotním znění zákona o platebním styku. Výčet poskytovatelů platebních služeb nebyl od přijetí zákona o platebním styku v roce 2009 nijak rozšířen či zúžen. Důvodem je zajisté to, že jednotlivé kategorie poskytovatelů platebních služeb vyplývají z článku 1 směrnice PSD I.

Směrnice PSD II toto členění poskytovatelů platebních služeb převzala. Vzhledem k rozšíření platebních služeb o službu informování o platebním účtu fakticky přibyly i nové kategorie poskytovatelů platebních služeb (ačkoliv nejsou výslovně uvedeny v článku 1 směrnice PSD II), a to správci informací o platebním účtu a zahraniční správci informací o platebním účtu.¹⁰⁵ Nový zákon o platebním styku tyto subjekty řadí v § 5 mezi poskytovatele platebních služeb.

Nový zákon o platebním styku mezi poskytovatele platebních služeb navíc řadí i držitele poštovní licence, jehož poštovní licence výslovně obsahuje službu dodání peněžní částky poštovním poukazem.¹⁰⁶ Jedná se tak o určitý posun oproti původní úpravě, neboť díky novému zákonu o platebním styku bude držitel poštovní licence, jehož poštovní licence výslovně obsahuje službu dodání peněžní částky poštovním poukazem, oprávněn poskytovat platební služby. Tato možnost byla

---

¹⁰⁵ Skutečnost, že i správce informací o platebním účtu spadá pod poskytovatele platebních služeb, lze dovodit z článku 4 bodu 11 směrnice PSD II, kde je uvedena definice poskytovatele platebních služeb.

¹⁰⁶ Viz § 5 písm. k) nového zákona o platebním styku.

daná už směrnicí PSD I, nicméně Česká republika tento subjekt pod poskytovatele platebních služeb nepodřadila.

Jednotlivé kategorie subjektů lze rozdělit do základních kategorií,¹⁰⁷ a to:

- *bankovní poskytovatelé platebních služeb* – do této kategorie lze zařadit banky, zahraniční banky, zahraniční finanční instituce a spořitelni a úvěrní družstva;
- *nebankovní poskytovatelé platebních služeb* – do této kategorie lze zařadit platební instituce, zahraniční platební instituce, poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, instituce elektronických peněz, zahraniční instituce elektronických peněz, vydavatele elektronických peněz malého rozsahu a od ledna 2018 nově i správce informací o platebním účtu a zahraniční správce informací o platebním účtu.
- *zbytková kategorie* – Česká národní banka, nově pak i držitel poštovní licence, jehož poštovní licence výslovně obsahuje službu dodání peněžní částky poštovním poukazem.

Jedná se nicméně jen o teoretické členění a stávající ani nový zákon o platebním styku s ním nepracuje. Jednotlivé kategorie jsou utvořeny především tím, jak poskytovatel platebních služeb získá oprávnění k poskytování platebních služeb a v jakém rozsahu může platební služby poskytovat. V případě bankovních poskytovatelů platebních služeb je oprávnění obsaženo v bankovní licenci. Nebankovní poskytovatelé platebních služeb jsou povinni podat žádost o udělení povolení k činnosti k České národní bance.

Co se zbytkové kategorie týče, zde je povolení uděleno přímo ze zákona. České národní bance oprávnění k poskytování platebních služeb vzniklo *ex lege*. V případě držitele poštovní licence, jehož poštovní licence výslovně obsahuje službu dodání peněžní částky poštovním poukazem, je nezbytné, aby po nabytí účinnosti nového zákona o platebním styku jeho poštovní licence obsahovala i uvedenou službu. Ve chvíli, kdy udělená poštovní licence bude tuto službu obsahovat, stane se držitel poštovní licence taktéž *ex lege* poskytovatelem platebních služeb.

V případě zahraničních poskytovatelů platebních služeb je proces udělení povolení k poskytování platebních služeb na území České republiky odlišný. K danému procesu, stejně jako k udělování povolení tuzemským poskytovatelům platebních služeb, se blíže vyjádřím v následujících kapitolách.

Dohled nad činností poskytovatelů platebních služeb je svěřen České národní bance v § 44 odst. 1 písm. a) zákona o ČNB¹⁰⁸ a § 135a odst. 1 stávajícího zákona o platebním styku.¹⁰⁹ Česká národní banka může v závislosti na tom, o jaký subjekt se jedná, využít v případě neplnění povinností

---

¹⁰⁷ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 77. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

¹⁰⁸ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ČNB“).

¹⁰⁹ V novém zákoně o platebním styku se jedná o § 237 odst. 1.

poskytovatelů platebních služeb širokou škálu sankčních opatření – uložení pokuty za přešůpek, uložení povinnosti zjednat opatření k nápravě či zůzení nebo odnětí povolení k činnosti. Z logických důvodů ovšem Česká národní banka nemůžee vykonávat dohled sama nad sebou.¹¹⁰

Pro úplný přehled o tom, jakého počtu subjektů se regulace jednotlivých poskytovatelů platebních služeb dotýká, uvádím níže tabulku s počty některých poskytovatelů platebních služeb od 1. září roku 2014.¹¹¹

Subjekty	1. 9. 2014	1. 9. 2015	1. 9. 2016	1. 9. 2017
Banky a pobočky zahraničních bank	45	47	45	47
Spořitelní a úvěrní družstva	11	11	11	10
Instituce elektronických peněz	2	2	2	2
Zahraníční instituce elektronických peněz poskytující přeshraniční služby v ČR	35	56	84	121
Vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu	6	6	10	18
Platební instituce	16	16	17	21
Zahraníční platební instituce poskytující přeshraniční služby v ČR	227	280	321	373
Poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu	92	109	138	161

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že počty bank, poboček zahraničních bank, spořitelních a úvěrních družstev a institucí elektronických peněz se příliš nemění. Počty platebních institucí se taktěž nijak zásadně nezvyšují. Jedním z důvodů může být to, že k získání bankovní licence či povolení k činnosti zmiňovaných subjektů je zapotřebí splnit mnoho požadavků. Počet zahraničních platebních institucí a institucí elektronických peněz poskytujících služby v České republice navzdory tomu stále roste.

Oproti tomu počet vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu se od září roku 2014 ztrojnásobil a počet poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu téměř zdvojnásobil. K důvodům takového nárůstu se vyjádřím v dalších kapitolách.

¹¹⁰ § 44c zákona o ČNB stanoví: „Pokud Česká národní banka vykonává na základě tohoto zákona činnost, která podle jiného právního předpisu vyžaduje licenci, povolení nebo registraci České národní banky anebo podléhá jejímu dohledu, licenci, povolení ani registraci k takové činnosti nepotřebuje a tato činnost nepodléhá jejímu dohledu.“

¹¹¹ Zdroj dat: Česká národní banka. Seznamy regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu. Česká národní banka [online]. [cit. 2017-09-03]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB24.SUBJECTS_COUNTS_2 (pozn. internetová adresa je totožná u každého zadaného dne).

4.1. BANKY

Bankami se rozumějí akciové společnosti se sídlem v České republice, které přijímají vklady od veřejnosti, poskytují úvěry a kterým byla udělena bankovní licence.¹¹² Právě přijímání vkladů od veřejnosti je základním znakem bank odlišujícím je od jiných subjektů. Přijímání vkladů je zároveň obsahem tzv. „bankovního monopolu“, tedy, že tato činnost je vyhrazena pouze osobám majícím bankovní licenci.¹¹³ Bez bankovní licence nesmí nikdo přijímat vklady od veřejnosti, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.¹¹⁴ Oproti tomu poskytování úvěrů je povoleno i nebankovním subjektům.

4.1.1. Banky jako poskytovatelé platebních služeb

Banky lze považovat za nejtypičtější zástupce poskytovatelů platebních služeb, neboť platební služby poskytované bankami využívá velké množství lidí, a to prakticky na každodenní bázi. Zároveň mohou banky získat oprávnění k poskytování všech platebních služeb uvedených v zákoně o platebním styku.¹¹⁵ I proto jsou banky pro nejširší veřejnost tím neznámějším poskytovatelem platebních služeb.

Banky byly uvedeny již v zákoně o platebním styku z roku 2002, kde byly v § 2 odst. 1 písm. a) podřazeny pod „převádějící instituce“, tehdejší obdobu poskytovatelů platebních služeb. Směrnice PSD I banky v článku 1 odst. 1 písm. a) zařadila mezi „úvěrové instituce ve smyslu čl. 4 bodu 1 písm. a) směrnice 2006/48/ES“,¹¹⁶ přičemž časem k těmto úvěrovým institucím přiřadila i jejich pobočky, které vykonávají svou činnost v jiných členských státech, než má úvěrová instituce své sídlo. Směrnice PSD II banky v článku 1 odst. 1 písm. a) podřazuje pod „úvěrové instituce ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013“,¹¹⁷ kdy jsou k úvěrovým institucím přiřazeny taktéž i jejich pobočky.

---

¹¹² Viz § 1 odst. 1 zákona o bankách.

¹¹³ BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. s. 476. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7.

¹¹⁴ Viz § 2 odst. 1 zákona o bankách.

¹¹⁵ Banky tak budou moci od nabytí účinnosti nového zákona o platebním styku poskytovat i službu nepřímého dání platebního příkazu a službu informování o platebním účtu, které nemohou poskytovat všichni poskytovatelé platebních služeb.

¹¹⁶ Uvedený článek směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu byl mnohokrát novelizován, kdy jeho prvotní znění zahrnovalo pod „úvěrovou instituci“ i instituci elektronických peněz. Poslední znění čl. 4 odst. 1 uvádělo, že „úvěrovou institucí se rozumí podnik, jehož činnost spočívá v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti a poskytování úvěrů na vlastní účet“.

¹¹⁷ Uvedený článek nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o omezitelných požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 (dále jen „nařízení CRR“ – Capital Requirement Regulation) uvádí, že úvěrovou institucí se rozumí „podnik, jehož činnost spočívá v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti a poskytování úvěrů na vlastní účet“.

Oprávnění k poskytování platebních služeb je obsaženo přímo v bankovní licenci, jejíž obsah a udělení je upraveno zákonem o bankách. V § 5 písm. a) stávajícího i nového zákona o platebním styku je pak jen stanoveno, že banky mohou poskytovat platební služby jako podnikání za podmínek stanovených zákonem upravujícím činnost bank.

Poskytování platebních služeb lze podřadit pod činnosti uvedené v § 1 odst. 3 písm. c) a d) zákona o bankách. Konkrétně se jedná o platební styk a zúčtování [písm. c)] a vydávání a správu platebních prostředků, například platebních karet a cestovních šeků [písm. d)]. Změnový zákon k novému zákonu o platebním styku mění dikci uvedených ustanovení na *platební služby a vydávání elektronických peněz* [písm. c)] a *vydávání a správu platebních prostředků, jestliže se nejedná o poskytování platebních služeb nebo vydávání elektronických peněz podle písmene c)* [písm. d)].

Má-li banka tyto činnosti uvedeny v licenci, může je vykonávat nad rámec přijímání vkladů od veřejnosti a poskytování úvěrů. Na základě § 1 odst. 3 písm. d) může banka vydávat i elektronické peníze. Kromě těchto činností může banka vykonávat i další činnosti jmenovitě vymezené v licenci, jako například investování do cenných papírů na vlastní účet, otvírání akreditivů, obstarávání inkasa či směnářenskou činnost. Česká národní banka zároveň může omezit druh poskytovaných platebních služeb pouze na některé z nich, případně stanovit podmínky, které banka musí splnit před zahájením poskytování platebních služeb či při jejich poskytování.¹¹⁸

Zmiňované přijímání vkladů od veřejnosti se částečně překrývá s platební službou podle § 3 odst. 1 písm. a) stávajícího i nového zákona o platebním styku (tj. platební služba umožňující vložení hotovosti na platební účet vedený poskytovatelem). Pro účely zákona o bankách se vkladem rozumí *svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu*. Peněžní prostředky mohou mít podobu hotovosti, stejně tak mohou být svěřeny bance bezhotovostně.¹¹⁹ Pokud by tedy vkladatel učinil vklad v hotovosti a banka vklad připsala na jeho platební účet vedený touto bankou, jednalo by se o poskytnutí platební služby vložení hotovosti na platební účet vedený poskytovatelem (a zároveň přijetí vkladu od veřejnosti). Vkladatel může ale učinit vklad i bezhotovostně na jiný než platební účet.¹²⁰ V takovém případě se přijímání vkladů od veřejnosti a zmiňovaná platební služba překrývat nebudou.

---

¹¹⁸ K tomu v podrobnostech viz § 1 odst. 3 a 7 zákona o bankách.

¹¹⁹ Podle § 2 odst. 1 písm. c) stávajícího i nového zákona o platebním styku se peněžními prostředky rozumí *bankovky, mince, bezhotovostní peněžní prostředky a elektronické peníze*.

¹²⁰ K platebnímu účtu viz kapitola 3.1.1.

4.2. ZAHRANIČNÍ BANKY A ZAHRANIČNÍ FINANČNÍ INSTITUCE

Podle § 5 písm. b) stávajícího i nového zákona o platebním styku mohou platební služby jako podnikání poskytovat i zahraniční banky a zahraniční finanční instituce za podmínek stanovených zákonem upravujícím činnost bank, tzn. zákonem o bankách.

Pojem zahraniční banky je vymezen v zákoně o bankách v § 1 odst. 6. Jedná se o:

- zahraniční banky se sídlem v jiném než členském státě EU, které mohou vykonávat bankovní činnosti na území ČR jen prostřednictvím pobočky;
- zahraniční banky se sídlem v členském státě EU nebo státě, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru.

Ustanovení § 5a odst. 3 zákona o bankách rozšiřuje pojem zahraniční banky o další kategorii, když stanoví, že „Česká národní banka může v souladu s mezinárodní smlouvou vyhláškou rozšířit okruh států, jejichž banky požívají při podnikání na území České republiky stejné výhody jako banky se sídlem ve členských státech.“

Pobočky zahraničních bank mohou být obdobně jako banky se sídlem v České republice účastníky systému mezibankovního platebního styku CERTIS, který provozuje Česká národní banka. Platební styk a zúčtování v českých korunách je tak pro pobočky zahraničních bank stejně nákladné, jako pro české banky. To má pozitivní dopad na cenu platebních služeb poskytovaných pobočkami zahraničních bank.¹²¹

4.2.1. Zahraniční banky se sídlem v jiném než členském státě EU

Zahraniční banka se sídlem v jiném než členském státě Evropské unie může v České republice vykonávat svou činnost pouze prostřednictvím pobočky. Zahraniční banka, která hodlá zřídit pobočku na území České republiky, musí předložit žádost o licenci České národní bance. Spolu s žádostí zahraniční banka předloží i vyjádření orgánu bankovního dohledu země svého sídla k záměru zřídit v České republice svoji pobočku a prohlášení orgánu bankovního dohledu, že bude nad pobočkou vykonávat bankovní dohled.¹²²

O udělení, či neudělení licence rozhoduje Česká národní banka. Obdobně jako u tuzemské banky musí být v licenci uvedeno, jaké činnosti dle § 1 odst. 3 zákona o bankách může zahraniční banka prostřednictvím své pobočky vykonávat. Má-li tedy zahraniční banka prostřednictvím pobočky

¹²¹ Jako příklad lze uvést zahraniční banku mBank S.A. Ta je v současné době u klientů velmi oblíbená, a to především z důvodu, že klienti bance neplatí žádné poplatky za vedení účtu či běžně užívané platební služby.

¹²² Viz § 5 odst. 1 a 2 zákona o bankách.

poskytovat na území České republiky platební služby, musí mít poskytování platebních služeb ve své licenci výslovně uvedeno.

4.2.2. Zahraniční banky se sídlem v členském státě EU

Zahraniční banka se sídlem v členském státu EU nebo v členském státu Evropského hospodářského prostoru může bankovní činnost na území České republiky vykonávat na základě tzv. *jednotné licence* (někdy též nazýváno jako *jednotný evropský pas*).

Na základě principu jednotné licence mohou banky se sídlem v jiném členském státě vykonávat činnosti, které vyplývají z bankovní licence udělené v domovském členském státě orgánem dohledu, i na území hostitelského členského státu bez nutnosti žádat o licenci tohoto členského státu. Činnost osoby využívající výhod jednotné licence na území hostitelského státu podléhá dohledu orgánu dohledu domovského státu s výjimkou úzce vymezených oblastí, které podléhají dohledu orgánu dohledu hostitelského státu.¹²³

Zahraniční banka se sídlem v EU může poskytovat své služby jak prostřednictvím pobočky, tak i bez povinnosti založit na území České republiky pobočku. V případě poskytování služeb prostřednictvím pobočky musí zahraniční banka absolvovat tzv. *notifikaci*, tedy, že oznámí orgánu dohledu v domovském členském státě svůj záměr poskytovat na území jiného členského státu své služby a označí, jaké činnosti hodlá vykonávat. Orgán dohledu domovského státu informaci přezkoumá a následně informuje orgán dohledu hostitelského státu o záměru banky. Nejpozději po uplynutí dvou měsíců od předání informací mezi orgány dohledu může zahraniční banka začít podnikat na území hostitelského členského státu.¹²⁴

4.2.3. Zahraniční finanční instituce

Vymezit pojem finanční instituce je složitější, než vymezit pojem banky, neboť k vymezení finanční instituce dochází zpravidla pro potřeby konkrétního zákona. Ustanovení § 17a odst. 2 zákona o bankách a § 151 odst. 1 písm. k) zákona o podnikání na kapitálovém trhu shodně uvádějí, že „*Pro účely tohoto zákona se rozumí finanční institucí finanční instituce podle čl. 4 odst. 1 bodu 26 nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) č. 575/2013*“, odkazují tedy na nařízení CRR. Na vymezení finanční instituce v zákoně o bankách se odkazuje i důvodová zpráva k návrhu nového zákona o platebním styku. Nicméně definice uvedená v daném nařízení toho taktéž mnoho neosvětlí, neboť

---

¹²³ Česká národní banka. Licencování. *Česká národní banka: Dohled a regulace* [online]. [cit. 2017-08-05]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/vykon_dohledu/postaveni_dohledu/uverove_instituce/licencovani.html; dále pak § 5c odst. 1 zákona o bankách.

¹²⁴ K celému procesu notifikace viz § 5f, 5g a 5h zákona o bankách.

uvádí, že finanční institucí se rozumí *podnik jiný než instituce, jehož hlavní činností je nabývání účasti nebo výkon jedné nebo více činností uvedených v bodech 2 až 12 a v bodě 15 přílohy I směrnice 2013/36/EU, včetně finanční holdingové společnosti, smíšené finanční holdingové společnosti, platební instituce ve smyslu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu (1) a společnosti spravující aktiva, avšak nezahrnuje pojišťovací holdingové společnosti a pojišťovací holdingové společnosti se smíšenou činností ve smyslu čl. 212 odst. 1 písm. f) a g) směrnice 2009/138/ES.*¹²⁵

Jednoduše se dá tedy říci, že finanční institucí se pro rozumí právnická osoba odlišná od banky, která jako svou rozhodující či podstatnou činnost nabývá nebo drží podíly na právnických osobách nebo jako svou rozhodující či podstatnou činnost provádí některou z činností uvedených v § 1 odst. 1 a 3 zákona o bankách a dále investiční společnost, investiční fond, penzijní fond, pojišťovna a zajišťovna. Zahraniční finanční institucí je pak zahraniční osoba s obdobnou náplní činnosti.¹²⁶

Zahraniční finanční instituce má při splnění určitých podmínek stejné postavení jako zahraniční banka se sídlem v jiném členském státě Evropské unie a může tak využívat výhod jednotné licence.¹²⁷

---

¹²⁵ K pojmu finanční instituce blíže viz LIŠKA, Petr, DŘEVÍNEK, Karel, ELEK, Štefan, KOTÁB, Petr, RÝDL, Tomáš. *Zákon o bankách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 77 a 227. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-385-3.

¹²⁶ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 78. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1. Dále pak BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. s. 484-485. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7.

¹²⁷ Viz § 5c odst. 1 zákona o bankách.

4.3. SPOŘITELNÍ A ÚVĚRNÍ DRUŽSTVA

Spořitelni a úvěrní družstva (neboli družstevní záložny) jsou finanční instituce, které nejsou bankami, avšak mají oprávnění vykonávat některé činnosti prováděné obvykle pouze bankami.¹²⁸ Zákon o spořitelních a úvěrních družstvech,¹²⁹ který činnost družstevních záložen upravuje, v § 1 odst. 4 výslovně stanovuje, že *družstevní záložna není bankou podle zákona upravujícího činnost bank a její podnikání se nepovažuje za provozování živnosti.*

Jedinou přípustnou právní formou družstevních záložen je družstvo. Družstvo se sídlem v České republice, kterému bylo Českou národní bankou uděleno povolení působit jako družstevní záložna, může přijímat vklady od svých členů a poskytovat úvěry svým členům.¹³⁰

Obdobně jako v případě bank musí mít družstevní záložna v povolení vymezeny činnosti, které může pro členy vykonávat (kromě přijímání vkladů a poskytování úvěrů). Poskytovatelem platebních služeb se tedy družstevní záložna stane v případě, že má v povolení zahrnuty i činnosti podle § 3 odst. 1 písm. b) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech. Konkrétně se jedná o platební styk, zúčtování a vydávání a správu platebních prostředků pro členy. Změnový zákon k novému zákonu o platebním styku mění znění § 3 odst. 1 písm. b) na „*platební služby a vydávání elektronických peněz pro členy a činnosti související s poskytováním platebních služeb nebo vydávání elektronických peněz*“. Zároveň pak v daném ustanovení přidává písmeno h), tj. „*vydávání a správu platebních prostředků pro členy, jestliže se nejedná o poskytování platebních služeb nebo vydávání elektronických peněz podle písmene b)*“. Přidání písmene h) je dané především skutečností, že vydávání např. směnek či šeků není platební službou a není tedy žádoucí, aby bylo nadále uváděné u písm. b) daného ustanovení.¹³¹

Česká národní banka je zároveň totožně jako v případě bank oprávněna v povolení vymežit druh poskytovaných služeb pouze na některé z nich anebo stanovit podmínky, které musí družstevní záložna splnit před zahájením poskytování platebních služeb, popřípadě dodržovat při jejich poskytování.¹³²

¹²⁸ BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6., upr. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. s. 57. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7.

¹²⁹ Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“).

¹³⁰ Viz § 2 zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

¹³¹ K tomu viz Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku: Sněmovní tisk 1060. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2017 [cit. 2017-10-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121278.pdf>.

¹³² BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 78. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

Z pohledu směrnic PSD II spadají družstevní záložny spolu s bankami pod úvěrové instituce ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 1 nařízení CRR.

4.4. INSTITUCE ELEKTRONICKÝCH PENĚŽ

Instituce elektronických peněz je právnická osoba, která je oprávněna vydávat elektronické peníze na základě povolení uděleného Českou národní bankou.¹³³ Institucí elektronických peněz (a stejně tak i vydavatelem elektronických peněz malého rozsahu) se nemůže stát fyzická osoba. Kromě vydávání elektronických peněz může instituce elektronických peněz poskytovat i platební služby. Mimo to ale může instituce elektronických peněz vykonávat i jiné podnikatelské činnosti než takové, k jejichž výkonu je zapotřebí povolení podle zákona o platebním styku – v takovém případě se jedná o tzv. hybridní instituci.¹³⁴

Elektronické peníze stávající zákon o platebním styku v § 4 definuje jako peněžní hodnotu, která:

- představuje pohledávku vůči tomu, kdo ji vydal,
- je uchovávána elektronicky,
- je vydávána proti přijetí peněžních prostředků za účelem provádění platebních transakcí a
- je přijímána jinými osobami než tím, kdo ji vydal.

Nový zákon o platebním styku se od této definice neodchyluje. Hlavním důvodem je zajisté především skutečnost, že definice elektronických peněz ve stávajícím zákoně o platebním styku vychází z definice uvedené v článku 2 odst. 2 druhé směrnice o elektronických penězích přijaté na podzim roku 2009.¹³⁵ Tato definice byla nicméně ve stávajícím zákoně o platebním styku do této podoby upravena až novelou související s přijetím této směrnice.¹³⁶ Definice v původním znění zákona o platebním styku byla méně přesná.

---

¹³³ Viz § 46 odst. 1 stávajícího zákona o platebním styku, případně § 66 nového zákona o platebním styku, kde zůstává definice nezměněna.

¹³⁴ S tímto pojmem pracuje například vyhláška České národní banky č. 141/2011 Sb., o výkonu činnosti platebních institucí, institucí elektronických peněz, poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu, která v § 2 písm. e) uvádí, že hybridní institucí se rozumí „platební instituce nebo instituce elektronických peněz, která vykonává i jiné podnikatelské činnosti než činnosti, k jejímž výkonu je třeba povolení zákona“ (zákonem se rozumí stávající zákon o platebním styku).

¹³⁵ Článek 2 odst. 2 druhé směrnice o elektronických penězích uvádí, že elektronickými penězi se rozumí *elektronicky, a to i magneticky, uchovávaná peněžní hodnota vyjádřená pohledávkou za vydavatelem, vydaná proti přijetí peněžních prostředků za účelem provádění platebních transakcí vymezených v čl. 4 bodě 5 směrnice 2007/64/ES a přijímaná jinou fyzickou či právnickou osobou, než je vydavatel elektronických peněz.*

¹³⁶ Jedná se o zákon č. 139/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění zákona č. 156/2010 Sb., a některé další zákony.

Zpřesnění definice spočívá především v tom, že není nadále definičním znakem elektronických peněz to, že jsou elektronické peníze vydávány proti přijetí peněžních prostředků v hodnotě ne nižší, než je hodnota vydávaných elektronických peněz.¹³⁷ Této povinnosti nebyl vydavatel elektronických peněz zproštěn, i nadále je v § 124 odst. 2 stávajícího zákona o platebním styku (respektive v § 193 odst. 2 nového zákona o platebním styku) zakotvena. Není nicméně znakem elektronických peněz, což znamená, že i v případě, že nebude hodnota vydaných elektronických peněz rovna hodnotě přijatých peněžních prostředků, bude se jednat o elektronické peníze a bude na ně dopadat příslušná regulace.

Elektronické peníze mohou být uloženy na nějakém nástroji, který může mít uživatel fyzicky u sebe (tzv. *hardware-based e-money*, typicky se bude jednat o elektronické peníze uložené na předplacené platební kartě) nebo mohou být nahrány v nějakém softwaru (tzv. *software-based e-money*, typicky se jedná o elektronické peněženky vedené online).¹³⁸ Ke druhému typu elektronických peněz má uživatel přístup pouze prostřednictvím internetu. Oba typy elektronických peněz ale mohou být i kombinované – uživatel může mít elektronické peníze nahrány na předplacené kartě, zároveň ale i v aplikaci ve svém mobilním telefonu.

Elektronické peníze nejsou totéž jako bezhotovostní peněžní prostředky, byť mnohdy může být složité je od sebe odlišit. Bezhotovostní peněžní prostředky sice představují pohledávku za poskytovatelem, který vede platební účet, nedochází zde ale k výměně peněžních prostředků za elektronické peníze. V případě elektronických peněz k takové výměně musí dojít vždy. Lze také jako příklad uvést platbu platební kartou - v případě předplacené platební karty jsou elektronické peníze na platební kartu reálně nahrány. Oproti tomu „běžná“ platební karta slouží pouze jako prostředek, jak se dostat k peněžním prostředkům, které má uživatel uloženy na platebním účtu.

Elektronické peníze taktéž nelze zaměňovat s virtuálními měnami, jako je například bitcoin. V případě bitcoinů neexistuje osoba, kterou by bylo možné označit za vydavatele, není tedy naplněn definiční znak *pohledávky vůči vydavateli*. Bitcoiny taktéž nejsou vydávány proti přijetí peněžních prostředků na základě smluvního vztahu s vydavatelem, ale jsou uživatelům automaticky přiděleny při splnění stanovených podmínek.¹³⁹

---

¹³⁷ Tj. původní vyhlášené znění § 4 odst. 1 písm. c) stávajícího zákona o platebním styku.

¹³⁸ European Central Bank. *Electronic Money*. *European Central Bank: Statistics* [online]. [cit. 2017-11-14]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/stats/money_credit_banking/electronic_money/Huml/index.en.html.

¹³⁹ K rozdílu mezi elektronickými penězi a bitcoiny viz například Consultative Group to Assist the Poor. *Bitcoin vs Electronic Money*. *CGAP: Publications* [online]. 2014 [cit. 2017-11-14]. Dostupné z: www.cgap.org/publications/bitcon-vs-electronic-money.

4.4.1. Instituce elektronických peněz jako poskytovatelé platebních služeb

Činnost instituce elektronických peněz je v českém právním řádu regulována zákonem o platebním styku. V § 47 stávajícího zákona o platebním styku¹⁴⁰ jsou stanoveny požadavky, které musí žadatel splnit, aby mu bylo Českou národní bankou uděleno povolení k činnosti instituce elektronických peněz. Jedná se především o personální požadavky, kapitálové požadavky či požadavky na funkční řídicí a kontrolní systém. Nový zákon o platebním styku klade na žadatele v podstatě totožné nároky, některé požadavky byly konkretizovány. Novým požadavkem je, aby ve prospěch žadatele byla uzavřena pojistná smlouva nebo poskytnuto srovnatelné zajištění, pokud má žadatel v úmyslu, aby se jeho povolení vztahovalo i na službu nepřímého dání platebního příkazu nebo na službu informování o platebním účtu, tj. na nové platební služby.¹⁴¹

Instituce elektronických peněz se poskytovatelem platebních služeb v rozsahu, jaký je nyní stanoven zákonem o platebním styku, stala až po přijetí novely stávajícího zákona o platebním styku č. 139/2011 Sb.¹⁴² Do té doby byla instituce elektronických peněz oprávněna vykonávat pouze činnosti související s vydáváním elektronických peněz.

V současné době je instituce elektronických peněz na základě povolení České národní banky oprávněna poskytovat platební služby, které se týkají elektronických peněz, i platební služby, které se elektronických peněz netýkají.

V případě platebních služeb, které se týkají elektronický peněz, se jedná o oprávnění generální, neboť druh a rozsah takto poskytovaných platebních služeb není omezen. To ostatně vyplývá již ze samotné definice elektronických peněz, podle které jsou elektronické peníze určeny k provádění platebních transakcí. Vydávání elektronických peněz a poskytování platebních služeb týkajících se elektronických peněz spolu tedy úzce souvisí.¹⁴³

V případě platebních služeb, které se netýkají elektronických peněz, se již nejedná o generální oprávnění a instituce elektronických peněz má ve svém povolení konkrétně vymezeny platební služby, které je oprávněna poskytovat. Na rozdíl od poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu, vydavatele elektronických peněz malého rozsahu a správce informací o platebním účtu může mít povolení uděleno k poskytování všech platebních služeb včetně služby informování o platebním účtu a služby nepřímého dání platebního příkazu.

---

¹⁴⁰ V novém zákoně o platebním styku se jedná o § 68.

¹⁴¹ Viz § 68 odst. 1 písm. d) nového zákona o platebním styku.

¹⁴² Zákon č. 139/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění zákona č. 156/2010 Sb., a některé další zákony.

¹⁴³ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 79. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

Instituce elektronických peněz je dále oprávněna provádět činnosti související s vydáváním elektronických peněz a poskytováním platebních služeb. Mezi tyto činnosti lze zahrnout například služby bezprostředně zajišťující provádění platebních transakcí, služby provádění směny měn, poskytování úschovy nebo uchovávání a zpracování informací, pokud je splněna podmínka souvislosti s poskytováním platebních služeb.¹⁴⁴ Při splnění podmínek uvedených v § 46 odst. 3 stávajícího zákona o platebním styku je instituce elektronických peněz oprávněna poskytovat úvěry.¹⁴⁵

Pokud nezačne instituce elektronických peněz do 12 měsíců ode dne udělení povolení vydávat elektronické peníze ani poskytovat platební služby týkající se elektronických peněz, je dán důvod k odejmutí povolení Českou národní bankou. Povolení může být odejmuto i v případě, že instituce elektronických peněz po dobu delší než 6 měsíců nevydávala elektronické peníze ani neposkytovala platební služby související s elektronickými penězi.¹⁴⁶ Tato ustanovení zákona napomáhají tomu, aby byli držitelé povolení jen subjekty, které skutečně vydávají elektronické peníze či poskytují platební služby a Česká národní banka tak zbytečně nevykonávala dohled nad subjekty, které svoji činnost již neprovozují.

Nový zákon o platebním styku v § 266 (tj. v přechodném ustanovení) uvádí, že instituce elektronických peněz, které mají uděleno povolení k činnosti podle stávajícího zákona o platebním styku, mohou svoji činnost vykonávat na základě stávajícího povolení 6 měsíců od nabytí účinnosti nového zákona o platebním styku (tedy do 13. července 2018). Do třech měsíců od nabytí účinnosti nového zákona o platebním styku ale musí instituce elektronických peněz České národní bance doložit, že splňuje podmínky podle nového zákona o platebním styku. Česká národní banka může rozhodnout, že instituce elektronických peněz podmínky podle nového zákona o platebním styku nesplňuje. Musí tak ale učinit do 13. července 2018 – v opačném případě se instituci elektronických peněz povolení k činnosti podle stávajícího zákona o platebním styku automaticky změní na povolení k činnosti podle nového zákona o platebním styku.

Zajímavé je, že zatímco v České republice lze doložit splnění podmínek až od 13. ledna 2018, ve Velké Británii je tak možné učinit již od 13. října 2018, tedy ještě před uplynutím transpoziční lhůty směrnice PSD II. Lhůta pro doložení splnění nových podmínek uplyne institucím elektronických peněz 13. dubna 2018.¹⁴⁷ Totéž se týká i platebních institucí.

---

¹⁴⁴ K tomu viz zvláštní část důvodové zprávy k § 66 návrhu nového zákona o platebním styku.

¹⁴⁵ V novém zákoně o platebním styku se jedná o § 67 odst. 2 a 3.

¹⁴⁶ Viz § 49 odst. 3 písm. c) a d) stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku pak § 244 odst. 2 písm. e) a h).

¹⁴⁷ Financial Conduct Authority. Apply to become an electronic money institution (EMI). *FCA: Firms* [online]. 2017 [cit. 2017-11-16]. Dostupné z: <http://www.fca.org.uk/firms/apply-become-electronic-money-institution-emi>.

4.4.2. Vydávání a distribuce elektronických peněz a poskytování platebních služeb prostřednictvím obchodního/pověřeného zástupce instituce elektronických peněz

Druhá směrnice o elektronických penězích zakazuje institucím elektronických peněz vydávat elektronické peníze prostřednictvím obchodních zástupců, avšak umožňuje jim, aby elektronické peníze distribuovaly prostřednictvím třetích osob, které jednají jejich jménem. Stávající zákon o platebním styku tyto osoby označil jako obchodní zástupce, protože mají obdobný režim jako obchodní zástupci platebních institucí, kteří byli vymezeni již v prvotním znění zákona o platebním styku díky směrnici PSD I (obchodní zástupci instituce elektronických peněz se do stávajícího zákona o platebním styku dostali až novelou č. 139/2011 Sb.).¹⁴⁸

Nový zákon o platebním styku již nepoužívá pojem „obchodní zástupce“, ale „pověřený zástupce“. Důvodem je odlišení pověřeného zástupce od pojmu obchodního zastoupení, jak je definován v občanském zákoníku v § 2483. Věcně se ale obchodní zástupce od pověřeného zástupce nijak neliší.¹⁴⁹ V definici pověřeného zástupce dochází pouze k upřesnění, že k osobám, které nejsou pověřeným zástupcem, patří i člen statutárního orgánu poskytovatele nebo vydavatele.

Stávající zákon o platebním styku rozlišuje dva druhy obchodních zástupců. Toto dělení vychází přímo z definice v § 2 odst. 2 písm. j) stávajícího zákona o platebním styku – obchodním zástupcem je:

- ten, kdo na základě smlouvy s poskytovatelem jedná při uzavírání smlouvy o platebních službách nebo při poskytování platebních služeb jménem poskytovatele,
- ten, kdo na základě smlouvy s vydavatelem jedná při distribuci nebo zpětné výměně elektronických peněz jménem vydavatele,

příčemž pověřeným zástupcem není zaměstnanec ani prokurista poskytovatele nebo vydavatele. Uvedené dělení je zásadní, neboť každý druh obchodního zástupce má jiný právní režim. I v novém zákoně o platebním styku zůstává uvedené dělení pověřených zástupců zachováno.¹⁵⁰

Instituce elektronických peněz může vykonávat činnost prostřednictvím obou dvou druhů obchodních zástupců. Na obchodní zástupce pro zpětnou výměnu nebo distribuci elektronických peněz stávající

¹⁴⁸ K tomu viz zvláštní část důvodové zprávy k § 52 h zákona č. 139/2011 Sb. Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění zákona č. 156/2010 Sb., a některé další zákony: Sněmovní tisk 177. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2010 [cit. 2017-10-30]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=177&CT1=0>.

¹⁴⁹ K tomu viz zvláštní část důvodové zprávy k § 2 odst. 2 písm. i) návrhu nového zákona o platebním styku.

¹⁵⁰ Definice pověřeného zástupce v § 2 odst. 2 písm. i) nového zákona o platebním styku zní „ten, kdo na základě smlouvy s poskytovatelem jedná při uzavírání smlouvy o platebních službách nebo při poskytování platebních služeb jménem poskytovatele, nebo ten, kdo na základě smlouvy s vydavatelem jedná při distribuci nebo zpětné výměně elektronických peněz jménem vydavatele; pověřeným zástupcem není zaměstnanec, prokurista ani člen statutárního orgánu poskytovatele nebo vydavatele“.

ani nový zákon o platebním styku neklade žádné požadavky a nevyžaduje jejich oznamování České národní bance. Důvodem je především to, že obchodních zástupců distribuujících elektronické peníze může být velké množství – jedná se například o obchody s potravinami, denním tiskem apod. Tito obchodní zástupci zpravidla distribuují elektronické peníze prostřednictvím tzv. elektronických peněženek.

Obchodní zástupci poskytující platební služby již musí být oznámeni České národní bance. Obchodní zástupci navíc musí splňovat požadavky stanovené § 52h odst. 2 stávajícího zákona o platebním styku.¹⁵¹ Řídicí a kontrolní systém obchodního zástupce musí být vhodný z hlediska dodržování povinností souvisejících s bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.¹⁵² Obchodní zástupce (případně jeho vedoucí osoby, jedná-li se o právnickou osobu) pak musí být důvěryhodný, odborně způsobilý a musí mít dostatečné zkušenosti z hlediska řádného a obezřetného poskytování platebních služeb.¹⁵³

Česká národní banka následně obchodního zástupce pro poskytování platebních služeb zapíše do seznamu institucí elektronických peněz k příslušnému subjektu. Zápis má pouze deklaratorní charakter. Provedení zápisu tedy není podmínkou, aby určitá osoba měla postavení obchodního zástupce, nebo pro vznik oprávnění instituce elektronických peněz poskytovat prostřednictvím obchodního zástupce platební služby.¹⁵⁴

Nový zákon o platebním styku upravuje poskytování platebních služeb prostřednictvím pověřeného zástupce v § 84 až 87. Podmínky na osobu pověřeného zástupce zůstávají totožné jako v zákoně o platebním styku z roku 2009. Důležitou změnou vycházející ze směrnice PSD II je ale skutečnost, že zápis pověřeného zástupce do seznamu institucí elektronických peněz již nebude mít deklaratorní, nýbrž konstitutivní charakter. Pověření zástupci již tedy nebudou zapisováni „automaticky“ bez předchozího posouzení.

---

¹⁵¹ V novém zákoně o platebním styku se jedná o § 84 odst. 2.

¹⁵² Legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu definuje zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, v § 3 odst. 1 a 2.

¹⁵³ Uvedené požadavky stávající zákon o platebním styku nijak blíže nespecifikuje. Uvedené pojmy byly blíže vysvětleny v úředním sdělení České národní banky ze dne 21. 5. 2010 publikovaném v částce 11/2010 Věstníku ČNB. K tomu viz Česká národní banka. Úřední sdělení České národní banky ze dne 21. května 2010. *Česká národní banka: O ČNB* [online]. 2010 [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2010/download/v_2010_11_212105_60.pdf.

Nový zákon o platebním styku vymezuje v § 261 alespoň pojem důvěryhodnost – „*Pro účely tohoto zákona se za důvěryhodnou považuje osoba, jejíž dosavadní činnost dává předpoklad řádného výkonu činnosti podle tohoto zákona.*“

¹⁵⁴ BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 31. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.

Instituce elektronických peněz bude nově muset požádat Českou národní banku o souhlas s poskytováním platebních služeb prostřednictvím pověřeného zástupce. Souhlas bude udělen v rámci správního řízení s určitými odchylkami od správního řádu.¹⁵⁵ Instituce elektronických peněz zajisté ale uvítají, že oznamování pověřených zástupců bude probíhat přes elektronickou aplikaci České národní banky, nikoliv na předepsaném tiskopise, jak tomu bylo doposud.

4.4.3. Výkon činnosti instituce elektronických peněz v hostitelském členském státě

V § 52m stávajícího zákona o platebním styku je popsáno, co musí instituce elektronických peněz učinit, chce-li vykonávat svoji činnost v jiném členském státě Evropské unie. Jedná se nicméně o pouhou notifikaci záměru České národní bance, neboť instituce elektronických peněz (obdobně jako banka) disponuje jednotnou evropskou licencí. Instituce elektronických peněz se sídlem v České republice je tak oprávněna vykonávat svou činnost na základě uděleného povolení na území jiného členského státu EU.

Nový zákon o platebním styku vyžaduje, aby Česká národní banka udělila k poskytování platebních služeb v hostitelském členském státě prostřednictvím pobočky nebo pověřeného zástupce svůj souhlas. Pobočky a pověřený zástupci musí splňovat podmínky stanovené v § 91 nového zákona o platebním styku. Proces udělení souhlasu se řídí správním řádem s určitými odchylkami. Poskytování platebních služeb v hostitelském členském státě tedy bude nyní pro instituce elektronických peněz komplikovanější, lze ale předpokládat, že pověřenými zástupci budou kvalifikovanější osoby než doposud.

4.4.4. Činnost institucí elektronických peněz se sídlem v České republice

V České republice měly ke dni 1. září 2017 sídlo pouze 2 instituce elektronických peněz. Oba subjekty mají povolení k činnosti od roku 2012. Od té doby se počet českých institucí elektronických peněz nezměnil. Počet zahraničních institucí elektronický peněz poskytujících služby v České republice oproti tomu stále roste.¹⁵⁶

Instituce elektronických peněz MOPET CZ a.s. vydává předplacené platební karty, na kterých jsou uloženy elektronické peníze. Známým projektem této společnosti je předplacená karta BLESK peněženka. Tato elektronická peněženka má podobu platební karty a její použití je prakticky obdobné. Vydávání těchto předplacených karet již bylo ukončeno.¹⁵⁷

---

¹⁵⁵ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“).

¹⁵⁶ K tomu viz tabulka v kapitole 4.

¹⁵⁷ Viz MOPET CZ a.s. Konec platnosti karet BLESK peněženka. *MOPET CZ a.s.: Archives* [online]. 2017 [cit. 2017-11-14]. Dostupné z: <http://www.mopet.cz/konec-platnosti-karet-blesk-penezenka/>.

Společnost GOPAY s.r.o. provozuje platební bránu GoPay pro platby online. Jedná se o platební bránu, se kterou se lze setkat na velkém množství českých eshopů.¹⁵⁸

4.5. ZAHRANIČNÍ INSTITUCE ELEKTRONICKÝCH PENĚZ

Zahraniční instituce elektronických peněz se sídlem v jiném členském státě Evropské unie je díky jednotné evropské licenci oprávněna vykonávat v České republice svou činnost na základě povolení, které jí bylo uděleno orgánem dohledu v domovském členském státě.¹⁵⁹ Zahraniční instituce elektronických peněz tak již pouze notifikuje svůj záměr vykonávat činnost v hostitelském členském státě domovskému orgánu dohledu.

Nový zákon o platebním styku specifikuje, že zahraniční instituce elektronických peněz vykonává na území České republiky svoji činnost jen prostřednictvím pobočky nebo pověřeného zástupce. Pověřený zástupce ale nemůže vydávat elektronické peníze. V novém zákoně o platebním styku je i podrobněji popsán proces oznámení ze strany domovského orgánu dohledu České národní bance. Evropský orgán pro bankovníctví navíc vypracuje regulační technické standardy, které blíže upraví proces notifikace u institucí elektronických peněz a platebních institucí a stanoví jednotný formulář pro sdělování informací k notifikaci mezi jednotlivými orgány dohledu.¹⁶⁰ V současné době se čeká na přijetí návrhu technických standardů Evropskou komisí.

Situaci, kdy by chtěla v České republice vykonávat svoji činnost instituce elektronických peněz (a stejně tak i platební instituce) se sídlem mimo členský stát Evropské unie, stávající ani nový zákon o platebním styku neřeší. Lze se domnívat, že v takovém případě by instituce elektronických peněz musela v České republice založit obchodní korporaci a následně žádat o udělení povolení k činnosti Českou národní banku a splnit veškeré podmínky, které stávající i nový zákon o platebním styku na instituce elektronických peněz klade. Podmínkou pro udělení povolení k činnosti instituce elektronických peněz je totiž sídlo v České republice (samozřejmě s výjimkou zahraničních institucí elektronických peněz se sídlem v jiném členském státě EU).¹⁶¹

---

¹⁵⁸ Podle údajů společnosti GOPAY s.r.o. se jedná o více než 7 tisíc obchodníků v České republice a na Slovensku. K tomu viz GOPAY s.r.o. Pro média. *Gopay: Pro média*. [online]. 2017 [cit. 2017-11-16]. Dostupné z: <https://www.gopay.com/cs/pro-media.html>.

¹⁵⁹ Viz § 52n stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku se jedná o § 98.

¹⁶⁰ The European Banking Authority. Regulatory Technical Standards on the framework for cooperation and exchange of information between competent authorities for passport notifications under Directive (EU) 2015/2366. *EBA: Regulation and policy* [online]. [cit. 2017-10-26]. Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/passporting-and-supervision-of-branches/regulatory-technical-standards-on-passporting-under-psd2/-/regulatory-activity/press-release>.

¹⁶¹ Viz § 47 odst. 1 písm. b) stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku se jedná o § 68 odst. 1 písm. b).

4.6. VYDAVATELÉ ELEKTRONICKÝCH PENĚZ MALÉHO ROZSAHU

Vydavatel elektronických peněz malého rozsahu je právnická osoba, která je oprávněna vydávat elektronické peníze na základě povolení k činnosti vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, které jí udělila Česká národní banka.¹⁶² Stejně jako v případě instituce elektronických peněz je nutně vyžadována forma právnické osoby. Až do novely stávajícího zákona o platebním styku č. 139/2011 Sb.¹⁶³ mohla být vydavatelem elektronických peněz malého rozsahu i fyzická osoba. Druhá směrnice o elektronických penězích ale tuto možnost zapověděla.

Od instituce elektronických peněz se vydavatel elektronických peněz malého rozsahu odlišuje především tím, že je limitován množstvím elektronických peněz, které může vydat; elektronické peníze zároveň může vydávat pouze v České republice. Na druhou stranu jsou na něj kladeny menší požadavky než na instituci elektronických peněz. Vydavatel elektronických peněz malého rozsahu nemusí mít základní kapitál v požadované výši, nemusí mít řídicí a kontrolní systém a další. V zahraničí je o vydavateli elektronických peněz malého rozsahu hovořeno jako o *small electronic money institution*, což je naprosto výstižný termín odrážející výše uvedené.

Obě směrnice o elektronických penězích umožnily členským státům, aby využily diskrece a zakotvily mírnější režim pro právnické osoby, které vydávají elektronické peníze v omezeném rozsahu. Subjekt vydavatele elektronických peněz malého rozsahu je tedy projevem využití této diskrece. Jeho oprávnění k činnosti ale není spojeno s jednotnou evropskou licenci, na základě povolení uděleného v domovském členském státě tedy nemůže vykonávat činnost v hostitelském členském státě Evropské unie, jako například instituce elektronických peněz.

Vydavatel elektronických peněz malého rozsahu je oprávněn vydávat elektronické peníze a poskytovat platební služby, které se týkají elektronických peněz, pouze tehdy, jestliže průměr jím vydaných elektronických peněz v oběhu v České republice nepřekročí částku odpovídající 5 000 000 EUR. Průměrem elektronických peněz v oběhu se rozumí aritmetický průměr výše závazků vydavatele vyplývajících z elektronických peněz na konci kalendářního dne za posledních 6 kalendářních měsíců.¹⁶⁴

Vydavatel elektronických peněz malého rozsahu je oprávněn poskytovat platební služby, které se netýkají elektronických peněz, pouze tehdy, jestliže měsíční průměr částek jím provedených platebních transakcí, které se netýkají elektronických peněz, v České republice, včetně platebních

¹⁶² Viz § 53 odst. 1 stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku se jedná o § 99 odst. 1.

¹⁶³ Zákon č. 139/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění zákona č. 156/2010 Sb., a některé další zákony.

¹⁶⁴ Viz § 53 odst. 2 a 4 stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku se jedná o § 99 odst. 2 a 5.

transakcí provedených prostřednictvím jeho obchodních zástupců, za posledních 12 měsíců nepřekročí částku odpovídající 3 000 000 EUR.¹⁶⁵

Překročí-li vydavatel elektronických peněz malého rozsahu některý z uvedených limitů, musí podat žádost o povolení k činnosti platební instituce nebo instituce elektronických peněz k České národní bance. V opačném případě se subjekt dopouští přestupku. České národní bance zároveň vznikne možnost odejmout vydavateli elektronických peněz malého rozsahu povolení k činnosti.

Při splnění podmínek stanovených v § 54 odst. 3 stávajícího zákona o platebním styku může vydavatel elektronický peněz malého rozsahu poskytovat spotřebitelský úvěr.¹⁶⁶ Jedná se o požadavek základního kapitálu ve výši 20 000 000 Kč, právní formu akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným nebo evropské společnosti a splnění obecných požadavků kladených na vydavatele elektronických peněz malého rozsahu. Povinný základní kapitál ale může být pro mnoho subjektů odrazující.

Vydavatel elektronických peněz malého rozsahu může vykonávat svoji činnost v České republice i prostřednictvím obchodního zástupce. Stávající ani nový zákon o platebním styku ale neklade na obchodní zástupce vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu žádné specifické požadavky; zákonná úprava obchodních zástupců u instituce elektronických peněz se zde analogicky neuplatní. Lze tak dovozovat, že vztah mezi vydavatelem elektronických peněz malého rozsahu a jeho obchodním zástupcem bude vycházet z obecné úpravy v občanském zákoníku. Pokud bude obchodní zástupce vydavatele elektronických peněz malého rozsahu prostřednictvím obchodního zástupce poskytovat platební služby, je nezbytné, aby byl obchodní zástupce zapsán v registru (respektive nově v seznamu) vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu u příslušného subjektu.¹⁶⁷

Nový zákon o platebním styku úpravu vydavatele elektronických peněz malého rozsahu přebírá, některé oblasti ale poněkud upravuje. Nový zákon o platebním styku specifikuje, jak počítat limit platebních transakcí uvnitř skupiny. Navíc pak uvádí, že vydavatel elektronických peněz malého rozsahu nemůže poskytovat službu nepřímého dání platebního příkazu a službu informování o platebním účtu, tj. nové platební služby. Zásadní změnou je ovšem skutečnost, že Česká národní banka již k činnosti vydavatele elektronických peněz malého rozsahu vydává povolení ve správním řízení, kdy posuzuje například i systém řízení bezpečnostních a provozních rizik žadatele. Oprávnění k činnosti tedy vznikne udělením povolení, nikoliv zápisem do registru jako doposud.¹⁶⁸

---

¹⁶⁵ Viz § 53 odst. 3 stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku se jedná o § 99 odst. 3.

¹⁶⁶ V novém zákoně o platebním styku se jedná o § 100 odst. 3.

¹⁶⁷ Viz § 136 odst. 1 písm. d) a § 136 odst. 2 stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku pak § 249 odst. 1 písm. d) a § 250 odst. 4.

¹⁶⁸ K tomu viz srovnání § 54 a následující stávajícího zákona o platebním styku a § 100 a následující nového zákona o platebním styku.

Nový zákon o platebním styku v § 267 (tj. v přechodném ustanovení) uvádí, že vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu, kteří jsou k vydávání elektronických peněz a k poskytování platebních služeb registrováni podle stávajícího zákona o platebním styku, mohou svoji činnost vykonávat na základě stávající registrace 12 měsíců od nabytí účinnosti nového zákona o platebním styku. Do devíti měsíců od nabytí účinnosti nového zákona o platebním styku (tedy do 13. října 2018) ale musí vydavatel elektronických peněz malého rozsahu České národní bance doložit, že splňuje podmínky pro udělení povolení k činnosti podle nového zákona o platebním styku. Česká národní banka může rozhodnout, že vydavatel elektronických peněz malého rozsahu podmínky podle nového zákona o platebním styku nespĺňuje. Musí tak ale učinit do 13. ledna 2019 – v opačném případě se vydavateli elektronických peněz malého rozsahu registrace podle stávajícího zákona o platebním styku automaticky změní na povolení k činnosti podle nového zákona o platebním styku.

4.6.1. Činnost vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu

Povolení k činnosti vydavatele elektronických peněz malého rozsahu je vhodné pro subjekty, které vědí, že při své činnosti nebudou mít příliš velký objem transakcí nebo se nebude jednat o transakce ve vysokých částkách a nepřekročí tak maximální povolený limit. Jedná se tak o vhodnou možnost pro různé začínající společnosti nebo společnosti, které budou mít jen úzký okruh zákazníků, oboje především z řad fintech společností.

Počet vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu v České republice stále roste. Od září roku 2014 se počet subjektů ztrojnásobil.¹⁶⁹ K 1. září 2017 mělo udělené povolení k činnosti celkem 18 subjektů.

V tabulce na následující straně uvádím přehled činností, které jednotliví vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu vykonávají.¹⁷⁰ Některé subjekty vykonávají více různých činností, zařazeny tak byly do kategorie, která nejvíce odpovídá jejich hlavní náplni.

---

¹⁶⁹ K tomu viz tabulka v kapitole 4.

¹⁷⁰ Zdroj dat: Seznam subjektů viz Česká národní banka. Seznamy regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2017-09-03]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB24.SUBJECTS_COUNTS_2. Činnost jednotlivých subjektů – vlastní analýza.

Činnost	Počet subjektů
Vydávání předplacených platebních karet	5
Platební řešení	3
Elektronické stravenky, zaměstnanecké benefity	2
Zpracování mobilních plateb	1
Provádění přeshraničních plateb	1
Právní poradenství	1
Nezjištěno	5

Jak je zřejmé, nejvíce vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu vydává předplacené platební karty. Jedná se o činnost, která je podle mého názoru pro tento typ poskytovatelů platebních služeb typická. Jako příklad lze uvést společnost Plzeňské městské dopravní podniky, a.s., která vydává tzv. Plzeňskou kartu. Jedná se o platební kartu, na které jsou uloženy elektronické peníze. Těmi lze platit nejenom jízdné, ale i parkovné nebo vstupné v plzeňské zoologické zahradě.¹⁷¹

Dalším zajímavým subjektem je společnost Paynovatio a.s., která vydává tzv. Kolínskou chytrou klíčenku. Tato předplacená karta má sloužit především dětem. Obdobně jako s Plzeňskou kartou s ní děti zaplatí jízdné v Kolíně, mimo to ale i školní obědy. Zároveň na ni rodiče mohou dětem zasílat kapesné.¹⁷²

Do kategorie „platební řešení“ lze zařadit takové subjekty, které provozují platební brány, různé platební moduly na internetových stránkách aj. – poskytují tedy svým klientům různá platební řešení. Mnohem více subjektů poskytujících platební řešení nalezneme mezi poskytovateli platebních služeb malého rozsahu.¹⁷³ Subjekty vydávající elektronické stravenky zpravidla vydávají i předplacené karty, které slouží k čerpání různých benefitů poskytovaných zaměstnavateli zaměstnancům. V ostatních uvedených skupinách byl zařazen pouze jeden subjekt.

U téměř čtvrtiny subjektů se mi nepodařilo zjistit zaměření jejich činnosti. Důvodem bylo především to, že tyto subjekty nemají žádné internetové stránky, případně z nich není možné zjistit, jaké služby poskytují.

¹⁷¹ K tomu viz Plzeňské městské dopravní podniky, a.s. *Plzeňská karta. Využití karty* [online]. [cit. 2017-11-13]. Dostupné z: <http://www.plzenskakarta.cz/plzenska-karta/vyuziti-karty/>.

¹⁷² Kolínská chytrá klíčenka. *Kolínská chytrá klíčenka: Proč Kolínská Chytrá klíčenka* [online]. [cit. 2017-11-13]. Dostupné z: <http://chytraklicenka.cz/>.

¹⁷³ K tomu viz kapitola 4.9.1.

4.7. PLATEBNÍ INSTITUCE

Platební instituce je právnická osoba, která je oprávněna poskytovat platební služby na základě povolení k činnosti platební instituce.¹⁷⁴ Vedle bank jsou platební instituce dalším typickým poskytovatelem platebních služeb. Ačkoliv si to mnoho lidí neuvědomuje, povolení k činnosti platební instituce má několik známých obchodních společností, jejichž činnost se nemusí veřejnosti na první pohled jevit jako poskytování platebních služeb.¹⁷⁵ V takovém případě se bude zpravidla jednat o tzv. hybridní platební instituci, která již byla dříve zmíněna.

Předmětem činnosti platební instituce je poskytování platebních služeb, a to v rozsahu, jaký je uvedený v povolení k činnosti. Platební instituci může být povoleno vykonávat pouze některé platební služby, zároveň jí ale může být povoleno poskytovat všechny platební služby včetně služby informování o platebním účtu a služby nepřímého dání platebního příkazu, jejichž poskytování není povoleno všem kategoriím poskytovatelů platebních služeb. Platební instituce může dále provádět činnosti související s poskytováním platebních služeb a v souvislosti s platební službou poskytovat úvěry.¹⁷⁶ Platební instituce ale nesmí přijímat vklady od veřejnosti, což je činnost, která zůstává vyhrazena bankám, případně spořitelním a úvěrním družstvům. Platební instituce tedy může přijímat peněžní prostředky pouze za účelem provedení platební transakce. Nemožnost přijímat vklady od veřejnosti je jedním z klíčových faktorů odlišujících činnost bank a platebních institucí.¹⁷⁷

Činnost platební instituce je v českém právním řádu regulována zákonem o platebním styku. V § 9 stávajícího i nového zákona o platebním styku jsou stanoveny požadavky, které musí žadatel splnit, aby mu bylo Českou národní bankou uděleno povolení k činnosti platební instituce. Jedná se především o personální požadavky, kapitálové požadavky či požadavky na funkční řídicí a kontrolní systém. Nový zákon o platebním styku klade na žadatele v podstatě totožné nároky. Novým požadavkem je, aby ve prospěch žadatele byla uzavřena pojistná smlouva nebo poskytnuto srovnatelné zajištění, pokud má žadatel v úmyslu, aby se jeho povolení vztahovalo i na službu nepřímého dání platebního příkazu nebo na službu informování o platebním účtu.

Evropské právo reguluje platební instituci přímo ve směrnici PSD II. Platební instituce byla nicméně regulována již původní směrnicí o platebních službách PSD I, kdy byla tato kategorie poskytovatelů platebních služeb zavedena jako alternativa k bankám či spořitelním a úvěrním družstvům. Na činnost platební instituce samozřejmě dopadají i další směrnice a nařízení.

---

¹⁷⁴ Viz § 7 stávajícího i nového zákona o platebním styku.

¹⁷⁵ Například společnosti SAZTKA FTS a.s. či Home Credit a.s.

¹⁷⁶ Viz § 8 stávajícího i nového zákona o platebním styku.

¹⁷⁷ K tomu viz zvláštní část důvodové zprávy k § 7 a 8 návrhu nového zákona o platebním styku.

Pokud nezačne platební instituce do 12 měsíců ode dne udělení povolení poskytovat platební služby, je dán důvod k odejmutí povolení Českou národní bankou. Povolení může být odejmuto i v případě, že platební instituce po dobu delší než 6 měsíců neposkytovala platební služby.¹⁷⁸

Nový zákon o platebním styku v § 264 (tj. v přechodném ustanovení) uvádí, že platební instituce, které mají uděleno povolení k činnosti podle stávajícího zákona o platebním styku, mohou svoji činnost vykonávat na základě stávajícího povolení 6 měsíců od nabytí účinnosti nového zákona o platebním styku (tedy do 13. července 2018). Do třech měsíců od nabytí účinnosti nového zákona o platebním styku ale musí platební instituce České národní bance doložit, že splňuje podmínky podle nového zákona o platebním styku. Česká národní banka může rozhodnout, že platební instituce podmínky podle nového zákona o platebním styku nesplňuje. Musí tak ale učinit do 13. července 2018 – v opačném případě se platební instituci povolení k činnosti podle stávajícího zákona o platebním styku automaticky změní na povolení k činnosti podle nového zákona o platebním styku.

4.7.1. Poskytování platebních služeb prostřednictvím obchodního/pověřeného zástupce platební instituce

V tomto bodě se lze odkázat na úpravu obchodních zástupců poskytujících platební služby u instituce elektronických peněz. Zákonná úprava je v tomto ohledu totožná, včetně změn, které přináší nový zákon o platebním styku. Platební instituce má z logických důvodů na rozdíl od instituce elektronických peněz pouze jeden druh obchodních zástupců (respektive pověřených zástupců), a to obchodní zástupce, kteří na základě smlouvy s platební institucí jednají při uzavírání smlouvy o platebních službách nebo při poskytování platebních služeb jménem platební instituce.

4.7.2. Výkon činnosti platební instituce v hostitelském členském státě

V § 29 stávajícího zákona o platebním styku je popsáno, co musí platební instituce učinit, zamýšlí-li vykonávat svoji činnost v jiném členském státě Evropské unie. Jedná se nicméně o pouhou notifikaci záměru České národní bance, neboť platební instituce (obdobně jako banka) disponuje jednotnou evropskou licencí. Platební instituce se sídlem v České republice je tak oprávněna vykonávat svou činnost na základě uděleného povolení na území jiného členského státu EU.

Nový zákon o platebním styku vyžaduje, aby Česká národní banka udělila k poskytování platebních služeb v hostitelském členském státě prostřednictvím pobočky nebo pověřeného zástupce svůj souhlas. Pobočky a pověření zástupci musí splňovat podmínky stanovené v § 32 nového zákona o platebním

---

¹⁷⁸ Viz § 12 odst. 3 písm. c) a d) stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku pak § 244 odst. 2 písm. c) a g).

styku. Proces udělení souhlasu se řídí správním řádem s určitými odchylkami. Poskytování platebních služeb v hostitelském členském státě tedy bude nyní pro platební instituce komplikovanější, lze ale předpokládat, že pověřenými zástupci budou kvalifikovanější osoby než doposud.

4.7.3. Činnost platebních institucí se sídlem v České republice

K 1. září 2017 mělo v České republice uděleno povolení k činnosti platební instituce 21 subjektů se sídlem v České republice. Počet zahraničních platebních institucí poskytujících služby v České republice je téměř osmnáctkrát vyšší. Lze ale říci, že počet platebních institucí se sídlem v České republice pomalu roste.¹⁷⁹

V tabulce níže uvádím přehled činností, které jednotlivé platební instituce se sídlem v České republice vykonávají.¹⁸⁰ Některé subjekty vykonávají více různých činností, zařazeny tak byly do kategorie, která nejvíce odpovídá jejich hlavní náplni:

Činnost	Počet subjektů
Směnárenská činnost, provádění přeshraničních převodů	8
Platební řešení	4
Poskytování spotřebitelského úvěru	3
Investiční služby, obchodování s cennými papíry	2
Jiné	3
Nezjištěno	1

Nejvíce českých platebních institucí se věnuje provádění přeshraničních plateb a směně měn. Většina subjektů z této kategorie má zároveň uděleno i povolení k činnosti směnárníka podle zákona o směnárenské činnosti. Takovým subjektem je například společnost EXCHANGE s.r.o., která provozuje i známou směnárnou.

Další skupinou jsou platební instituce poskytující různá platební řešení, jako například platební brány, platební tlačítka aj. Jako příklad lze uvést společnost Global Payments Europe, s.r.o. nebo společnost ComGate Payments, a.s.

¹⁷⁹ K tomu viz tabulka v kapitole 4.

¹⁸⁰ Zdroj dat: Seznam subjektů viz Česká národní banka. Seznamy regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2017-09-05]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB24.SUBJECTS_COUNTS_2. Činnost jednotlivých subjektů – vlastní analýza.

Mezi českými platebními institucemi nalezneme také nebankovní poskytovatele spotřebitelského úvěru, a to společnosti COFIDIS s.r.o., Home Credit a.s. a ESSOX s.r.o. Další skupinou jsou pak subjekty poskytující investiční služby nebo obchodování s cennými papíry.

V kategorii „jiné“ je zařazena společnost SAZKA FTS a.s. Tato společnost je známá především díky provozování loterií, mimo to ale provozuje velké množství platebních terminálů, na kterých lze uhradit složenky či faktury některých společností.¹⁸¹ Další zajímavou platební institucí je společnost Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s. Ta poskytuje svým zaměstnancům platební služby prostřednictvím tzv. podnikové spořitelny.

Pouze u jediného subjektu se mi nepodařilo zjistit zaměření jeho činnosti.

4.8. ZAHRANIČNÍ PLATEBNÍ INSTITUCE

Platební instituce se sídlem v jiném členském státě Evropské unie je díky jednotné evropské licenci oprávněna vykonávat v České republice svou činnost na základě povolení, které jí bylo uděleno orgánem dohledu v domovském členském státě.¹⁸² Zahraniční platební instituce tak již pouze notifikuje svůj záměr vykonávat činnost v hostitelském členském státě domovskému orgánu dohledu.

Nový zákon o platebním styku sjednocuje § 25 a 31 stávajícího zákona o platebním styku, když stanovuje jednotný postup při poskytování platebních služeb prostřednictvím pověřeného zástupce či pobočky (ve stávajícím zákoně o platebním styku byl postup v obou případech odlišný).

---

¹⁸¹ K tomu viz SAZKA FTS a.s. Služby. *Sazka: Služby* [online]. [cit. 2017-11-14]. Dostupné z: <http://sazkafts.cz/index#sluzby>.

¹⁸² Viz § 31 stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku se jedná o § 40.

4.9. POSKYTOVATELÉ PLATEBNÍCH SLUŽEB MALÉHO ROZSAHU

Poskytovatel platebních služeb malého rozsahu je právnická či fyzická osoba, která je oprávněna poskytovat platební služby na základě povolení k činnosti poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, které jí udělila Česká národní banka.¹⁸³ Ačkoliv je zákonná úprava poskytovatele platebních služeb malého rozsahu v mnoha ohledech obdobná jako v případě vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, v tomto bodě se odlišují – vydavatel elektronických peněz malého rozsahu musí být vždy právnickou osobou.

Směrnice PSD I i PSD II umožnily členským státům, aby využily diskrece a zakotvily mírnější režim pro právnické osoby, které poskytují platební služby v omezeném rozsahu. Subjekt poskytovatele platebních služeb malého rozsahu je tedy projevem využití této diskrece. Jeho oprávnění k činnosti ale není spojeno s jednotnou evropskou licenci, na základě povolení uděleného v domovském členském státě tedy nemůže vykonávat činnost v hostitelském členském státě Evropské unie, jako například platební instituce.

Od platební instituce se poskytovatel platebních služeb malého rozsahu odlišuje především rozsahem, v jakém může poskytovat platební služby. Poskytovatel platebních služeb malého rozsahu je oprávněn poskytovat platební služby pouze tehdy, jestliže měsíční průměr částek jím provedených platebních transakcí v České republice, včetně platebních transakcí provedených prostřednictvím jeho obchodních zástupců, za posledních 12 měsíců nepřekročí částku odpovídající 3 000 000 EUR.¹⁸⁴ Je nutné poukázat na skutečnost, že na poskytovatele platebních služeb malého rozsahu jsou kladeny menší požadavky než na platební instituci. Poskytovatel platebních služeb malého rozsahu nemusí mít základní kapitál v požadované výši, nemusí mít řídicí a kontrolní systém a další. V zahraničí je o poskytovateli platebních služeb malého rozsahu hovořeno jako o *small payment institution*, což naznačuje skutečnost, že poskytovatelé platebních služeb jsou „malé platební instituce“.

Překročil-li poskytovatel platebních služeb malého rozsahu některý z uvedených limitů, musí podat žádost o povolení k činnosti platební instituce nebo instituce elektronických peněz k České národní bance. V opačném případě se subjekt dopouští přestupku. České národní bance zároveň vznikne možnost odejmout poskytovateli platebních služeb malého rozsahu povolení k činnosti. Pokud by byl poskytovatel platebních služeb fyzickou osobou, musel by mj. i založit právnickou osobu – v opačném případě by mu povolení k činnosti platební instituce či instituce elektronických peněz nemohlo být uděleno. Některé subjekty podají žádost o udělení povolení k činnosti poskytovatele platebních služeb malého rozsahu, a jakmile je jim uděleno a začnou vykonávat svoji činnost, podají žádost o udělení

¹⁸³ Viz § 36 odst. 1 stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku se jedná o § 58 odst. 1.

¹⁸⁴ Viz § 36 odst. 2 stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku se jedná o § 58 odst. 2.

povolení k činnosti platební instituce, aby se nestalo, že překročí limit a budou muset svoji činnost přerušit až do udělení nového povolení.

Při splnění podmínek stanovených v § 37 odst. 3 stávajícího zákona o platebním styku může poskytovatel platebních služeb malého rozsahu poskytovat spotřebitelský úvěr.¹⁸⁵ Jedná se o požadavek základního kapitálu ve výši 20 000 000 Kč, právní formu akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným nebo evropské společnosti a splnění obecných požadavků kladených na vydavatele poskytovatele platebních služeb malého rozsahu.

Poskytovatel platebních služeb malého rozsahu může vykonávat svoji činnost v České republice i prostřednictvím obchodního zástupce. Stávající ani nový zákon o platebním styku ale neklade na obchodní zástupce (respektive pověřené zástupce) poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu žádné specifické požadavky; zákonná úprava obchodních zástupců u platební instituce se zde analogicky neuplatní. Lze tak dovozovat, že vztah mezi poskytovatelem platebních služeb malého rozsahu a jeho obchodním (pověřeným) zástupcem bude vycházet z obecné úpravy v občanském zákoníku. Je nicméně nezbytné, aby byl obchodní zástupce poskytující platební služby zapsán v registru (respektive nově v seznamu) poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu u příslušného subjektu.¹⁸⁶

Nový zákon o platebním styku úpravu poskytovatele platebních služeb malého rozsahu přebírá, některé oblasti ale poněkud upravuje. Nový zákon o platebním styku specifikuje, jak počítat limit platebních transakcí uvnitř skupiny. Navíc pak uvádí, že poskytovatel platebních služeb malého rozsahu nemůže poskytovat službu nepřímého dání platebního příkazu a službu informování o platebním účtu, tj. nové platební služby. Doposud mohl poskytovatel platebních služeb malého rozsahu poskytovat veškeré platební služby uvedené ve stávajícím zákoně o platebním styku. Zásadní změnou je ovšem skutečnost, že Česká národní banka již k činnosti poskytovatele platebních služeb malého rozsahu vydává povolení ve správním řízení, kdy posuzuje například i bezúhonnost osoby, která má na žadateli kvalifikovanou účast. Oprávnění k činnosti tedy vznikne udělením povolení, nikoliv zápisem do registru jako doposud.¹⁸⁷

Nový zákon o platebním styku v § 265 (tj. v přechodném ustanovení) uvádí, že poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu, kteří jsou k poskytování platebních služeb registrováni podle stávajícího zákona o platebním styku, mohou svoji činnost vykonávat na základě stávající registrace 12 měsíců od nabytí účinnosti nového zákona o platebním styku. Do devíti měsíců od nabytí účinnosti

---

¹⁸⁵ V novém zákoně o platebním styku se jedná o § 59 odst. 3.

¹⁸⁶ Viz § 136 odst. 1 písm. b) a § 136 odst. 2 stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku pak § 249 odst. 1 písm. b) a § 250 odst. 4.

¹⁸⁷ K tomu viz srovnání § 37 a následující stávajícího zákona o platebním styku a § 59 a následující nového zákona o platebním styku; dále pak viz zvláštní část důvodové zprávy k § 59 až 61 návrhu nového zákona o platebním styku.

nového zákona o platebním styku (tedy do 13. října 2018) ale musí poskytovatel platebních služeb malého rozsahu České národní bance doložit, že splňuje podmínky pro udělení povolení k činnosti podle nového zákona o platebním styku. Česká národní banka může rozhodnout, že poskytovatel platebních služeb malého rozsahu podmínky podle nového zákona o platebním styku nespĺňuje. Musí tak ale učinit do 13. ledna 2019 – v opačném případě se poskytovateli platebních služeb malého rozsahu registrace podle stávajícího zákona o platebním styku automaticky změní na povolení k činnosti podle nového zákona o platebním styku.

4.9.1. Činnost poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu

Povolení k činnosti poskytovatele platebních služeb malého rozsahu je vhodné pro subjekty, které vědí, že při své činnosti nebudou mít příliš velký objem transakcí nebo se nebude jednat o transakce ve vysokých částkách a nepřekročí tak maximální povolený limit.¹⁸⁸ Jedná se tak o vhodnou možnost pro různé začínající společnosti nebo společnosti, které budou mít jen úzký okruh zákazníků.

Využití zmiňované diskrece ze strany zákonodárce byl vhodný krok, neboť o povolení k činnosti poskytovatele platebních služeb malého rozsahu již požádalo mnoho subjektů. Počet poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu v České republice stále roste.¹⁸⁹ K 1. září 2017 mělo udělené povolení k činnosti celkem 161 subjektů.

V tabulce na další straně uvádím přehled činností, které jednotliví poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu vykonávají.¹⁹⁰ Některé subjekty vykonávají více různých činností, zařazeny tak byly do kategorie, která nejvíce odpovídá jejich hlavní náplni.

---

¹⁸⁸ Například nebankovní vydavatelé úvěrových platebních karet jsou platebními institucemi, neboť by v jejich případě byl snadno překročen limit pro platební transakce.

¹⁸⁹ K tomu viz tabulka v kapitole 4.

¹⁹⁰ Zdroj dat: Seznam subjektů viz Česká národní banka. Seznamy regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2017-09-05]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB24.SUBJECTS_COUNTS_2. Činnost jednotlivých subjektů – vlastní analýza.

Činnost	Počet subjektů
Směnárenská činnost	33
Zprostředkování P2P půjček, financování projektů a proplácení faktur	27
Platební řešení	17
Mobilní operátoři	11
Vedení platebních účtů, provádění převodů včetně přeshraničních	10
Zpracování mobilních plateb	9
Daňové a právní poradenství	4
Elektronické stravenky, zaměstnanecké benefity	4
Jiné	19
Nezjištěno	27

Jak je zřejmé, nejvíce poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu má zároveň uděleno povolení k činnosti směnárníka podle zákona o směnárenské činnosti. Směnárníci tak mohou svým klientům poskytovat další služby, jako například službu cash advance nebo přeshraniční převody peněžních prostředků.

Další velkou skupinou jsou subjekty, které zprostředkovávají poskytování P2P půjček. Jedná se o projekty, kde *lidé půjčují lidem*. Na jedné straně je osoba se zájmem o půjčku, na druhé straně je osoba, která má volné peněžní prostředky a je ochotna je poskytnout případnému zájemci. Jedná se o alternativu k úvěrům poskytovaným bankami nebo nebankovními poskytovateli spotřebitelského úvěru. Typickým zástupcem této skupiny je poskytovatel platebních služeb malého rozsahu Zonky s.r.o., dále lze jmenovat společnost Bankerat a.s. nebo společnost iService Czech Republic, s.r.o., která provozuje internetovou stránku www.zlutymeloun.cz.

Do druhé zmiňované skupiny jsem zahrнула i subjekty zprostředkovávající financování různých projektů podobným způsobem, jako například společnost upvest s.r.o. Zajímavá jen pak činnost tří subjektů, které jsem taktéž zahrнула do této skupiny. Na obdobném principu jako jsou P2P půjčky umožňují tyto subjekty podnikatelům proplácení jejich faktur před splatností. Aby podnikatelé nemuseli na peněžní prostředky čekat až do doby splatnosti faktury, vloží svoji fakturu na danou internetovou stránku. Některý z „investorů“ ji podnikateli zaplatí. Jakmile podnikatel obdrží peněžní prostředky od svého odběratele, převede je na účet poskytovatele této služby a ten je dále převede „investorovi“. Jako příklad poskytovatele platebních služeb malého rozsahu poskytujícího takovou službu lze uvést společnost True Finance s.r.o, která provozuje internetovou stránku www.zalep.to.

Do kategorie „platební řešení“ lze zařadit takové subjekty, které provozují platební brány, různé platební moduly na internetových stránkách aj. – poskytují tedy svým klientům různá platební řešení. Mezi poskytovateli platebních služeb malého rozsahu lze nalézt také několik mobilních operátorů, jejichž povolení k činnosti se vztahuje především na provádění mobilních plateb. Několik subjektů se zaměřuje především na technické řešení mobilních plateb a jejich zpracování. Jako příklad lze uvést společnost Advanced Telecom Services, s.r.o.

Jako zástupce skupiny „vedení platebních účtů, provádění převodů včetně přeshraničních“ lze uvést například společnost PAYMO s.r.o. Tento poskytovatel platebních služeb malého rozsahu provádí bezhotovostní převody peněžních prostředků do 15 minut od zadání příkazu. Společnost Fin Communication s.r.o. pak poskytuje online vedení platebních účtů i v cizích měnách, provádění platebních transakcí aj.

Několik poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu poskytuje svým klientům právní či daňové poradenství. Malou skupinu pak tvoří subjekty vydávající elektronické stravenky a karty na čerpání různých benefitů poskytovaných zaměstnavateli zaměstnancům.

V kategorii „jiné“ jsou zařazeni poskyvatelé platebních služeb malého rozsahu, které nelze zařadit do žádné z uvedených skupin. Někteří z nich mají svoji hlavní náplň činnosti mimo finanční sektor a není tak zřejmé, proč mají udělené povolení k činnosti poskytovatele platebních služeb malého rozsahu. Jako příklad lze uvést společnost AGRO Liboměřice a.s., která se věnuje hlavně zemědělské produkci, nebo společnost ProScan a.s., která prodává nákladní automobily. Dále je v této skupině zařazena například společnost Twisto payments a.s., která poskytuje svým klientům možnost odložit platbu za nákupy uskutečněné na různých eshopech až o 45 dnů.

U 27 subjektů se mi nepodařilo zjistit zaměření jejich činnosti. Důvodem bylo především to, že tyto subjekty nemají žádné internetové stránky, případně z nich není možné zjistit, jaké služby poskytují. Z internetových stránek několika subjektů bylo zřejmé, že svoji činnost možná nezačaly ani vykonávat.

4.10. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

Česká národní banka patří mezi poskytovatele platebních služeb, kterým vzniklo oprávnění k poskytování platebních služeb *ex lege*.

Zákon o ČNB v § 34 odst. 1 stanoví, že Česká národní banka může vést účty svým zaměstnancům a některým právnickým osobám, jejichž seznam zveřejňuje v roční zprávě o výsledku hospodaření. Zaměstnanci České národní banky jsou jediné fyzické osoby, kterým je Česká národní banka oprávněna vést účty a poskytovat další bankovní služby, jako například úvěry.

Mezi právnické osoby zmíněné v § 34 odst. 1 zákona o ČNB, kterým Česká národní banka vede účty, nepatří banky, neboť na ty dopadá speciální ustanovení zákona o ČNB.¹⁹¹ Česká národní banka vede účty podřízené státní pokladně podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Mezi tyto účty patří například účty organizačních složek státu, státních fondů, územně samosprávných celků, veřejných vysokých škol nebo nově i zdravotních pojišťoven.¹⁹² V roční zprávě o výsledku hospodaření je pak uveden například Klub důchodců ČNB či Základní odborová organizace odborového svazu pracovníků peněžnictví a pojišťovnictví ČNB Praha.¹⁹³

Pro provádění činností podle § 34 odst. 1 zákona o ČNB se použije obdobně i zákon o bankách. Je logické, že se použijí pouze ustanovení, která jsou na Českou národní banku aplikovatelná. Česká národní banka z povahy věci jako licenční orgán nepotřebuje bankovní licenci. Naopak se na Českou národní banku aplikuje například ustanovení o bankovním tajemství.¹⁹⁴

Na Českou národní banku dopadá přiměřeně i zákon o platebním styku (stávající i nový), především povinnosti týkající se platebních účtů. Zajímavostí ale je, že Česká národní banka není povinna poskytovat službu změny platebního účtu podle § 124j a následující stávajícího zákona o platebním

---

¹⁹¹ Viz § 27 zákona o ČNB – „Česká národní banka vede účty bank a přijímá jejich vklady.“

¹⁹² K tomu viz Česká národní banka. Účty - komu může ČNB vést účet - informace pro klienty. *Česká národní banka: Často kladené dotazy* [online]. [cit. 2017-08-31]. Dostupné z: https://cnb.cz/cs/faq/ucty_komu_muze_cnb_vest_ucet.html/#1.

¹⁹³ K tomu viz Česká národní banka. Roční zpráva o výsledku hospodaření České národní banky. *Česká národní banka: o ČNB* [online]. 2017 [cit. 2017-08-31]. Dostupné z: https://cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/download/cnb_vysledky_hospodareni_2016.pdf.

¹⁹⁴ VÝBORNÝ, Petr. § 34 (Poskytování bankovních služeb zaměstnancům a právnickým osobám). In: RÝDL, Tomáš, Josef BARÁK, Luděk SAŇA a Petr VÝBORNÝ. *Zákon o České národní bance: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-9-1]. ASPI_ID KO6_1993CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

styku (nově pak dle § 203 a násl. nového zákona o platebním styku). Důvodem je skutečnost, že Česká národní banka vede platební účty omezenému okruhu osob.¹⁹⁵

4.11. SPRÁVCE INFORMACÍ O PLATEBNÍM ÚČTU

Správce informací o platebním účtu je novým poskytovatelem platebních služeb, který byl zaveden článkem 33 směrnice PSD II. V českém překladu uvedené směrnice byl tento subjekt označen jako „*poskytovatel služby informování o účtu*“. Bylo tedy na českém zákonodárci, jaké označení pro tohoto poskytovatele platebních služeb použije. Ministerstvo financí se při přípravě návrhu nového zákona o platebním styku rozhodlo pro uvedené označení, neboť to nejlépe odpovídá podstatě služby, kterou správce informací o platebním účtu poskytuje.¹⁹⁶

Správce informací o platebním účtu je podle § 41 nového zákona o platebním styku ten, kdo je oprávněn poskytovat službu informování o platebním účtu¹⁹⁷ na základě povolení k činnosti správce informací o platebním účtu, které mu udělila Česká národní banka. Správce informací o platebním účtu nesmí poskytovat jinou platební službu než službu informování o platebním účtu¹⁹⁸ – pokud by měl zájem o poskytování dalších platebních služeb, musel by požádat o udělení povolení k činnosti platební instituce či instituce elektronických peněz.

V § 42 odst. 1 nového zákona o platebním styku jsou uvedeny podmínky, které musí žadatel o udělení povolení k činnosti správce informací o platebním účtu splňovat. Jedná se o obdobné podmínky jako v případě platební instituce (tj. například sídlo v České republice, důvěryhodnost vedoucích osob, řídicí a kontrolní systém a další), ovšem s tím rozdílem, že správcem informací o platebním účtu může být i fyzická osoba. Podmínky jsou ale mírnější než v případě platební instituce. Správce informací o platebním účtu také musí mít povinně uzavřenu pojistnou smlouvu či musí být v jeho prospěch poskytnuto srovnatelné zajištění, neboť správce informací o platebním účtu nese riziko spojené s neoprávněným získáním a užitím informací o platebních účtech.

Správce informací o platebním účtu podléhá dohledu České národní banky, a to na základě § 237 odst. 1 písm. a) nového zákona o platebním styku. Zajímavé je, že správce informací o platebním účtu nebude v nejbližší době doplněn do § 44 odst. 1 písm. a) zákona o ČNB, tj. do ustanovení, kde jsou

---

¹⁹⁵ Viz § 124o odst. 2 stávajícího zákona o platebním styku; v novém zákoně o platebním styku se jedná o § 208 odst. 2. Dále viz zvláštní část důvodové zprávy k § 206 až 208 návrhu nového zákona o platebním styku.

¹⁹⁶ K tomu viz Vláda České republiky. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o platebním styku. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2017 [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121275.pdf>.

¹⁹⁷ O nové službě informování o platebním účtu bylo pojednáno již dříve v kapitole 3.2.2.

¹⁹⁸ Viz § 49 odst. 2 nového zákona o platebním styku.

vyjmenování všichni poskytovatelé platebních služeb, nad kterými Česká národní banka vykonává dohled. Zákodárce zřejmě opomněl toto ustanovení novelizovat. Domnívám se, že toto opomenutí ale nebude způsobovat žádné problémy, neboť pravomoc České národní banky vykonávat dohled nad správcem informací o platebním účtu lze dovodit z nového zákona o platebním styku.

4.11.1. Poskytování platebních služeb prostřednictvím pověřeného zástupce správce informací o platebním účtu

Správce informací o platebním účtu bude moci vykonávat svoji činnost v České republice i prostřednictvím pověřeného zástupce. Nový zákon o platebním styku ale neklade na pověřené zástupce správců informací o platebním účtu žádné specifické požadavky (požadavky na osoby pověřených zástupců jsou kladeny až v případě poskytování služeb v hostitelském členském státě). Lze tak dovozovat, že vztah mezi správcem informací o platebním účtu a jeho pověřeným zástupcem bude vycházet z obecné úpravy v občanském zákoníku. Je ale nezbytné, aby byl pověřený zástupce poskytující platební služby zapsán v seznamu správců informací o platebním účtu u příslušného subjektu.¹⁹⁹

Je nicméně otázkou, zda lze vůbec očekávat, že by český správce informací o platebním účtu měl v České republice své pověřené zástupce. Představíme-li si správce informací o platebním účtu jako fintech společnost vyvíjející aplikaci ke správě financí, lze předpokládat, že veškerá činnost bude vykonávána online jedním subjektem.

4.11.2. Výkon činnosti správce informací o platebním účtu v hostitelském členském státě

Nový zákon o platebním styku vyžaduje, aby Česká národní banka udělila k poskytování platebních služeb v hostitelském členském státě prostřednictvím pobočky nebo pověřeného zástupce svůj souhlas. Pobočky a pověření zástupci musí splňovat podmínky stanovené v § 50 návrhu nového zákona o platebním styku. V případě poboček se jedná o reálný obchodní plán a kontrolní a řídicí systém splňující požadavky dané zákonem. Pověření zástupci musí mít vnitřní kontrolní mechanismy, které jsou vhodné vzhledem k dodržování povinností souvisejících s bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Dále se pak musí jednat o důvěryhodné a odborně způsobilé osoby (v případě právnické osoby toto musí splňovat vedoucí osoby pověřeného zástupce).

Pokud Česká národní banka žádosti žadatele vyhoví, zapíše pobočku či pověřeného zástupce do seznamu správců informací o platebním účtu k příslušnému subjektu. Následně pak informuje orgán dohledu hostitelského členského státu Evropské unie.

---

¹⁹⁹ Viz § 249 odst. 1 písm. e) a § 250 odst. 4 nového zákona o platebním styku.

4.12. ZAHRANIČNÍ SPRÁVCE INFORMACÍ O PLATEBNÍM ÚČTU

Obdobně jako na platební instituce, i na správce informací o platebním účtu se vztahuje princip jednotné evropské licence. Správce informací o platebním účtu se sídlem v jiném členském státě Evropské unie je díky jednotné evropské licenci oprávněn vykonávat v České republice svou činnost na základě povolení, které mu bylo uděleno orgánem dohledu v domovském členském státě.²⁰⁰ Zahraniční správce informací o platebním účtu tak již pouze notifikuje svůj záměr vykonávat činnost v hostitelském členském státě domovskému orgánu dohledu.

Zahraniční správce informací o platebním účtu je oprávněn svoji činnost vykonávat na území České republiky pouze prostřednictvím pobočky nebo pověřeného zástupce.

4.13. DRŽITEL POŠTOVNÍ LICENCE

Ode dne účinnosti nového zákona o platebním styku bude nově každý držitel poštovní licence, jehož licence bude výslovně obsahovat službu dodání peněžní částky poštovním poukazem, *ex lege* poskytovatelem platebních služeb.

Již směrnice PSD I ve svém článku 1 odst. 1 písm. c) uváděla, že mezi poskytovatele platebních služeb patří i *poštovní žirové instituce, jež jsou v souladu s vnitrostátními právními předpisy oprávněny poskytovat platební služby*. V České republice je poštovní žirové instituci nejbližší držitel poštovní licence, jehož poštovní licence obsahuje službu dodání peněžní částky poštovním poukazem (pro zjednodušení dále uváděn jako „držitel poštovní licence“, ačkoliv takové označení není zcela přesné²⁰¹). Držitel poštovní licence ale nebyl v zákoně o platebním styku z roku 2009 mezi poskytovateli platebních služeb uveden. Poštovní žirové instituce se mezi poskytovateli platebních služeb opětovně objevily i ve směrnici PSD II. V novém zákoně o platebním styku již zákonodárce držitele poštovní licence mezi poskytovatele platebních služeb v § 5 podřadil. Proč tomu tak je?

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu nového zákona o platebním styku²⁰² uvádí, že „výkladová praxe orgánů dohledu nad platebními službami v současné době směřuje spíše k tomu, že platby zprostředkované držiteli poštovní licence jsou, s výjimkou papírových poštovních poukazů, platebními službami.“ Pravděpodobně se tedy zákonodárce přiklonil k výkladu uplatňovanému

---

²⁰⁰ Viz § 57 nového zákona o platebním styku.

²⁰¹ Držitel poštovní licence tuto službu nemusí mít ve své licenci uvedenu; v takovém případě ho nelze podřadit pod poštovní žirové instituce, jak jsou uváděny ve směrnici PSD I (respektive směrnici PSD II).

²⁰² Vláda České republiky. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o platebním styku. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2017 [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121275.pdf>.

v ostatních evropských zemích. Ostatně, například na Slovensku je držitel poštovní licence oprávněn poskytovat platební služby.²⁰³

Držitelem poštovní licence, jehož poštovní licence obsahuje službu dodání peněžní částky poštovním poukazem, je v současné době v České republice pouze Česká pošta, s.p.²⁰⁴ Česká pošta, s.p. zajišťuje platby dvěma způsoby, a to papírovými poštovními poukazy a službou SIPO. Platby prováděné prostřednictvím poštovních poukazů nejsou platební službou,²⁰⁵ ale poštovní službou podle zákona o poštovních službách. Zde se tedy nic nezmění. Otázkou ale zůstává, jak bude nově nahlíženo na službu SIPO.

Služba Soustředěné inkaso plateb obyvatelstva (neboli SIPO) spočívá v inkasování plateb od fyzických osob ve prospěch právnických a dalších osob, které s poštou uzavřely smlouvu o obstarávání SIPO. SIPO slouží k úhradě např. nájemného, elektřiny, plynu atd.²⁰⁶ Výhodou této služby je to, že plátce uhradí pouze jednu sdruženou platbu, která je následně Českou poštou, s.p. po částech rozeslána těm příjemcům, které plátce určil a kteří dali k provedení převodu peněžních prostředků platební příkaz. Z mého pohledu se jedná o službu platební, neboť SIPO je určitým typem inkasa, které je podle § 3 odst. 1 písm. c) bod 2 stávajícího zákona o platebním styku (a taktéž i nového zákona o platebním styku) platební službou. Pokud by i český orgán dohledu zastal totožný názor, pro Českou poštu, s.p. se ale fakticky nic nezmění. Kontinuita poskytování služby SIPO bude zachována, pouze se již nebude jednat o službu poštovní, nýbrž platební.

Výklad, že platby zprostředkované držiteli poštovní licence jsou – s výjimkou papírových poštovních poukazů – platebními službami, bude mít pro držitele poštovní licence jednu zásadní výhodu. Držitelé poštovní licence budou moci poskytovat platební služby pouze na některých svých pobočkách. Dokud bylo provádění plateb chápáno jako základní poštovní služba, v souladu se zákonem o poštovních službách bylo nutné tuto činnost vykonávat na všech pobočkách, což mohlo být pro držitele poštovní licence odrazující. Nyní budou moci držitelé poštovní licence platební služby poskytovat jen na pobočkách, které k tomu budou technicky uzpůsobeny. Lze si například představit, že by Česká pošta, s.p. začala sama poskytovat obdobnou službu, jakou poskytuje společnost Western Union, tedy expresní zasílání peněz bez použití platebního účtu do zahraničí. Česká pošta, s.p. tuto službu v současnosti jen zprostředkovává na některých svých pobočkách.

---

²⁰³ Viz § 2 odst. 3 písm. c) zákona č. 492/2009 Z. z., o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, tj. slovenský zákon o platebním styku.

²⁰⁴ Česká pošta, s.p. je držitelem poštovní licence pouze do 31. prosince 2017. V následujícím textu vycházím z předpokladu, že Česká pošta, s.p. bude držitelem poštovní licence obsahující službu dodání peněžní částky poštovním poukazem i po tomto datu v době účinnosti nového zákona o platebním styku.

²⁰⁵ Viz § 3 odst. 3 písm. c) bod 3 stávajícího i nového zákona o platebním styku.

²⁰⁶ Česká pošta, s.p. SIPO pro fyzické osoby. *Česká pošta: Služby* [online]. [cit. 2017-09-03]. Dostupné z: <https://www.ceskaposta.cz/sluzby/platebni-a-financni-sluzby-cr/sipo>.

5. ZÁVĚR

Cílem této práce bylo přinést ucelený přehled o tom, jaké platební služby mohou být v České republice poskytovány a jaké činnosti naopak nelze pod platební služby zahrnovat. Vzhledem ke složitému vymezení platebních služeb je u každé jednotlivé činnosti, která má znaky platební služby, nezbytné zkoumat, zda spadá do pozitivního výčtu pod některou platební službu, nebo zda ji lze naopak podřadit pod některou z výjimek v negativním výčtu. I na první pohled nekomplikovaná činnost jako převod peněžních prostředků z účtu A na účet B může mít svá úskalí, jak bylo popsáno v této práci.

Platební služby jsou většinou lidí využívány téměř denodenně, neboť pod platební služby spadají běžné činnosti jako například platba platební kartou za nákup v obchodě, platba nájmu trvalým příkazem, výběr hotovosti prostřednictvím bankomatu nebo platba za jízdenku prostřednictvím sms zprávy. Mnoho lidí v poslední době využívá aplikace pro správu osobních financí nebo používá různá platební tlačítka při platbě za zboží na různých eshopech. Dříve zmíněné činnosti jsou již zákonem regulovány, poslední dvě uvedené budou spadat pod regulaci nového zákona o platebním styku.

Bezhotovostní platební styk je již zcela přirozenou součástí života. Tato skutečnost kdysi vedla k přijetí směrnice PSD I a před dvěma roky i k přijetí směrnice PSD II. Jedním z cílů bylo zajistit spotřebitelům v rámci celé Evropské unie jednotnou ochranu, když byly mimo jiné jednotně stanoveny povinnosti poskytovatelů platebních služeb. Stávající i nový zákon o platebním styku obsahuje rozsáhlou úpravu soukromoprávních vztahů mezi spotřebiteli a poskytovateli platebních služeb a vzájemných práv a povinností. Této části zákona se sice má diplomová práce nevěnuje, soukromoprávní část obou zákonů o platebním styku je ale přinejmenším stejně důležitá jako ta veřejnoprávní.

Dalším cílem této diplomové práce bylo představit subjekty, které mohou v České republice poskytovat platební služby a analyzovat jejich činnost. Banky a spořitelny a úvěrní družstva nejsou zdaleka jediní poskytovatelé platebních služeb. Směrnice PSD I se pokusila bojovat s monopolem bank tím, že zavedla novou kategorii poskytovatelů platebních služeb, a to platební instituce. Vzhledem k rostoucímu počtu platebních institucí lze konstatovat, že se jí to minimálně z části povedlo. Směrnice PSD II pak sice přinesla regulaci některých fintech společností, které do té doby regulovány nebyly, na druhou stranu jim ale otevřela cestu díky povinnosti bank zpřístupnit rozhraní svých internetových bankovníctví.

Jednoznačně pozitivní dopad mělo to, že se zákonodárce při přípravě stávajícího zákona o platebním styku rozhodl využít diskreci danou směrnicí PSD I a zavedl kategorii poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu. V seznamu vedeném Českou národní bankou lze nalézt mnoho subjektů

poskytujících zcela rozdílné služby. Nejen že zákonodárce využitím diskrece usnadnil situaci mnoha subjektům, které by jinak musely žádat o udělení povolení k činnosti platební instituce, navíc podle mého názoru tímto krokem přispěl k rozvoji různých služeb.

Odvětví platebního styku je podle mého názoru nezbytné regulovat, neboť bez evropských směrnic a nařízení by každý členský stát nadále prováděl platební styk podle vlastních pravidel. Problematické by například bylo, když by každý stát vymezoval platební služby různě a reguloval tak různé činnosti. Zatímco v jednom státě by bylo provádění převodů peněžních prostředků regulováno a bylo by zákonem jasně stanoveno, v jaké lhůtě má být převod proveden, v jiném státě by klient banky mohl na převod čekat i týden, neboť zákon nic takového nestanoví. Bez jednotných pravidel platebního styku by také nikdy nebyl myslitelný projekt SEPA. Dalším příkladem je to, že spotřebitelé by neměli právo na základní platební účet v každém členském státě jako nyní.

Regulace platebního styku ale nesmí probíhat bezmyšlenkovitě. Stanovení příliš přísných povinností poskytovatelům platebních služeb by naopak utlumilo vznik různých inovativních řešení. A to by bylo ke škodě všech zúčastněných.

6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Monografie

- BAKEŠ, Milan. *Finanční právo*. 6. upr. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-440-7.
- BERAN, J., DOLEŽELOVÁ, D., STRNADEL, D., ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2011. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1.
- BOLLEN, Rhys. *The Law and Regulation of Payment Services: A Comparative Study*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2012. ISBN 978-90-411-3818-7.
- CRANSTON, Ross. *Principles of banking law*. Second edition. New York: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-925331-9.
- DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Linde Praha - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2005. ISBN 80-7201-515-X.
- JÍLEK, Josef. *Finance v globální ekonomice*. Praha: Grada, 2013. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-3893-2.
- KANTNEROVÁ, Liběna. *Základy bankovníctví: teorie a praxe*. Praha: C.H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-595-4.
- LIŠKA, Petr, DŘEVÍNEK, Karel, ELEK, Štefan, KOTÁB, Petr, RÝDL, Tomáš. *Zákon o bankách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-385-3.
- MÁČE, Miroslav. *Platební styk klasický a elektronický*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1725-5.
- MAVROMATI, Despina. *The law of payment services in the EU: the EC directive on payment services in the internal market*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2008. ISBN 978-90-411-2700-6.
- RAMBURE, D., NACAMULI, A., *Payment Systems: From the Salt Mines to the Board Room*. Basingstoke: Palgrave Macmillan UK, 2008. ISBN 978-0-230-20250-4.
- SCHLOSSBERGER, Otakar. *Platební služby*. Praha: Management Press, 2012. ISBN 978-80-7261-238-3.
- SCHLOSSBERGER, Otakar, SOLDÁNOVÁ, Marcela. *Platební styk*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2005. ISBN 80-7265-072-6.
- SVEJKOVSKÝ, J., VYCHOPENĚ, M., KRYM, L., PEJCHAL, A. a kolektiv. *Zákon o advokacii. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2012. s. 416. ISBN 978-80-7179-248-2.
- VAN EMPEL, Martijn. *Financial services in Europe: an introductory overview*. Austin: Wolters Kluwer Law & Business, 2008. ISBN 978-90-411-2701-3.

- WANDHÖFER, Ruth. *EU payments integration: the tale of SEPA, PSD and other milestones along the road*. New York: Palgrave Macmillan, 2010. ISBN 978-0-230-24347-7.

Periodika

- BEDNÁŘ, Matěj. PSD 2 – bude revolucí, nebo promarněnou příležitostí? *Bankovníctví*. Praha: 4H production s.r.o., 2016, (12), s. 27.
- BERAN, Jiří. K návrhu nového zákona o platebním styku. *Obchodněprávní revue: Odborný recenzovaný časopis pro obchodní právo a právo finančních trhů*. Praha: C.H. Beck, 2009, 1(5), s. 137 - 139.
- DUCHKOVÁ, Vendula. Seznamte se s novým zákonem o platebním styku. *Daňová a hospodářská kartotéka*. Praha: Wolters Kluwer, 2009, 17(19), s. 28 - 32.
- ELEK, Štefan. Některé otázky nové právní úpravy platebních služeb. *Obchodněprávní revue: Odborný recenzovaný časopis pro obchodní právo a právo finančních trhů*. Praha: C.H. Beck, 2010, 2(6), s. 155 - 168.
- MIŠŮR, Peter. Evropský parlament podpořil návrh směrnice o platebních službách na vnitřním trhu. *Obchodněprávní revue: Odborný recenzovaný časopis pro obchodní právo a právo finančních trhů*. Praha: C.H. Beck, 2015, 7(11-12), s. 337 - 342.
- ONDRUŠ, Jan. Regulace fin-tech po transpozici směrnice PSD II. *Právní rádce: Měsíčník vydavatelství Economia*. Praha: Economia. a.s., 2017, 25(4), s. 46 - 50.
- ŠKABRADA, Jan. PSD 2 je riziko i příležitost. Je na vás, co nakonec převáží. *Bankovníctví*. Praha: 4H production s.r.o., 2016, (7), s. 36 - 37.
- VEJVODOVÁ, Alžběta. Nová regulace finančního sektoru má spadeno na inovace. *Právní rádce: Měsíčník vydavatelství Economia*. Praha: Economia. a.s., 2015, 24(5), s. 12 -14.

Elektronické zdroje

- Consultative Group to Assist the Poor. Bitcoin vs Electronic Money. *CGAP: Publications* [online]. 2014 [cit 2017-11-14]. Dostupné z: www.cgap.org/publications/bitcon-vs-electronic-money
- Česká národní banka. K zákonu o směnářenské činnosti. *Česká národní banka: Často kladené dotazy* [online]. 2013 [cit. 2017-10-05]. Dostupné z: [www.cnb.cz/cs/faq/stanoviska_a_odpovedi/pdf/k_zakonu_o_smenarenske_cinnosti.pdf](http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/faq/stanoviska_a_odpovedi/pdf/k_zakonu_o_smenarenske_cinnosti.pdf)
- Česká národní banka. Licencování. *Česká národní banka: Dohled a regulace* [online]. [cit. 2017-08-05]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/vykon_dohledu/postaveni_dohledu_uverove_instituce/licencovani.html
- Česká národní banka. Roční zpráva o výsledku hospodaření České národní banky. *Česká národní banka: o ČNB* [online]. 2017 [cit. 2017-08-31]. Dostupné z: https://cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/download/cnb_vysledky_hospodareni_2016.pdf

- Česká národní banka. Seznamy regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2017-09-03]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB24.SUBJECTS_COUNTS_2
- Česká národní banka. Statistické údaje CERTIS. *Česká národní banka: Platební styk* [online]. 2017 [cit. 2017-10-15]. Dostupné z: www.cnb.cz/cs/platebni_styk/ceres_download/Statistika_CERTIS.xls
- Česká národní banka. Účty - komu může ČNB vést účet - informace pro klienty. *Česká národní banka: Často kladené dotazy* [online]. [cit. 2017-08-31]. Dostupné z: https://cnb.cz/cs/faq/ucty_komu_muze_cnb_vest_ucet.html/#1
- Česká národní banka. Úřední sdělení České národní banky ze dne 21. května 2010. *Česká národní banka: O ČNB* [online]. 2010 [cit. 2017-08-13]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2010/download/v_2010_11_21210560.pdf
- Česká národní banka. Úřední sdělení ze dne 16. prosince 2009 k některým ustanovením devizového zákona a k vyhlášce o směnářenské činnosti. *Česká národní banka: O ČNB* [online]. 2009 [cit. 2017-10-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/2009/download/v_2009_21_22409560.pdf
- Česká národní banka. Výkladová stanoviska k vybraným ustanovením zákona o platebním styku. *Česká národní banka: Platební styk* [online]. 2013 [cit. 2017-09-22]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/pravni_predpisy/vykladova_stanoviska/download/vykladova_stanoviska_zakona_o_plat_styku_k_20130213.pdf
- Česká pošta s.p. Platební a finanční služby. *Česká pošta: Služby* [online]. [cit. 2017-10-08]. Dostupné z: <https://www.ceskaposta.cz/sluzby/platebni-a-financni-sluzby-cr>
- Česká pošta, s.p. SIPO pro fyzické osoby. *Česká pošta: Služby* [online]. [cit. 2017-09-03]. Dostupné z: <https://www.ceskaposta.cz/sluzby/platebni-a-financni-sluzby-cr/sipo>
- Deutsche Bank AG. Payment Services Directive 2. *Deutsche Bank: Insight & Initiatives* [online]. 2016 [cit. 2017-11-17]. Dostupné z: www.cib.db.com/docs_new/White_Paper_Payments_Services_Directive_2.pdf
- DONELLY, Alison. Who are the PSD2 payment initiation service providers? *fscom: FSCOM NEWS AND EVENTS* [online]. 2017 [cit. 2017-11-17]. Dostupné z: <https://blog.fscom.co.uk/who-are-the-psd2-payment-initiation-service-providers>
- DOSKOČILOVÁ, Veronika. Cash advance. Když potřebujete hotovost a máte jen kartu. *Měsíc.cz: Účty a platby* [online]. 2017 [cit. 2017-10-05]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/cash-advance-kdyz-potrebuje-hotovost-a-mate-jen-kartu/>

- European Banking Federation. PSD 2 guidance for implementation of the revised Payment Services Directive. *EBF: Retail & Payments* [online]. [cit. 2017-11-17]. Dostupné z: www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/05/EBF_PSD2_guidance_September_2016.pdf
- European Central Bank. Electronic Money. *European Central Bank: Statistics* [online]. [cit. 2017-11-14]. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/stats/money_credit_banking/electronic_money/Huml/index.en.html
- European Commission. Your questions on PSD. *European Commission: Law* [cit. 2017-11-16]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/Inko/system/files/faq-transposition-psd-22022011_en.pdf
- Financial Conduct Authority. Apply to become an electronic money institution (EMI). *FCA: Firms* [online]. 2017 [cit. 2017-11-16]. Dostupné z: <http://www.fca.org.uk/firms/apply-become-electronic-money-institution-emi>
- GOPAY s.r.o. Pro média. *Gopay: Pro média*. [online]. 2017 <https://www.gopay.com/cs/pro-media.html>
- Government of UK. Implementation of the revised EU Payment Services Directive (PSD II). *GOV.UK: Consultations* [online]. 2017 [cit. 2017-10-12]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/consultations/implementation-of-the-revised-eu-payment-services-directive-psdii>
- Kolínská chytrá klíčenka. *Kolínská chytrá klíčenka: Proč Kolínská Chytrá klíčenka* [online]. [cit. 2017-11-13]. Dostupné z: <http://chytraklicenka.cz/>.
- KOTÁSEK, Josef. *Zákon směnečný a šekový: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-11-7]. ASPI_ID KO191_1950CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.
- Levelling the paying field. An earthquake in European banking. *The Economist* [online]. 2017 [cit. 2017-11-03]. Dostupné z: <https://www.economist.com/news/finance-and-economics/21719500-new-payments-regulation-has-potential-shake-up-banks-earthquake>
- Ministerstvo financí. Konzultační materiál k transpozici směrnice o platebních službách na vnitřním trhu – Veřejná konzultace (21. března 2016 – 24. dubna 2016). *Ministerstvo financí České republiky: Bankovníctví a platební služby* [online]. 2016 [cit. 2017-09-14]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/bankovnictvi-a-platebni-sluzby/platebni-sluzby-a-vyporadani-obchodu/aktuality/2016/konzultacni-material-k-transpozici-smern-24372>
- Ministerstvo financí. Konzultační materiál – Úprava zákona o směnářské činnosti. *Ministerstvo financí: O ministerstvu* [online]. 2017 [cit. 2017-10-15]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/verejne-diskuze/2017/konzultace-k-zakonu-o-smenarske-cinnos-28437>
- MOPET CZ a.s. Konec platnosti karet BLESK peněženka. *MOPET CZ a.s.: Archives* [online]. 2017 [cit. 2017-11-14]. Dostupné z: <http://www.mopetcz.cz/konec-platnosti-karet-blesk-penezenka/>

- Plzeňské městské dopravní podniky, a.s. *Plzeňská karta. Využití karty* [online]. [cit. 2017-11-13]. Dostupné z: <http://www.plzenskakarta.cz/plzenska-karta/vyuziti-karty/>
- SAZKA FTS a.s. Služby. *Sazka: Služby* [online]. [cit. 2017-11-14]. Dostupné z: <http://sazkafts.cz/index#sluzby>
- Sdružení pro bankovní karty. Statistika. *Sdružení pro bankovní karty: Profil ČR* [online]. 2017 [cit. 2017-10-15]. Dostupné z: www.bankovnikarty.cz/pages/czech/profil_statistiky.html
- The European Banking Authority. Regulatory Technical Standards on strong customer authentication and secure communication under PSD II. *EBA: Regulation and policy* [online]. [cit. 2017-09-07]. Dostupné z: <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/payment-services-and-electronic-money/regulatory-technical-standards-on-strong-customer-authentication-and-secure-communication-under-psd2>
- The European Banking Authority. Regulatory Technical Standards on the framework for cooperation and exchange of information between competent authorities for passport notifications under Directive (EU) 2015/2366. *EBA: Regulation and policy* [online]. [cit. 2017-10-26]. Dostupné z: <http://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/passporting-and-supervision-of-branches/regulatory-technical-standards-on-passporting-under-psd2/-/regulatory-activity/press-release>
- VÝBORNÝ, Petr. § 34 (Poskytování bankovních služeb zaměstnancům a právnickým osobám). In: RÝDL, Tomáš, Josef BARÁK, Luděk SAŇA a Petr VÝBORNÝ. *Zákon o České národní bance: Komentář* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2017-9-1]. ASPI_ID KO6_1993CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

Zákony a podzákoné právní předpisy

- zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnostech (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

- zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 235/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 139/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění zákona č. 156/2010 Sb., a některé další zákony, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 277/2013 Sb., o směnářské činnosti, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku
- zákon č. 371/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku
- vyhláška České národní banky č. 141/2011 Sb., o výkonu činnosti platebních institucí, institucí elektronických peněz, poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu
- zákon č. 492/2009 Z. z., o platobných službách a o změně a doplnění některých zákonov (*zákon Slovenské republiky*)

Důvodové zprávy a zprávy z hodnocení dopadů regulace

- Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění zákona č. 156/2010 Sb., a některé další zákony: Sněmovní tisk 177. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2010 [cit. 2017-10-30]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=177&CT1=0>
- Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona o platebním styku: Sněmovní tisk 860. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2009 [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=57447>

- Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona o platebním styku: Sněmovní tisk 1059. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2017 [cit. 2017-10-16]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf>
- Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku: Sněmovní tisk 1060. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2017 [cit. 2017-10-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121278.pdf>
- Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku): Sněmovní tisk 1082. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2017 [cit. 2017-10-30]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=1082&CT1=0>
- Vláda České republiky. Důvodová zpráva k návrhu zákona o směnářské činnosti: Sněmovní tisk 845. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2013 [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: www.psp.cz/doc/00/13/13/00131377.pdf
- Vláda České republiky. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o platebním styku. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Sněmovní tisky* [online]. 2017 [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121275.pdf>

Evropská legislativa

- směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/26/ES ze dne 19. května 1998 o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/46/ES ze dne 18. září 2000 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16. září 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. července 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky

- směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 924/2009 ze dne 16. září 2009 o přeshraničních platbách ve Společenství a zrušení nařízení (ES) č. 2560/2001
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 260/2012 ze dne 14. března 2012, kterým se stanoví technické a obchodní požadavky pro úhrady a inkasa v eurech a kterým se mění nařízení (ES) č. 924/2009
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/751 ze dne 29. dubna 2015 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce

ABSTRAKT

Cílem práce je přehledně popsat všechny platební služby, které lze nalézt ve stávajícím zákoně o platebním styku z roku 2009, ale i nové platební služby, které přináší nový zákon o platebním styku. Nový zákon o platebním styku nabyde účinnosti dne 13. ledna 2018. Důvodem pro jeho přijetí byla nutnost transpozice revidované směrnice o platebních službách známé jako PSD II. Tato směrnice vnáší do oblasti regulace platebního styku mnoho změn. Dále se práce věnuje představení a analýze všech subjektů, které mohou v České republice poskytovat platební služby.

V první části práce je stručně popsán vývoj regulace platebního styku v České republice. Vzhledem k obsáhlosti tohoto tématu je jen nastíněno, jaké zákony platební styk v České republice doposud upravovaly.

Druhá část práce se zaměřuje na pozitivní a negativní vymezení platebních služeb. Při popisu jednotlivých platebních služeb jsou zmíněny problematické situace, které mohou v souvislosti s danou platební službou nastat. Část věnovaná negativnímu vymezení platebních služeb pojednává o výjimkách, díky kterým nejsou dle stávajícího i nového zákona o platebním styku některé činnosti platebními službami. Určení, zda daná činnost spadá pod výjimku a není platební službou, je pro jejího poskytovatele zásadní.

Třetí část práce přináší přehled a analýzu všech poskytovatelů platebních služeb podle stávajícího i nového zákona o platebním styku. Důraz je kladen především na ty poskytovatele platebních služeb, které upravuje přímo stávající nebo nový zákon o platebním styku a kteří mají sídlo v České republice.

Ve všech částech práce je poukazováno na změny, které nový zákon o platebním styku v dané oblasti přináší. Nový zákon o platebním styku například zavádí dvě nové platební služby (služba informování o platebním účtu a služba nepřímého dání platebního příkazu) a novou kategorii poskytovatelů platebních služeb (správce informací o platebním účtu).

ABSTRACT

The aim of this thesis is to clearly describe all payment services which can be found in current Act on Payments of 2009 and also new payment services under new Act on Payments. New Act on Payments will come into effect on 13 January 2018. The reason for its adoption was the need of transposition of the revised Payment Services Directive known as PSD II. This directive brings significant number of changes into the area of the regulation of payments. Moreover, this thesis devotes to introduction and analysis of all subject authorized to provide payment services in the Czech Republic.

The development of the regulation of payments in the Czech Republic is briefly described in the first part of the thesis. Regarding the extensiveness of this topic, it is only outlined which acts have regulated payments in the Czech Republic.

The second part of the thesis deals with positive and negative definition of payment services. When describing a single payment service, the difficult situations which can occur due to this payment service are mentioned. The section on negative definition of payment services explains the exceptions which cause that some activities are not consider to payment services pursuant to current and new Act on Payments. For the provider it is essential to determine whether some activity is under the exception and is not considered to payment services.

The third part of thesis brings an overview and analysis of all payment service providers according to current and new Act on Payments. The emphasis is on the payment service providers regulated directly by current or new Act on Payments and which have registered office in the Czech Republic.

It is pointed out in all parts on the changes which are set down by new Act on Payments. New Act on Payment establishes two new payment services (payment account information service and indirect payment order initiation service) and new category of payment service providers (payment account information service administrator).

Název

Právní regulace platebních služeb

Klíčová slova

platební služba, platební styk, poskytovatel platebních služeb, PSD II, zákon o platebním styku

Title

Legal Regulation of Payment Services

Keywords

payment service, payments, payment service provider, PSD II, Act on Payments